

Sociaal Werk Geel

Bachelor in het sociaal werk

Maatschappelijk assistent

Buurtbewoners maken de wijk

“Vergroenen en vernieuwen van de binnenplaats van het buurtcentrum”

CAMPUS

Geel

Elien Van Herck

Academiejaar 2011-2012

VOORWOORD

In het kader van mijn derdejaars stage als sociaal cultureel werker heb ik het onderwerp, de binnenkoer, voor dit project gekregen. Ik deed mijn stage bij samenlevingsopbouw Antwerpen Stad, in buurtcentrum De Wijk. Aangezien Centrum De Wijk nood had aan een nieuwe binnenkoer werd dat het onderwerp voor mijn eindwerk.

Als derdejaarsstudente sociaal-cultureel werk aan de Katholieke Hogeschool Kempen is het de bedoeling een eindwerk te schrijven om het diploma te behalen. De keuze om dit eindwerk op de stageplaats zelf te realiseren kwam er, omdat ik niet geselecteerd werd voor het eindwerk in groep. Daarom werd het individuele eindwerk op de stageplaats een logische tweede keuze. Deze keuze is absoluut geen slechte keuze geweest, je kan op je eigen tempo werken en het onderwerp was breed genoeg om extra ervaringen op te doen tijdens mijn stageperiode.

Vandaar dat het dankwoord vooral uitgaat naar de mensen op mijn stageplaats. Ik wil hen vooral bedanken voor de mogelijkheden die ze mij gegeven hebben in het realiseren van het project. Het feit dat ik alles zelfstandig mocht leiden en organiseren was een groot leerproces. Daarnaast heeft het advies en de steun van mijn stagebegeleider Patrick Vinck, opbouwwerker bij samenlevingsopbouw in Centrum De Wijk, geholpen bij het tot stand komen van dit project.

Daarnaast wil ik Luc Wilms bedanken, hij was de begeleider via de Katholieke Hogeschool Kempen voor dit eindwerkproject. Hij gaf ten gepaste tijde feedback en hielp mij bij de correcte totstandkoming van dit project.

Als laatste wil ik enkele vrienden en collega's bedanken om het schriftelijk werk na te kijken en feedback te geven waar nodig.

Elien Van Herck
Student 3SCW

SAMENVATTING

Onderstaand werkstuk beschrijft het project met als onderwerp: het binnenplein van Centrum De Wijk in Antwerpen Noord. Het is de binnenkoer van het buurtcentrum midden in de meest multiculturele buurt van Antwerpen. Deze binnenkoer werd als de probleemstelling van het project beschouwd. Er was namelijk nood aan een plan om deze koer grondig aan te pakken en te vernieuwen. De koer lag er verloederd bij en niemand was er nog enthousiast over. Vandaar het doel van dit project: de binnenkoer verfraaien, vernieuwen, vergroenen en te structureren.

De maatschappelijke relevantie van dit project is verbonden met de participatie van de buurtbewoners en de gehoopte positieve effecten op wijkniveau. De buurtbewoners zetten zich in voor de realisatie van het hele project en zijn dus mede verantwoordelijk. Het feit dat de buurtbewoners zelf voor het verdere onderhoud van de koer zullen zorgen is een tweede maatschappelijke relevantie.

Om dit project tot stand te brengen werd eerst een projectplan tot in detail opgesteld, U kan dit hieronder uitgebreid lezen. Er werden analyses gemaakt van de doelgroep, de doelstellingen werden opgesteld en de planning werd gemaakt. Daarna werd er effectief aan de slag gegaan. Concreet werd er een werkgroep opgesteld samen met buurtbewoners van de wijk en werknemers uit de organisaties van Centrum De Wijk. Met deze werkgroep is een eerste grondplan van de koer opgemaakt. Dit plan werd opgehangen in het ontmoetingscentrum om zo nog meer ideeën van anderen te verzamelen. Nadien werden deze ideeën gebundeld en meegenomen om een voorontwerp te laten maken in het Ecohuis. Er werden prijsoffertes en kwaliteitsproducten vergeleken op de vergaderingen van de werkgroep. Nadien ging het voorontwerp naar een professionele tuinarchitect voor een echt grondplan.

Daarnaast is er een opruimactie en een klusdag georganiseerd om al enkele dingen zelf te realiseren op de koer. Voor al het andere werk achteraf zullen professionele mensen geraadpleegd worden. De uiteindelijke uitkomst van het project zal zijn dat er een grondplan op tafel ligt om de koer te vernieuwen. Daarnaast zullen verschillende prijsoffertes mee op tafel liggen. Als laatste zal er een onderhoudsdraaiboek gemaakt zijn dat weergeeft wie welke taken achteraf op zich neemt. Bij al deze concrete projectplannen zijn er bovendien tal van procesmethodieken verbonden die ingezet zijn tussen de mensen van het buurtcentrum.

De vooropgestelde doelstellingen zijn voor een groot deel geslaagd. Zowel op project- als op procesvlak zijn er enkele kritische besluiten die kunnen genomen worden. Maar over het algemeen is dit project nog maar net volledig opgestart. Jammer genoeg is er niet genoeg tijd en zijn er niet genoeg financiële middelen om de hele binnenkoer op vier maanden tijd af te werken. Daarom is de doelstelling nooit geweest om dit te realiseren. Een verdere opvolging vanuit het buurtcentrum is daarom nodig.

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	4
INHOUDSTAFEL	5
INLEIDING - BEWONERS MAKEN DE WIJK	7
1 PROJECTPLAN	9
1.1 Projectbeschrijving	9
1.1.1 Buurtschatten algemeen	9
1.1.2 Het buurtschattenfonds	9
1.1.3 Buurtschatten en zijn doelstellingen, visie en missie	10
1.1.4 De methodieken	10
1.1.5 Het praktijkvraagstuk	11
1.2 Projectgegevens	12
1.3 Krachten van het project	12
1.3.1 De huidige situatie	12
1.3.2 Verwachtingen van betrokkenen	12
1.3.2.1 De buurt Antwerpen Noord.....	13
1.3.2.2 Centrum de Wijk.....	13
1.3.3 Kracht: visie van Buurtschatten	14
1.3.4 Krachten van partners	15
1.4 Objectieve analyse van de literatuur	17
1.4.1 Doelgroep	17
1.4.2 Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad.....	17
1.4.3 Actief burgerschap	18
1.4.4 Empowerment	19
1.4.5 Functies sociaal-cultureel werk	20
1.4.6 Methodieken Buurtschatten	21
1.4.7 Kijken bij de burens: andere projecten.....	22
1.4.8 Tips vanuit 'Samentuinieren'	24
1.5 Positieanalyse	26
1.5.1 Binnenhuis	26
1.5.2 Buitenhuis: partners.....	26
1.6 Planning	29
1.7 Doelgroep	30
1.8 Visie	31
1.9 Doelstellingen	32
1.10 Middelen	34
1.11 Netwerking	35
1.12 Evaluatie en communicatie	35
1.13 Besluit projectplan	37
2 PROJECTRAPPORT	38
2.1 Projectgegevens	38
2.2 Buurtbewoners als tuinarchitecten en klusjesmannen	38
2.2.1 Eerste vergaderingen en een grondplan	38
2.2.2 Opruimactie en klusdag	39
2.2.3 Praktijkvraagstuk gerealiseerd of niet	40
2.2.4 Een kritische terugblik op de doelstellingen	40
2.2.5 Verschillen met projectplan	42
2.3 Doelstellingen evalueren	43
2.3.1 Strategische doelstelling 1:	43
2.3.2 Strategische doelstelling 2:	46
2.3.3 Conclusie doelstellingen algemeen:	48
2.4 Betrokkenheid van anderen	50
2.4.1 De werkgroep.....	50

2.4.2	Extern netwerk	50
2.4.3	De stuurgroep	51
2.4.4	Bronnen.....	51
2.5	Methodische keuzes en kritische reflecties	52
2.5.1	De werkgroep.....	52
2.5.2	Creatieve methodieken	52
2.5.3	De opruimactie en de rommelmarkt	53
2.5.4	Verder onderhoud	54
2.5.5	De taak van een stagiaire	55
2.5.6	De maatschappelijke relevantie	55
2.5.7	Sociale cohesie	56
2.5.8	Intercultureel werken	56
2.6	Suggesties voor opvolging	58
2.7	Besluit Projectrapport.....	59
BESLUIT	60
LITERATUURLIJST	62

INLEIDING - BEWONERS MAKEN DE WIJK

In Antwerpen Noord, Linkeroever en Kiel wonen mensen met een hart voor 'hun' wijk en voor mekaar. Zij hebben ideeën, plannen en zelfs dromen voor de wijk. Buurtschatten daagt ze uit om dit te realiseren. Buurtschatten stelt steeds opnieuw vast dat initiatieven die bewoners zelf opzetten er vrijwel altijd positief uitspringen. Bewoners blijken immers over een fantastische gave te beschikken om anderen enthousiast te krijgen voor hun ideeën, ze hebben ook genoeg doorzettingsvermogen om het uit te voeren. (website: www.buurtschatten.be)

Onder anderen in Antwerpen Noord zijn er te weinig groene plaatsen waar buurtbewoners gezellig met elkaar kunnen samen zijn. Daarom wordt er geprobeerd om van elke plaats die er nog rest, een aangename plek te maken voor de bewoners. Dit werkstuk kan dusdanig ook doorgenomen worden wanneer men zelf een geschikte plaats weet waar mensen elkaar kunnen ontmoeten in een mooiere omgeving. Dat plekje kan dan eerst met de buurtbewoners heraangelegd worden. Zo wordt er al een gevoel van gemeenschappelijkheid gecreëerd alvorens de plaats effectief in gebruik genomen kan worden. Achteraf is er al een groep mensen die samen de plaats verwezenlijkt heeft en die elkaar daar kunnen ontmoeten. Zo ontstaat er al een mini-gemeenschap.

In dit werkstuk wordt een antwoord gegeven op het praktijkvraagstuk dat specifiek van Centrum De Wijk komt. Zij stellen letterlijk de vraag om samen met de buurtbewoners en de gebruikers van de koer tot een werkbare en duurzame oplossing te komen om de binnenkoer te verfraaien en te vergroenen, te structureren en te onderhouden. Centrum De Wijk beschouwt dit als een relevant vraagstuk, omdat de binnenkoer al langer een doorn in het oog van de buurtbewoners en het buurtcentrum is. Er waren in het verleden al enkele vergeefse pogingen om de koer aan te pakken. Vandaar de grote motivatie om het dit keer wel te doen lukken samen met enkele enthousiaste bewoners.

Het project is enerzijds van belang voor het buurtcentrum en anderzijds voor de wijk in het algemeen. De buurtbewoners die in het buurtcentrum komen vinden het belangrijk een aangename en functionele plaats te hebben om buiten te zitten en activiteiten te doen. Daarnaast moet de binnenkoer multifunctioneel zijn zodat elke organisatie binnen Centrum De Wijk daar zijn activiteiten kan laten doorgaan. De maatschappelijke relevantie van het project is het bevorderen van de sociale cohesie, vooral tussen de buurtbewoners die deelnemen aan de werkgroep rond de koer. Het project is dus niet enkel van belang voor Centrum De Wijk, maar ook voor de buurtbewoners die het centrum regelmatig bezoeken.

De methode die gebruikt is om dit project te realiseren, is gebaseerd op de methodieken van het project van Samenlevingsopbouw, Buurtschatten en de theorie van gemeenschapstuinen. "Samen werken aan een gemeenschappelijk doel met mensen die een zeer verschillende diversiteit vormen". En daarbij vooral gebruik maken van de talenten van de buurtbewoners zelf. Deze methodieken worden grondig in het projectplan uitgewerkt en geëvalueerd in het projectrapport. Voor de concrete uitwerking is er vooral stap voor stap te werk gegaan. Er zijn verschillende vergaderingen geweest met een groep mensen die samen de werkgroep koer vormden. Met hen zijn dan een aantal concrete acties op poten gezet zoals een opruimactie en een klusdag. Daarnaast hebben ze samen een draaiboek opgesteld voor de verdere uitwerking van het project en een onderhoudsplan om nadien de koer net te houden. Al deze verschillende stappen zijn in detail uitgewerkt in het projectrapport.

In het eerste deel, het projectplan, is er vooral het voorafgaande onderzoek- en literatuurwerk te vinden. Hier werden eerst allerlei analyses gemaakt, daarna werden er doelstellingen opgesteld om dan concreet een planning op te maken en de middelen te omschrijven. Na het projectplan volgt het projectrapport waarin alle resultaten en

evaluaties te vinden zijn. Dit rapport geeft een goed beeld van wat er gebeurd is. Hierin wordt het hele project geëvalueerd. Er werden verschillende gegevens verzameld en beschreven in dit rapport. Als laatste zijn er suggesties voor opvolging beschreven en vindt u het besluit helemaal achteraan dit werkstuk.

1 PROJECTPLAN

1.1 Projectbeschrijving

Binnen de organisatie Buurtschatten in Antwerpen Noord is de vraag gerezen om het bestaande binnenpleintje een nieuwe uitstraling te geven. Verder in dit projectplan zal dit binnenplein de koer genoemd worden. Door samen met de geïnteresseerde buurtbewoners aan de slag te gaan met nieuwe ideeën wordt er geprobeerd een nieuw concept voor de oude koer te bedenken en uiteindelijk uit te voeren. Deze vraag komt vanuit de organisatie Buurtschatten. De projectbeschrijving is gebaseerd op informatie uit de website van Buurtschatten, de brochure Buurtschatten, een interview met Walter Busschots en de website van Samenlevingsopbouw Vlaanderen. Walter Busschots is teamcoördinator van het team samenlevingsopbouw Antwerpen Noord, waaronder het project Buurtschatten valt.

1.1.1 Buurtschatten algemeen

Buurtschatten is een Antwerps project, meer bepaald in Antwerpen Noord, Linkeroever en op het Kiel. Er zijn dus drie stadsdelen in het district Antwerpen waar het Buurtschattenproject loopt. Het is gestart in Antwerpen Noord, waarover het in het vervolg van dit projectplan ook zal gaan. De organisatie werkt daar met mensen in hun wijk en buurt. Buurtschatten is een project van Samenlevingsopbouw Antwerpen. Er werken bij Buurtschatten verschillende buurtwerkers die langs pleinen, straten en ontmoetingsplaatsen actief op zoek gaan naar "schatten" van de wijk. Ze willen de mensen helpen hun ideeën tot uitvoering te brengen, want die hebben immers veel ideeën, plannen en dromen voor hun wijk. Buurtschatten helpt deze waar te maken samen met de mensen en andere enthousiaste wijkbewoners. Daarnaast worden er andere organisaties bij de initiatieven betrokken om ze te helpen realiseren, maar de mensen blijven altijd zelf eigenaar van hun eigen initiatieven. Buurtschatten is volgens Samenlevingsopbouw Antwerpen een project dat Antwerpen Noord doet heropleven van binnenuit. Het project werkt met domeinen die de bewoners van de wijk zelf aangeven, die zij belangrijk vinden. Dit kan bijvoorbeeld meer groen voor heel de wijk zijn of een persoonlijke interesse van een individuele buurtbewoner. Zo is er een gepensioneerde kapitein in de wijk die interesse had om met de jongeren van de wijk te werken. Buurtschatten heeft de kapitein geholpen een project op te zetten waar hij zijn ervaringen met de jongeren uit de buurt kon delen. Er moest enkel een goede boot gevonden worden, daarna kon het project van start gaan. Buurtschatten helpt de bewoners om eigen projecten op te starten. De bewoners moeten gemotiveerd genoeg zijn om hun eigen talenten en vaardigheden in te zetten. Aangezien Buurtschatten beroep doet op partners breidt het netwerk van de buurt automatisch uit. (Samenlevingsopbouw Vlaanderen, s.a.).

Buurtschatten is niet voor niets gelegen in Antwerpen Noord. De wijk heeft een erg gediversifieerd potentieel. De kracht van de buurtbewoners en het bijzonder engagement van de opbouwwerkers in de buurt maken van het concept van Buurtschatten een inspirerend verhaal.

1.1.2 Het buurtschattenfonds

Om al deze initiatieven te kunnen bekostigen heeft Buurtschatten samen met de Evensstichting het buurtschattenfonds opgericht. Het geld voor dit fonds komt uit verschillende stichtingen. Het totaal bedrag dat door stichtingen wordt 'geschonken' aan buurtschatten is 30000 euro per jaar. Het is een uniek fonds, omdat het door de bewoners zelf wordt beheerd. Het comité van het buurtschattenfonds is een weergave van alle bewoners in de wijk. Zo zit er een jongere, een oudere, een allochtoon, een autochtoon, man, vrouw, middenklasser, etc. zodat iedereen in het comité vertegenwoordigd is. Voor de start van elk project wordt er maximaal €1500 voorzien. Ook voor dit project kan er een aanvraag gedaan worden bij het buurtschattenfonds.

1.1.3 Buurtschatten en zijn doelstellingen, visie en missie.

De doelstellingen die Buurtschatten naleeft zijn: 'Bevorderen van het samenleven in de wijk', 'Oplossingen zoeken voor de verzuring (de toekomst wordt meestal niet positief gezien)' en 'De mensen uit de wijk activeren (de mensen meer empoweren om zelf problemen aan te pakken)'. (Brochure Buurtschatten, 2010).

De visie die Buurtschatten heeft, is:

"Iedereen heeft talent, of je nu arm bent of rijk, jong of oud, bleek, bruin of zwart. Talenten zijn de fundamenteën voor een betere wijk. Een wijk waar mensen verdraagzaam en solidair met elkaar omgaan en opkomen voor hun recht op maatschappelijke participatie." (website: www.buurtschatten.be)

De opdracht die Buurtschatten nastreeft is:

- Competenties van de mensen uit de wijk om in diversiteit met elkaar om te gaan, verhogen.
- Actief/democratisch burgerschap: maatschappelijke participatie van achtergestelde groepen bevorderen. De term actief burgerschap of activering wil Buurtschatten liever vermijden omdat het een eerder negatieve connotatie heeft. Het impliceert in principe dat het op dit moment slecht gaat en het daarom beter moet, maar dat is daarom niet het altijd het geval.
- Meer stem, meer participatie,... aan de bewoners.

1.1.4 De methodieken

De methodiek die Buurtschatten nastreeft, is een combinatie tussen de ABCD-methodiek en de Can-do-methodiek. Met deze beide methodieken zal gewerkt worden binnen het project. De ABCD-methodiek betekent: assets based community development. Dit wil zeggen dat Buurtschatten de wijk laat heropleven op basis van de competenties die bij de mensen al aanwezig zijn. Het is een methodiek uit de Verenigde Staten. De 'Can-do'-methodiek betekent dat men uitgaat van wat mensen zelf al kunnen. Deze methodiek komt uit het Verenigd Koninkrijk. Buurtschatten combineert beide methodieken en maakt hier een eigen invulling van. De ABCD en Can-Do methodieken starten met wijkmaquettes en het in kaart brengen van de bronnen binnen de buurt. Buurtschatten werkt enigszins omgekeerd, ze werken via projecten en activiteiten met de buurtbewoners om op deze manier zicht te krijgen op de buurt en zijn bewoners. Buurtschatten legt op deze manier een map aan met alle kwaliteiten en competenties van individuele buurtbewoners. Zo vertrekt Buurtschatten vanuit de bewonerstalenten en niet vanuit het in kaart brengen van de wijk.

Net zoals ABCD en Kan Doe getuigt Buurtschatten van een maatschappijkritische visie die gericht is op maatschappelijke verandering. De basis van beiden zijn de competenties van de bewoners. Hierbij komen dan de mogelijkheden die in de buurt zelf al aanwezig zijn. (Brochure Buurtschatten, 2010).

"Schatten van de buurt in kaart brengen en hier mee aan de slag gaan"

(Brochure Buurtschatten,2010)

Buurtschatten werkt, via bovengenoemde methodieken, vindplaatsgericht. Dit wil zeggen dat ze naar mensen toe trekken in plaats van dat mensen naar de organisatie moeten komen, zoals vroeger het geval was. Bijvoorbeeld om de ideeën van mensen te verzamelen trekt Buurtschatten met een caravan de wijk door. Daar kunnen mensen samenkomen om hun plannen en dromen te delen. Al deze ideeën en de competenties van de mensen worden in een competentiebank geplaatst. Dit werkt sneller en efficiënter als ze een bepaalde competentie zoeken.

Het project waar het in dit plan over zal gaan, zal zich afspelen in de wijk van Antwerpen Noord, meer bepaald in buurtcentrum de Wijk. De wijk van Antwerpen Noord is een dichtbevolkte wijk waar mensen met 150 verschillende nationaliteiten samenwonen. De wijk is ongeveer 2 km² groot en er wonen ongeveer 35000 mensen in.

1.1.5 Het praktijkvraagstuk

Het praktijkvraagstuk komt van de bewoners van de wijk zelf. Er is een groep bewoners bezig rond meer groen in hun wijk. Er zijn twee werkgroepen ontstaan uit dit idee. De eerste groep is de werkgroep Gemeenschapstuin die het project 1m² tuin heeft uitgevoerd en dit jaar verder gaat met een grote gemeenschapstuin in bakken. Daarnaast is er de werkgroep 'hoe groen is mijn straat' die vorig jaar gewerkt heeft rond geveltuinten en dit jaar opnieuw dit project in andere straten in de wijk tot uitvoering brengt. Deze projecten en hun resultaten worden verder in het projectplan grondig uitgelegd en gebruikt als basis voor dit nieuwe project. Binnen deze werkgroep is de vraag gekomen om de binnenplaats van het buurtcentrum onder handen te nemen. De mensen die specifiek geïnteresseerd waren om mee te helpen aan het opknappen van de koer zitten nu in de specifieke werkgroep die hierover vergaderd. Het is zowel voor het buurtcentrum belangrijk dat de koer wordt opgeknapt als voor de bewoners die er mee gebruik van maken. Het is belangrijk voor verschillende partijen, dus is het ook van belang dat het project met al deze verschillende belangen rekening houdt. Zo zijn er van verschillende kanten ideeën en plannen gekomen waaraan de inrichting van de koer zou moeten voldoen. De verschillende partijen en functies komen verder in het praktijkvraagstuk aan bod.

De maatschappelijke relevantie van dit project is verbonden met de participatie van de buurtbewoners en de verhoopde positieve effecten op wijkniveau. Als de koer is opgeknapt en er is voor elk wat wils dan is dit voor heel de buurt een groot voordeel. Het feit dat de buurtbewoners zelf voor het verdere onderhoud van de koer zullen zorgen is een tweede maatschappelijke relevantie. Voor de realisatie van de koer wordt er verder in dit plan een beroep gedaan op de theorie rond gemeenschapstuinen. Het principe van gemeenschapstuinen heeft namelijk al enkele keren een positief effect op buurten en wijken gehad. Daarom kan dit project een maatschappelijk positief effect hebben op de buurt in Antwerpen Noord.

Het project zelf komt volledig van de buurtbewoners, maar specifiek van de werkgroep 'koer'. Zij zijn de initiatiefnemers en de ideeën komen grotendeels van deze werkgroep. Ook de andere betrokkenen in het buurtcentrum zullen bevestigd worden om hun ideeën over de koer te delen met deze werkgroep. Daarnaast zal buurtschatten het hele project ondersteunen met hun kennis en begeleiding. De werkgroep zal begeleid worden in het hele proces dat vooraf gaat aan het product. Daarnaast zullen er nog enkele externe partners ingeschakeld worden zoals bijvoorbeeld een tuinarchitect of sponsors.

Het concrete **praktijkvraagstuk** luidt als volgt:

Samen met de buurtbewoners en de gebruikers ervan tot een werkbaar en duurzame oplossing komen om de koer:

- De koer te verfraaien en te vergroenen
- Te structureren: alles heeft zijn plaats
- Te onderhouden op permanente basis

Zo, dat de koer een herkenbare en erkende maatschappelijke functie opneemt in de publieke ruimte van het buurtcentrum. De koer zal vooral gebruikt worden door bezoekers van het buurtcentrum, vrijwilligers, personeel en verschillende initiatieven die in het buurtcentrum georganiseerd worden.

Belangrijk hierbij is dat de buurt zelf aangegeven heeft dat de koer betere functies moet opnemen in de wijk. De taak van Buurtschatten is hierin dat de opbouwwerkers het proces opstarten samen met de buurtbewoners en dat de buurtbewoners zelf

verantwoordelijk worden voor het project. Dit uit zich vooral in de voorbereiding, uitvoering en onderhoud nadien.

Om aan dit praktijkvraagstuk vanuit Buurtschatten te kunnen starten zal eerst een grondige analyse moeten gemaakt worden van het thema, de doelgroep, de betrokkenen, etc. In volgende hoofdstukken zullen deze elementen verder behandeld worden.

1.2 Projectgegevens

Thema: De binnenplaats van buurtcentrum De Wijk samen met de buurtbewoners opknappen zodat het een educatieve, ecologische en fraaie ontmoetingsplaats wordt die een maatschappelijke functie opneemt in de openbare ruimte van de wijk.

Werkgroep: de werkgroep 'koer'

Sponsor: Buurtschatten, Beursvloer en projectfonds Duurzame Stad via het Ecohuis

Projectverantwoordelijke(n): Elien Van Herck, Patrick Vinck

Periode van het project: februari- juni 2012

1.3 Krachten van het project

In het volgende deel wordt er een inleiding gegeven over de krachten van het project namelijk de betrokkenen van het project, over hun belang op het project en over hun verwachtingen ten aanzien van het project. Om dit deel te kunnen beschrijven zijn er verschillende bronnen gebruikt zoals de brochure van Buurtschatten en de website van Samenlevingsopbouw Vlaanderen. In de aanvangsfase van het project – februari 2012 – zullen de elementen uit deze subjectieve analyse getoetst worden aan de praktijk.

1.3.1 De huidige situatie

De huidige situatie is dat de koer van Centrum De Wijk al jaren een doorn in het oog is, zowel voor de organisaties binnen het centrum als voor de bewoners van de buurt die geregeld op de koer komen. Ze ligt er vaak slordig bij, de gebruikers en vrijwilligers zien ze soms meer als stortplaats dan als een koer met veel potentieel. De koer combineert veel nuttige, goede functies, maar hier ligt misschien wel het probleem van te weinig structuur in de te combineren functies. Er moet onder andere een fietsenstalling zijn voor het personeel dat werkt in Centrum De Wijk. Daarnaast is er een magazijn aan de koer verbonden dat dienst doet als fietsenatelier. Er is plaats voor een negental vuilnisbakken, maar her en der ligt nog andere rommel zoals bijvoorbeeld glas. Er is plaats voor leeggoed, materiaal, een drietal tenten in bakken, een kippenhok en een terras. Om al deze functies op een aangename manier te combineren heeft de koer dus een grondige opknopbeurt nodig. Jammer genoeg zijn er in het verleden al enkele pogingen gebeurd om ze te onderhouden, maar deze zijn toen allemaal mislukt. Vooral het onderhoud van de koer blijkt geen gemakkelijke taak te zijn. Dit vraagt natuurlijk extra inspanning van de buurtbewoners en de conciërges. De kracht die gebruikt zal worden om het dit keer wel te doen slagen zal zijn dat de buurtbewoners de koer zelf hebben gemaakt. Als mensen zelf aan iets kunnen werken zullen ze sneller gemotiveerd zijn om dit te onderhouden.

1.3.2 Verwachtingen van betrokkenen

Er zijn verschillende betrokkenen aan dit project verbonden die allemaal een nieuw toekomstbeeld voor de koer hebben. Om dit toekomstbeeld te onderzoeken is er in Centrum De Wijk al een eerste vergadering geweest binnen de werkgroep 'koer'. Daaruit is bijvoorbeeld gebleken dat SAMIK graag een kinderhoekje op de koer wil.

SAMIK is een organisatie die ook gevestigd is in Centrum De Wijk. Het is een organisatie die jonge ouders helpt met opvoedingsvragen en -advies. Ze hebben binnen het buurtcentrum 'De Speelvijver' die drie keer per week open is en die een ontmoetingsplaats is voor ouders en hun kinderen.

Daarnaast moet de koer multifunctioneel blijven zodat er in de zomer bijvoorbeeld nog steeds plaats is voor een terras of een tent. Ook wil de werkgroep 'Gemeenschapstuin' een plaats op de koer waar ze hun mobiele gemeenschapstuin kunnen plaatsen als de werken aan het plein voor het buurtcentrum aanvagen. De koer moet het uitzicht uitstralen dat voor een groot deel aansluit bij de huiscultuur van Centrum De Wijk. Hiermee wordt bedoeld dat de omgang tussen mensen op de koer hetzelfde zal moeten zijn, zoals in de andere delen van het gebouw. Het toekomstbeeld dat de betrokkenen hebben over de koer is dat ze groener moet worden, meer gestructureerd moet zijn en dat het onderhoud ervan zal blijven bestaan.

De koer is voor vele betrokkenen een belangrijk gegeven. Dit wordt bewezen doordat de koer elke dag gebruikt wordt. Elke dag wandelen zowel personeelsleden van Centrum De Wijk als buurtbewoners erover. In de zomer wordt deze nog meer gebruikt voor bijvoorbeeld activiteiten van Buurtschatten. Een voorbeeld is Café Congé, een gezellig ontmoetingsmoment dat tijdens de avonden in de vakantiemaanden wordt georganiseerd. Het is duidelijk van belang voor de buurtbewoners omdat er al een werkgroep begonnen is om te vergaderen over het belang van de opknapbeurt, dit bewijst dat mensen ermee bezig zijn, dat ze betrokken zijn.

De koer wordt op dit moment gezien als eigendom van twee conciërges van Centrum De Wijk. Dit zijn geen officiële conciërges, maar twee personen die alles goed in het oog houden, 's avonds komen afsluiten en de controle over het gebouw bewaken. Het zijn zeer aanspreekbare personen om bijvoorbeeld de deuren te openen voor derden die het gebouw willen gebruiken. Het is belangrijk om deze personen mee als betrokkenen van het project te zien aangezien zij al goed werk geleverd hebben voor heel het gebouw en zich gepassioneerd hiervoor inzetten. Het is van belang dat deze mensen ook hun zegje krijgen in het proces aangezien het bij hen gevoelig kan liggen wat er met het gebouw en de koer gebeurt.

1.3.2.1 De buurt Antwerpen Noord

Een koer is belangrijk voor een buurt als deze in Antwerpen Noord, het is een ontmoetingsplaats waar mensen met elkaar in contact komen. Antwerpen Noord is een dichtbevolkte wijk die zich laat kenmerken door een specifieke demografische samenstelling. Er wonen namelijk mensen van 150 verschillende nationaliteiten. Het is niet eenvoudig om met zoveel nationaliteiten samen te leven. Elkaar verstaan, letterlijk via taal, is al een groot probleem. Daarnaast is er in de wijk veel armoede en is er een voortdurende doorstroom van nieuwkomers wat de situatie bemoeilijkt. Het is daarom niet gemakkelijk om op deze manier duurzame relaties aan te knopen. Om deze reden kan een simpele ontmoetingsplaats zoals een koer een hulpmiddel zijn om de verschillende mensen van de buurt met elkaar in contact te laten komen en dit op verschillende manieren.

1.3.2.2 Centrum de Wijk

Een duidelijke betrokkene naast de buurt en zijn bewoners is Centrum De Wijk zelf. Het concept van het Centrum is een 'Doehuis' waar bewoners en buurtschatters zelf aan de slag kunnen. Naast een ontmoetingshuis is het ook een activiteitscentrum. Er groeien projecten door de informele ontmoetingen in het Centrum. Op deze manier komen verschillende mensen vanuit verschillende projecten en activiteiten met elkaar in contact. Zo worden er een aantal kloven tussen mensen overbrugd. Men gaat in het Centrum niet uit van verschillen of problemen, maar van wat mensen met elkaar samen kunnen ondernemen. "Centrum De Wijk is een plek waar mensen uit eenzelfde groep elkaar in een veilige context kunnen ontmoeten én tegelijkertijd in aanraking

komen met anderen, over verschillende culturen en gemeenschappen heen.” (Brochure Buurtschatten, 2010).

Binnen Centrum De Wijk zijn verschillende organisaties gevestigd die een doorverwijsfunctie naar elkaar hebben. De organisaties zijn SAMIK, ModeM, Samenlevingsopbouwteams Wonen en Samen op Straat. SAMIK werd hierboven uitgelegd. ModeM is een organisatie die trajectbegeleiding biedt op maat van cliënten uit maatschappelijk kwetsbare omstandigheden. ModeM verwijst de mensen door naar de juiste plaatsen voor afgestemde hulp. ModeM werkt vooral met multiprobleem gezinnen. De specifieke samenlevingsopbouwteams Wonen en Samen op Straat zijn organisaties die afhangen van samenlevingsopbouw Antwerpen in het algemeen, maar die hun eigen thema's hebben.

Ook buiten het Centrum zijn er contacten. Er zijn enkele externe organisaties in de buurt zoals straathoekwerk, Nova, Apga die hopen dat hun doelgroep kan betrokken worden in Centrum De Wijk. Zo kunnen ze bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen in de cafetaria van het Centrum.

Het Centrum is een plaats waar zorgen en dromen kunnen gedeeld worden met elkaar. De mensen kunnen er op hun eigen tempo vertrouwen en relaties opbouwen, niet enkel met elkaar maar ook met bijvoorbeeld de opbouwwerkers van Buurtschatten. Een goed contact met mensen is belangrijk.

“Het grote belang is het kleine contact” (brochure Buurtschatten, 2010)

Volgens dit principe zou de koer van Centrum De Wijk ook moeten werken. Belangrijkst is dat er een mooie, groene ontmoetingsplaats moeten komen voor de mensen uit de buurt. Aangezien contacten met mensen in een buurt belangrijk zijn om andere problemen in de wijk aan te kaarten en aan te pakken. Meer contact kan bijvoorbeeld leiden tot meer begrip en respect voor elkaar, meer begrip tussen verschillende culturen en meer positief contact met elkaar.

1.3.3 Kracht: visie van Buurtschatten

Om het concept van de koer aan te pakken gaan we uit van de visie die Buurtschatten onderschrijft. Buurtschatten hanteert een bottom-up aanpak in plaats van een topdown aanpak. Dit is een grote kracht die de organisatie bezit en die we kunnen gebruiken bij de realisatie van het koerproject. Buurtschatten werkt namelijk op de eerste plaats vanuit de buurtbewoners zelf. Het zwaartepunt komt te liggen bij de buurtbewoners, bij de door hen geformuleerde uitdagingen, problemen, kansen en dromen. En bij de door hen aangereikte oplossingen, competenties, ideeën en inzet. Ook in de opstartvergadering over de koer is er gewerkt met de buurtbewoners zelf. Er is een werkgroep bij elkaar gekomen met mensen uit de buurt die zich willen inzetten om de koer een opknopbeurt te geven. Vanuit het principe dat het buurt- en opbouwwerk in Antwerpen Noord vooropstelt, namelijk ‘het activeren tot zelfwerkzame bewoners en het prikkelen van de burgerzin’, wordt ook de opstart van dit project gerealiseerd.

Door rond een project als dit een netwerk op te bouwen, wordt een project van enkele buurtbewoners een project van heel de wijk. De kracht van Buurtschatten is hier dat ze een activering- en schakelmethode hebben op allerlei niveaus. Buurtschatten schakelt samen met de buurtbewoners naar andere buurtbewoners, naar de wijk, de omgeving en het beleid. (Brochure Buurtschatten, 2010). In dit specifieke project zal bovenstaande aanpak op elk moment bewaakt moeten worden. Er moet dus telkens kritisch naar het project gekeken worden om dit te bewaken.

De overheid en het beleid spelen een rol binnen projecten van Buurtschatten en kunnen zo ook een rol spelen in het project van de koer. Buurtschatten werkt namelijk met twee methodieken, de ABCD en Can-Do, waarbij Buurtschatten streeft naar de omkering. Ze werken vanuit de visie: overheidsparticipatie in burgerinitiatieven in plaats van burgerparticipatie in overheidsinitiatieven. Vanuit dit principe kan het project bij de verschillende overheidsinstanties aangebracht worden. Het kan namelijk nodig

zijn om verschillende diensten van de Stad Antwerpen aan te spreken of toestemmingen te vragen voor de heraanleg van de koer.

Mogelijk kan de overheid zelf participeren door de bewonersinitiatieven te faciliteren en te assisteren. Daarnaast is verantwoordelijkheden overdragen aan de buurtbewoners een optie. Deze aanpak helpt om de verzuring in een buurt weg te werken en het zelfoplossend vermogen van de bewoners te herstellen.

De overheid heeft al vele initiatieven genomen om dergelijke projecten te steunen. Zo heeft de overheid een participatiebeleid uitgewerkt: in dit beleid wil de Vlaamse overheid gemeenten versterken door de bestaande lokale dynamiek, met betrekking tot personen in armoede, aan te moedigen. Primair in dit beleid is het overleg en de samenwerking op lokaal vlak, daarom stimuleert de overheid het tot stand komen van lokale netwerken die werken aan het verlagen van participatiedrempels op vlak van cultuur-, jeugdwerk- en sportparticipatie voor personen in armoede. (Participatiedecreet, 2008)

Specifiek in dit project zal de stad Antwerpen bijvoorbeeld bijdragen door de mogelijkheid aan te bieden een projectfonds aan te vragen. Om financieel het project te realiseren, heeft de stad Antwerpen een projectfonds Duurzame Stad. Het fonds kan tot 15000 euro bijdragen en dit voor 80% van de totale kosten. Om dit fonds aan te vragen zal een aanvraag moeten gedaan worden via de stad Antwerpen.

Er is binnen Buurtschatten al een werkgroep 'groen in de wijk'. Dit is een werkgroep van verschillende bewoners uit de buurt onder leiding van een opbouwwerker van Buurtschatten. Deze werkgroep heeft al enkele andere projecten gerealiseerd in de wijk. Zo hebben ze onder andere een groentetuin van 1m² voor Centrum De Wijk geplaatst, ze hebben het concept van geveltuintjes gerealiseerd, enzovoort. Hoe deze projecten tot stand gekomen zijn en wat de resultaten ervan waren, kunt u lezen in de objectieve analyse. Belangrijk is hier om te weten wat heeft bijgedragen tot positieve ervaringen in de projecten, waarom zijn deze projecten van belang voor de buurt? Het project geveltuinen heeft bijvoorbeeld vorig jaar tot positieve ervaringen geleid in de deelnemende straten. Mede met de steun van de opbouwwerkers van Buurtschatten en de medewerkers van Natuurpunt hebben de geïnteresseerde bewoners deelgenomen aan het project. Ze hebben samen vergaderd, een infomoment in de straat georganiseerd met enkele hapjes en drankjes en samen hun geveltuinen aangelegd tijdens de plantdag. De positieve ervaringen zijn vooral het contact tussen de buurtbewoners en het groener straatbeeld dat de mensen gekregen hebben. De burens hebben elkaar beter leren kennen en hebben zelfs nieuwe mensen leren kennen. Daarnaast hebben ze elkaar geholpen met bijvoorbeeld planten en zaaien van de tuintjes. Wat vooral bijgedragen heeft tot deze positieve ervaringen is dat de opbouwwerkers een steunfiguur waren die de start gaven van het project, maar dat de bewoners het project zelf verder moesten zetten mits de medewerking van de opbouwwerkers. Maar ze werden bijvoorbeeld gevraagd mee het infomoment te organiseren, zelf een aanhangwagen te voorzien om het zand weg te voeren en elkaar te helpen tijdens de plantdag. Dit is een voorbeeld van enkele positieve ervaringen die de buurt en zijn bewoners al hebben opgedaan rond het thema 'meer groen in de wijk', waar het koerproject ook dicht bij aansluit en die dit project hopelijk ook mag ervaren.

1.3.4 Krachten van partners

Een andere kracht is dat er een tuinarchitect gezocht zal worden uit de wijk zelf die mee het plan uittekent met de buurtbewoners die zich vrijwillig aangemeld hebben om mee te werken aan de uitwerking van de koer. Deze tuinarchitect zal samen met de buurtbewoners proberen om een plan te tekenen dat aan alle verwachtingen en eisen van iedereen voldoet. De kracht dat deze persoon uit de wijk zelf komt is belangrijk voor een wijk als Antwerpen Noord. Dit helpt om de buurt te stimuleren om het eigenaarschap van het project op zich te nemen. De buurtbewoners zullen zich meer betrokken voelen bij het project als het door mensen uitgevoerd wordt die ook van hun wijk zijn. Daarnaast zullen ook voor materiaal bedrijven uit de buurt worden aangesproken. Zo zijn er een aantal doe-het-zelf zaken waar de buurtbewoners het

nodige materiaal zullen kopen. Indien mogelijk zullen deze bedrijven het project sponsoren in natura.

Een laatste belangrijke kracht van het project is dat er een aantal kleinere projecten gekoppeld zullen worden aan het grote koerproject. Er zal onder andere een mobiele gemeenschapstuin gemaakt worden door een groep buurtbewoners. Deze gemeenschapstuin komt in eerste instantie op het plein voor het buurtcentrum zodat deze zichtbaar is voor de hele buurt en zodat alle medewerkers aan dit project ook altijd aan de mobiele tuin kunnen om bijvoorbeeld de planten water te geven. Maar het plein voor het buurtcentrum wordt in het najaar heraangelegd dus wordt de gemeenschapstuin verplaatst naar de koer waar het project dan verder kan lopen. Deze gemeenschapstuin zal in de sfeer van het koerproject liggen. Het gaat hier ook om samenwerken aan een groenere buurt. Vooral het samen tuinieren om daarna samen te koken met de geogste groenten staat in dit project centraal. Daarnaast is er het binnenhuisproject van het buurtcentrum. Naast het opruimen en opknappen van de koer zal ook heel het buurtcentrum opgeruimd worden en zal de inrichting van het huis aangepakt worden. De sfeer in het huis straalt op dit moment nog te weinig huiselijkheid uit. Hier willen vooral de opbouwwerkers verandering in zien. Door de binnenhuisinrichting huiselijker te maken en meer duidelijkheid te scheppen in de bewegwijzering van het gebouw willen ze de buurtbewoners een lagere drempel aanbieden. De sfeer die er op de koer zal heersen wordt binnen het buurtcentrum doorgetrokken.

Uit deze analyse blijkt dat Centrum de Wijk veel aandacht besteed aan de juiste waarden en sfeer die er heerst binnen en buiten het centrum. Het centrum wil er alles aan doen om het de buurtbewoners zo aangenaam en laagdrempelig mogelijk te maken. De opbouwwerkers van Buurtschatten willen vooral de buurtbewoners stimuleren om zelf mee op de kar te springen en mee te doen met de projecten. Ook de kleinere projecten zijn bedoeld om de buurtbewoners te stimuleren en te motiveren om aan het grotere geheel mee te werken. Al deze krachten zijn van heel groot belang om het koerproject te doen slagen. Het is belangrijk dat met elk van de krachten rekening gehouden wordt en deze krachten een voor een in te zetten tijdens het project.

1.4 Objectieve analyse van de literatuur

Om een project als dit te kunnen realiseren, is het belangrijk op de hoogte te zijn van verschillende visies, methodieken en onderbouwingen uit de wetenschappelijke literatuur. Daarom wordt in dit deel wat dieper ingegaan op die verschillende elementen. Veel van deze informatie komt uit de brochure van Buurtschatten, de website van samenlevingsopbouw Vlaanderen, LOCUS het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid en de Wakkere Burger.

1.4.1 Doelgroep

Als eerste is het belangrijk om de doelgroep van het project in een objectieve analyse te bekijken. Een uitgebreide omschrijving vind je onder de titel 'doelgroep'. De werkgroep wordt hier als de doelgroep gezien van het project, deze bestaat uit verschillende nationaliteiten. Dit is later belangrijk bij de samenwerking om het project te realiseren. Dit moet bekeken worden vanuit een interculturele invalshoek. Er zijn in de wijk namelijk 150 verschillende nationaliteiten aanwezig. De werkgroep bestaat daarom uit verschillende nationaliteiten, generaties en andere verschillen. Het begrip diversiteit krijgt hier een concrete invulling, er moet rekening gehouden worden met de manier waarop gewerkt moet worden met een dergelijke diverse werkgroep. Ook het begrip lokaliteit wordt een essentiële parameter. Er wordt lokaal gewerkt omdat er op wijkniveau gewerkt wordt, wat logisch is. Als er op dit niveau gewerkt wordt, moet er aansluiting gezocht worden bij de buurtbewoners zelf. Omdat er binnen en buiten Buurtschatten projecten plaatsvinden, werkt Buurtschatten steeds meer en meer vindplaatsgericht. Zo kan men beter inspelen op wat er leeft in de wijk en bij de bewoners.

1.4.2 Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad

Aangezien het project gerealiseerd wordt binnen Buurtschatten Antwerpen Noord is de visie van Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad, vanaf nu SAS genoemd, van groot belang. Buurtschatten is een onderdeel van SAS en houdt zich dus voor een deel vast aan de methodieken, visie en missie hiervan. Natuurlijk heeft Buurtschatten daarnaast eigen doelstellingen, die hierboven reeds werden beschreven.

SAS is door de Vlaamse overheid erkend als een van de instituten voor samenlevingsopbouw. Wat het opbouwwerk precies doet, is mensen activeren om zelf in actie te komen en om eigen competenties in te zetten voor het verbeteren van het samenleven in diversiteit. Daarnaast werkt opbouwwerk ook voor het bevorderen van gelijke kansen. Het project Buurtschatten zit binnen samenlevingsopbouw onder de noemer 'buurtwerk'. Dit is een van de thema's waarrond opbouwwerk werkt in de stad. Andere zijn bijvoorbeeld wonen, arbeid, recht op inkomen, etc. Volgens Samenlevingsopbouw Vlaanderen is buurtwerk: "opbouwwerk op wijkniveau en waarvan de werkingsdomeinen worden vastgelegd in een convenant met de stad waar de buurt zich bevindt" (Samenlevingsopbouw Vlaanderen, s.a.).

De missie van samenlevingsopbouw is: " het realiseren van het recht op een menswaardig leven voor iedereen" (Samenlevingsopbouw Vlaanderen, s.a.). De doelstelling is het aanpakken van situaties van maatschappelijke achterstelling en sociale uitsluiting. De doelgroep zijn maatschappelijk kwetsbare groepen. Dit zijn mensen die omwille van financiële, sociale, lichamelijke en andere redenen kwetsbaar zijn: mensen in armoede, laaggeschoolde langdurig werklozen, asielzoekers, etc. Samen met de doelgroep werkt samenlevingsopbouw concreet aan twee principes. Het eerste is de toegang tot grondrechten voor iedereen. Volgens de Grondwet heeft namelijk elke burger recht op: arbeid, sociale zekerheid, bescherming van gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand, behoorlijke huisvesting, bescherming van een gezond leefmilieu, culturele en maatschappelijke ontplooiing en onderwijs. Een tweede principe is de leefbaarheid in gebieden met slechte leefcondities. Onder dit principe valt het project koer onder andere. Samenlevingsopbouw pakt immers volgens

dit principe de materiële aspecten in de woon- en leefomgeving aan bijvoorbeeld de inrichting van straten, pleinen, groenvoorzieningen. Daarnaast werken ze ook aan het verbeteren van het leefklimaat bijvoorbeeld door het samenleven in de buurt te bevorderen.

Samenlevingsopbouw ondersteunt maatschappelijk kwetsbare groepen en versterkt deze waardoor ze terug meer greep krijgen op hun eigen situatie en hun omgeving. De doelgroep neemt deel aan de maatschappij en aan het beleid.

Samenlevingsopbouw heeft drie werkprincipes, dit zijn vaste kenmerken van de manier van werken/handelen:

1. Participatief werken met de doelgroep

We betrekken de doelgroep voor het volle pond. We werken niet voor hen, we doen het niet in hun plaats, maar we doen het samen met hen.

2. Autonomie

We bewaken steeds onze identiteit, namelijk onze politieke en agogische kernopdracht realiseren en werken met maatschappelijk kwetsbare groepen.

3. Partners zijn belangrijk

Samenlevingsopbouw is een kleine sector die werkt aan ingewikkelde maatschappelijke problemen waarbij de oplossing niet voor de hand ligt. We hebben anderen nodig om onze doelstellingen te bereiken. Daarom gaan we de samenwerking aan met partners die gelijkaardige doelstellingen nastreven.

(Samenlevingsopbouw Vlaanderen, s.a.).

Deze drie werkprincipes zijn alle drie belangrijk voor het project, aangezien het project niet zomaar het opknappen van een binnenplaats is, maar veel meer dan dat. Dit project is sociaal-cultureel werk in al zijn facetten. Bovenstaande werkprincipes zijn hiervan een basis. Het eerste principe is een van de belangrijkste doelen van het project, namelijk de doelgroep bij alles betrekken. Dit wil zeggen: proberen op de hoogste trede van de participatieladder te mikken. Het is niet alleen de bedoeling een afgewerkt product te maken voor de buurtbewoners dat zij kunnen gebruiken, het is vooral de bedoeling dit te doen samen met hen. Het doel is hen te betrekken bij de voorbereiding, de uitvoering, het gebruik en het onderhoud van de koer. Het is een groepsproces dat wordt afgelegd met de doelgroep. Dit groepsproces wordt vooral bewust beleefd door de werkgroep die mee het project op poten zal zetten.

Het tweede principe, autonomie, zal in dit project toegepast worden door middel van het bewaren van de missie en visie van de verschillende partners. Daarnaast is het een belangrijk principe om ook de eigen visie en doelstellingen van het project te bewaken. Steeds terugkoppelen naar het projectplan is belangrijk zodat je de missie niet uit het oog verliest. Het belangrijkste gemeenschappelijke principe van dit project en Samenlevingsopbouw is dat ze beide werken met maatschappelijk kwetsbare groepen. Dit mag zeker nooit uit het oog verloren worden.

Het derde principe is zeer belangrijk voor het project, een dergelijk project kan je namelijk niet in je eentje klaren. Het is belangrijk om de juiste partners te zoeken, zowel voor de realisatie van het project als voor het begeleiden van het proces dat met het project samenhangt. Een project als dit moet ten eerste goed voorbereid zijn en er moet uit andere projecten, literatuur en van andere mensen geleerd worden. Goede analyses zijn het belangrijkste om dergelijke projecten te kunnen starten. Daarom moet er gezocht worden naar partners, netwerken en mensen die op de hoogte zijn van het onderwerp. Deze informatie moet breed genoeg gezocht worden zodat elk aspect in het project belicht kan worden alvorens eraan te beginnen.

1.4.3 Actief burgerschap

Er zijn een aantal methodieken en visies die belangrijk worden binnen het project. Zo is de visie op actief burgerschap belangrijk. Binnen Buurtschatten spreekt men liever over democratisch burgerschap in plaats van actief burgerschap. Buurtschatten gaat uit van het principe van kansen creëren zodat de bewoners maatschappelijk en solidair kunnen

participeren door te ondernemen. De bewoners moeten zelf leren initiatief nemen en vormgeven. (Brochure Buurtschatten, 2010)

Burgerschap is een complexe en multidimensionele realiteit, die in een politieke en historische context moet worden bekeken. Men kan niet over burgerschap praten als een op zichzelf staand begrip, er moet steeds gekeken worden naar de relatie met de samenleving of het politiek systeem.

Als mensen aan actief burgerschap doen, betekent dit dat ze maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen in de samenleving. Ze gaan een engagement aan omwille van een goed gevoel of een bewuste overtuiging, een levensstijl. Dit wil zeggen dat mensen zich belangeloos inzetten omwille van het algemeen belang en op basis van vrijwilligheid. Actief burgerschap hangt nauw samen met het persoonlijke levensverhaal en de maatschappelijke context. Dit vindt men in het sociaal cultureel werk terug in de maatschappelijk activerende functie. Deze functie is er namelijk op gericht om burgers te stimuleren tot actief en verantwoord burgerschap in functie van een cultureel diverse en democratische samenleving. Hoe leert men nu om actief burgerschap op te nemen? Het wordt vooral toevallig in alledaagse (sociaal)-culturele activiteiten geleerd. Door bijvoorbeeld het opnemen van verantwoordelijkheden die verder reiken dan wat er verwacht wordt. Dit is enkel mogelijk wanneer de burgers betrokken zijn bij het publieke belang in de publieke ruimte. Actieve burgers zorgen voor sociale samenhang en solidariteit in de samenleving.

Actief burgerschap is niet enkel een eigenschap van een burger, het is ook een proces dat bestaat wanneer meerdere mensen samen zijn. Het wordt continu gevormd door alledaagse praktijken samen te beleven. Het concept van een open samenleving is belangrijk, de burger moet de nadruk leggen op 'ik geef burgerschap (mede) vorm en mijn cultuur doet ertoe' in plaats van 'ik ben een cultuurloos burger'. (Participatienota, Locus, 2008)

Meer specifiek betekent democratisch burgerschap: streven naar een actieve deelname van individuen aan het systeem van rechten en verantwoordelijkheden. (Education for Democratic Citizenship (Council of Europe))

Creatief betekent hier dat de burger zichzelf voortdurend aanpast aan wijzigende maatschappelijke omstandigheden. Er bestaat geen democratie en burgerschap zonder gemeenschap, maar ook geen kunst en cultuur. Deze beide domeinen vinden elkaar in de publieke ruimte. Zoals in dit project de publieke ruimte kan bekeken worden als de binnenplaats van het buurtcentrum. Deze ruimte biedt de kans tot ontmoeting en dialoog en nodigt uit tot het publieke debat over gewone en grootste dingen. Het is een plek waar nieuwe perspectieven en ideeën worden ontwikkeld, ervaringen worden opgedaan en uitgewisseld, de kijk op de samenleving wordt verbreed, enz. Dergelijke plaats is de meest geschikte plaats om verdraagzaam burgerschap te stimuleren. Dit zijn de redenen waarom een project als dit belangrijk is om naar meer duurzame betrokkenheid tussen de burgers en hun wijk te streven.

Naast democratisch burgerschap is er participatief burgerschap, wat in dit project ook aan bod komt. Aangezien in een wijk als Antwerpen Noord veel verschillende culturen (samen)leven, worden er ook verschillende opinies, constructies en ideeën gevormd over de wereld. Enkel als er aandacht is voor diversiteit en inclusie, kunnen we spreken van participatief burgerschap. Dit is een burgerschap waarvan iedereen een goed gevoel krijgt. De publieke ruimte is de ruimte waarbinnen mensen moeten leren omgaan met diversiteit en inclusie. Ook hiervoor is de koer de plaats bij uitstek.

1.4.4 Empowerment

Naast het democratisch burgerschap staat empowerment op een belangrijke plaats binnen Buurtschatten. Buurtschatten wil de buurtbewoners versterken, zodat zij hun noden kunnen uitspreken. Daarnaast moeten zij zelf de weg vinden naar oplossingen in eerste instantie vanuit hun eigen competenties, die ze soms zelf nog moeten ontdekken. "Buurtschatten gaat altijd na waar de mogelijkheden liggen van de persoon zelf, in het geheel van wat hij wil en bekrachtigt het geloof in het eigen kunnen." Door empowerment kunnen de buurtbewoners in staat gesteld worden om meer zelfstandig toegang te krijgen tot kanalen die hen helpen om hun ideeën te verwezenlijken en om

hun doel te bereiken. Een van de motto's van Buurtschatten zou dan kunnen zijn: "Agents rather than patients"(Brochure Buurtschatten, 2010)

1.4.5 Functies sociaal-cultureel werk

Naast de theorieën en methodieken van Buurtschatten zelf zijn natuurlijk de algemene functies van het sociaal-cultureel werk van belang binnen het project. Aangezien Buurtschatten in deze sector gelegen is, zijn de vier functies van het sociaal cultureel werk van belang. De vier functies worden uitgelegd hieronder aan de hand van de verschillende theorieën en moduleboeken gezien in de lessenreeks van het derde jaar sociaal-cultureel werk aan de Katholieke Hoge School Kempen. Als eerste wordt de activerende functie besproken.

Binnen Buurtschatten worden de buurtbewoners geactiveerd in de eerste plaats omdat ze ontdekken dat ze dingen mogen doen. Ze hebben de kans om mogelijkheden naar boven te halen die nog nooit zijn aangehaald. Activeren van mensen bestaat erin mensen zelfvertrouwen te geven en leerkansen te bieden. Daarnaast is de maatschappelijke betrokkenheid bewerkstellen belangrijk, hiermee wordt de interactie tussen de verschillende buurtbewoners bedoeld. Vooral worden mensen geactiveerd omdat ze uitgedaagd worden en hun kansen kunnen zien. Het is belangrijk dat de mensen samen naar iets toe werken. Activeren is volgens Buurtschatten: "mensen zelf laten formuleren wat voor hen belangrijk is, is hen zelf dingen doen veranderen en verbeteren, samen met de ander." (Brochure Buurtschatten, 2010)

Buurtschatten verzamelt de competenties van de mensen uit de buurt en zet deze in een databank om te archiveren. Ze archiveren om te activeren. De competenties worden namelijk ingezet bij verschillende projecten, om verschillende dingen te activeren. Binnen het project wordt vertrokken vanuit de buurtbewoners zelf, ze zullen geactiveerd worden om mee het project tot een goed einde te brengen.

De gemeenschapsvormende functie wordt binnen Buurtschatten en het project koer uitgewerkt op verschillende manieren. De functie heeft drie interventiestrategieën, gemeenschapsvormen, gemeenschapsvormgeving en gemeenschapsvorming. De eerste strategie is een gemeenschap vormen is. Dit houdt in dat mensen worden samengebracht met als doel het versterken van het sociaal kapitaal en solidariteit binnen een gemeenschap. Voor dit project is de doelstelling dat de buurtbewoners samen de koer opknappen. De sociale contacten tussen de mensen die meewerken aan het project vinden plaats op verschillende niveaus. Er is namelijk op microniveau sprake van entiteit als de contacten verhogen tussen de buurtbewoners zelf. Dit wil zeggen tussen mensen van een homogene groep. Daarnaast is er op mesoniveau een verhoging van de pluraliteit tussen buurtbewoners met externe mensen zoals opbouwwerkers, bedrijven, de stad enz. Dit wil zeggen een verhoging van contacten met mensen uit heterogene groepen.

Een tweede strategie is de 'gemeenschapsvormgeving' dit wil zeggen dat door middel van gemeenschappelijke actie er gewerkt wordt aan een meer democratische en solidaire samenleving. Er worden netwerken en gemeenschappen gevormd zowel tussen de buurtbewoners onderling als met externe partners en opbouwwerkers die het project begeleiden.

Als laatste strategie is er de gemeenschapsvorming. Binnen deze interventiestrategie worden educatieve of vormingsactiviteiten opgezet in gemeenschappen om de kritische zin en het bewustzijn te verhogen en worden er nieuwe dingen geleerd. In het project kunnen mensen op de vergaderingen kritisch hun eigen mening zeggen en kunnen we kritisch bekijken hoe we het project kunnen aanpakken. Daarnaast kunnen de buurtbewoners nieuwe dingen leren door mee te helpen met de voorbereiding en uitvoering van het project. Zo zal er een buurtbewoonster meegaan naar de beursvloer om te onderhandelen met verschillende netwerken en bedrijven voor extra sponsoring. Deze vrouw zal kritisch moeten handelen en leert nieuwe dingen door deze ervaring.

De culturele functie komt in dit project heel fel naar voor, onder andere Willem Elias heeft het over cultuurparticipatie: 'Het actief deelnemen aan het culturele leven. Als

mensen in aanraking komen met kunst en cultuur, kunnen zij zich ontplooiën.' (360°Participatie, 2009) Het actief deelnemen aan het culturele leven kunnen we in dit project zien als het samen creëren van iets nieuws, namelijk de binnenkoer. Aangezien er gewerkt wordt met zeer creatieve methodes voor de koer zal iedereen die wil en kan mee participeren. Ook deze functie heeft drie interventiestrategieën namelijk: deel nemen aan...(consumptie: mee-doen met het project), deel hebben aan...(productie: mee-maken van de koer en het bekritisieren...(kritiek hebben door het hertekenen van de tekens tot bewustmaking van vanzelfsprekendheden en stereotiepe beelden). Naast deze drie strategieën zijn er ook nog manieren om naar de functie te kijken. De eerste is cultuur als factor, hier kijkt men naar cultuur als een drijvende kracht, een motor van de samenleving. Cultuur is nodig in onze samenleving en mensen vinden het belangrijk. Op ideologisch niveau betekend dit dan bijvoorbeeld het beleven van tradities, waarden en normen enz. Cultuur als sector is een tweede, hier gaat het over cultuuroverdracht, cultuurbewaring, cultuurspreiding en cultuurbemiddeling. Enkele van die functies kunnen in het project tot uiting komen. Zo kan er gedaan worden aan cultuuroverdracht vermits er tussen de bewoners verschillende culturen bestaan en ze dus hun cultuur op de andere kunnen overdragen. Dit kan heel klein gebeuren door bijvoorbeeld een traditie uit te leggen aan de ander.

De laatste functie is de educatieve functie, binnen deze functie gaat het over verschillende leertheorieën die van toepassing kunnen zijn binnen het project. De verschillende theorieën zijn: cognitie als ingangspoort, sociaalconstructivistische benaderingen, systeemtheoretische en/of contextuele benaderingen, kritische leertheorie, enculturatie, psychoanalytische, humanistische en positieve psychologie. Afhankelijk van de manier waarop de uitvoering van het project tot stand komt zullen de deelnemers op verschillende manieren leren. Er zullen momenten zijn dat de buurtbewoners leren via de kritische leertheorie dit wil zeggen dat ze leren op basis van het fundamenteel in vraag stellen van 'oude' denkkaders, en deze vervangen door grondig vernieuwende of zelfs bevrijdende opvattingen over organisaties of de samenleving. Daarnaast kan er op een ander moment bijvoorbeeld geleerd worden via enculturatie dit wil zeggen dat men leert door ingeleid te worden in het bestaande, door de interactie met en overname van 'taal en symbolen' van een bepaalde context, socialisatieprocessen staan daarbij centraal.

Binnen de educatieve functie is er een verscheidenheid aan culturen. Dit wil zeggen manier waarop mensen leren van een begeleider. Zo is er een expertcultuur als de begeleider een specialist is in zijn vakgebied en dit aan de deelnemers overbrengt op een schoolse manier. Langst de andere kant kan de begeleider een communicatorcultuur beogen met zijn deelnemers. Dit is de cultuur die in het project het meest van toepassing zal zijn. In deze cultuur is de begeleider iemand die samen met de deelnemers over een bepaald thema samen zit en samen met hen beslissingen neemt. De begeleider staat hier niet boven de deelnemers maar naast hen als coach.

De verschillende functies van het sociaal cultureel werk zullen tijdens het project steeds in het achterhoofd gehouden worden. Aangezien het project zich afspeelt in een sociaal-culturele context is het belangrijk hiermee altijd rekening te houden. Het gaat over de ziel van de stiel bij wijze van spreken.

1.4.6 Methodieken Buurtschatten

Buurtschatten heeft de laatste jaren al een mooie reputatie opgedaan in een groot deel van de stad Antwerpen. Dit hebben ze mede gerealiseerd door de verschillende methodieken die ze in hun werking gebruiken. Hieronder worden deze methodieken kort uitgelegd. Deze helpen om eventueel in het project mee aan de slag te gaan of ze kunnen helpen om te bekijken wat er al dan niet werkt in de buurt.

Een eerste methodiek is de competentiemethodiek: iedereen heeft kwaliteiten die je over culturen heen kan inzetten. De Buurtschattenvisie blijkt een werkzame invalshoek te zijn om te werken rond interculturele competenties.

Door de ABCD- en Can-Do visie werden bij Buurtschatten buurtbewoners 'geworven'. Dit gebeurt door eerst een goed contact op te bouwen. Op deze manier worden er ideeën verzameld van verschillende buurtbewoners, er worden kwaliteiten zichtbaar

gemaakt en deze worden in kaart gebracht. De kaart wordt dan gebruikt bij volgende projecten en activiteiten. Om een zicht te krijgen op de verzameling van de bewonerscompetenties maakt Buurtschatten gebruik van talentenblaadjes. Op deze blaadjes worden vier zaken genoteerd: wat men kan (talenten), wat men wil leren, waarvoor men zich interesseert en wat men zelf wil organiseren voor de buurt.

Ook praktische informatie over de buurtbewoner zelf zoals: waar leren kennen, datum eerste kennismaking, wordt genoteerd. Deze informatie wordt sinds 2007 ingevoerd in een databank. Buurtschatten hoopt actief met deze gegevens aan de slag te kunnen gaan en daarbij verschillende bewoners te verbinden. Het is niet enkel een archiveren of registreren van talenten of interesses. Het is ook een weergave van menselijke contacten. Deze methodiek wordt jammer genoeg nu niet meer veel toegepast. Het bleek achteraf niet haalbaar omdat er steeds meer contacten vlug bijkomen, de grote verhuistendens in de wijk en het te relatief zijn van het instrument werkt niet naar behoren.

Een tweede methodiek binnen Buurtschatten is het cirkelen. De cirkelmethode waarvan men zegt dat niet alleen mensen, maar ook het probleem en de kansen meteen actief worden. Deze methode werd al regelmatig bij Buurtschatten gebruikt wanneer er zich een goede context voordeed. De methodiek werkt als volgt: op een bord met cirkels liggen kaartjes die problemen aangeven of oplossingen voorstellen. Als de deelnemers een probleem of een oplossing belangrijk vinden, kunnen ze de kaartjes over de cirkels verschuiven. De deelnemers kunnen ook zelf kaartjes invullen. Na een tijdje krijgt men zicht op de prioriteiten en op een mogelijke aanpak. Het Buurtschattenteam tracht de bewoners actief te engageren en te onderlijnen dat zij zelf verantwoordelijkheid kunnen opnemen en hun eigen talenten kunnen inzetten. Door zelf initiatieven te formuleren ten voordele van de leefkwaliteit van de eigen omgeving, draagt men ook bij aan de verandering van een politiek en maatschappelijk klimaat.

1.4.7 Kijken bij de burens: andere projecten

Al deze methodieken kunnen gebruikt worden om het project te ondersteunen. Daarnaast kunnen de resultaten en evaluaties van andere projecten die lopende of al gerealiseerd zijn, gebruikt worden om het project scherper te maken. Projecten die binnen Buurtschatten al aan de gang zijn en die te maken hebben met het specifieke thema zitten vervat in de werkgroepen voor meer groen in de wijk. Binnen deze werkgroepen zijn er al een aantal projecten geweest zoals de geveltuintjes en de groentetuin van 1m² die voor het Centrum De Wijk staat. De resultaten en de positieve effecten van de geveltuinen kon u eerder al lezen in de subjectieve analyse. De doelstellingen van dit project waren vooral om meer groen in een wijk als Antwerpen Noord aan te leggen, op vraag van de buurtbewoners zelf. Daarnaast is dit project in 2011 van start gegaan in twee straten met als doel later dit project uit te breiden naar heel Antwerpen Noord. Dit jaar zullen er al vijf nieuwe straten deelnemen aan het project. Daarnaast was de doelstelling om de drempel voor de buurtbewoners te verlagen, omdat het project laagdrempelig is, helpt dit de bewoners. De opbouwwerkers van Buurtschatten ondersteunen dit project samen met Natuurpunt en het Ecohuis en houden bijvoorbeeld een infomoment in de straat. Ook helpen ze tijdens de plantdag mensen en zijn er zowel opbouwwerkers als experts aanwezig. Dit project is vorig jaar goed onthaalt en daarom willen de opstarters van het project dit voorjaar opnieuw starten in nieuwe straten in de buurt van Antwerpen Noord. De resultaten van dit project zijn niet alleen een mooie groene geveltuin, maar ook dat mensen hun burens leren kennen, leren samenwerken en nieuwe leerervaringen hebben. Dit zijn doelstellingen en resultaten die meegenomen worden in dit project.

Ook het 1m² tuintje dat zich bevindt op plein voor het buurtcentrum is een voorbeeld van een project van vorig jaar. Samen met enkele buurtbewoners uit de wijk is er geleerd om op kleine oppervlakte zelf groenten en planten te kweken. Ook hier was een van de belangrijkste doelstellingen samenwerken om de sociale netwerkvorming te vergroten.

Naast de projecten die binnen Buurtschatten gerealiseerd zijn, zijn er ook projecten geweest in andere buurten waaruit geleerd kan worden om dit project te realiseren.

Deze projecten hebben vooral te maken met een nieuw nut geven aan de openbare ruimte in een bepaalde buurt.

Zo werkt bijvoorbeeld VormingplusKempen veel rond de openbare ruimte en het samenbrengen van mensen. VormingplusKempen is een organisatie die een waaier aan activiteiten organiseert, die volwassenen persoonlijke, sociale en culturele competenties bijbrengt en de deelname aan de samenleving stimuleert. Een voorbeeld van een concreet project is 'Bankcontact'. Dit project loopt ondertussen al in verschillende steden en gemeentes in de provincie Antwerpen. Simpel gezegd plaatst VormingplusKempen samen met een gemeente of buurt een bijzondere zitbank ergens in een buurt. Nadien speelt de bank een centrale rol bij activiteiten die worden georganiseerd in de buurt. Zo wordt de bank een echte buurtbank, een ontmoetingsplek om maatschappelijke verzuring tegen te gaan. De uitgangspunten van het project zijn het stimuleren van de buurtcohesie, participatie en socio-culturele vorming.

Een ander project van VormingplusKempen is het project Schorvoort. Met dit project werd VormingplusKempen gevraagd door de stad Turnhout om vindplaatsgericht met de mensen van de buurt zelf aan de slag te gaan. Bij dit project stond vooral participatie centraal. De mensen van de buurt werden eerst warm gemaakt voor het project door allerlei acties. Daarna konden ze vrijwillig deelnemen aan participatieavonden in hun buurt. Op deze avonden werd vooral met de Can-Do methodiek gewerkt. Uiteindelijk zijn er verschillende problemen, die de buurtbewoners aanhaalden, aangepakt door samenwerking met de stadsdiensten. Tijdens dit project heeft Vormingsplus zelf geleerd dat participeren telkens neer komt op 'particileren'. Elke mens leert enorm veel bij als hij participeert aan iets.

De organisatie vzw Velt is de vereniging voor ecologisch leven en tuinieren die veel ervaringen hebben in het samentuinieren. Een samentuin of gemeenschapstuin is namelijk een tuin waarin mensen samen ecologisch tuinieren. De organisatie biedt advies en ondersteuning aan personen of besturen die een gemeenschapstuin willen oprichten of bij een bestaande tuin willen aansluiten. Bij dit concept werken mensen samen aan een gemeenschappelijk product, wat in het project van de koer centraal staat. Niet enkel het concept is van belang voor dit project, ook wil de werkgroep 'meer groen in de wijk' een kleine gemeenschapstuin installeren op de koer. Het concept van de gemeenschapstuin zou zijn dat er een mobiele bak op het plein voor het buurtcentrum komt. Maar deze zou op de koer moeten geplaatst worden als de heraanleg van het plein begint. Daarom wordt er hier gekeken naar verschillende punten waar rekening mee gehouden moet worden bij de realisatie van een dergelijke tuin. Al deze punten kunnen zowel voor een gemeenschapstuin specifiek als voor de koer in het algemeen bekeken worden. Onderstaande punten komen uit het dossier 'Knelpunten en potenties van bestaande volkstuinten' van vzw Velt.

Om te beginnen zijn er enkele leerpunten uit voorgaande projecten waar rekening mee gehouden worden. Als eerste moet er steeds rekening gehouden worden met het feit dat er gewerkt wordt met mensen. Dit wil zeggen dat er wel eens spanningen en communicatieproblemen kunnen ontstaan. Het is belangrijk hiervan bewust te zijn en hiermee te kunnen omgaan als begeleider van een project.

Een tweede leerpunt zou kunnen zijn dat een samentuin op een binnenplaats van een buurtcentrum niet al te toegankelijk is. Het mag dan wel bedoeld zijn om openbaar te zijn, toch bevindt de koer zich niet officieel in de openbare ruimte. Het is daarom belangrijk om na te denken over de openbaarheid van de koer. Als er bijvoorbeeld een samentuin op de koer komt, is het dan mogelijk dat de tuinders op elk moment aan hun tuin kunnen werken? Maar neemt de kans op diefstal en vandalisme dan niet toe?

Een derde punt dat aansluit bij de openbaarheid van de tuin en de koer is dat het gebruikersaantal kan verhogen enkel als mensen er weet van hebben. Door promotie en sensibiliseren kan meer groen in de buurt positief uitgebreid worden tot meerdere buurtbewoners.

Om promotie te maken voor zowel de samentuin als de koer in het algemeen kunnen er allerlei activiteiten georganiseerd worden met als doel de buurtbewoners samen te brengen. Er kan bijvoorbeeld een eetfestijn op de koer georganiseerd worden met

groenten uit de samentuin. Of een workshop tuinieren, snoeien, bloemschikken op de koer zijn voorbeelden om samen met andere buurtbewoners te doen.

Een positief punt dat uit een evaluatie van een samentuin-project komt, is dat tuinieren op zich een positief effect heeft op een betere buurtwerking en op verschillende netwerken. Mensen leren tuinieren samen met hun medebuurtbewoners, dit is dus zowel een sociaal proces als een educatief leerproces. Hierbij is de educatieve functie van het sociaal cultureel werk belangrijk. Mensen moeten beginnen aan een samentuin door te leren wat tuinieren is. Er is nood aan kennisopbouw bij de mensen. Vzw Velt vindt dit heel belangrijk. Er zijn namelijk mensen die niet meer weten hoe je een zaadje in de grond plant of dat tomaten niet zomaar in de winkel liggen. Daarom doet vzw Velt aan tuintechnische begeleiding ter plaatse, dit vinden ze belangrijker dan via filmpjes of boeken informatie te halen. Ook voor het project in Buurtschatten kan er beroep gedaan worden op de begeleiders van vzw Velt die didactisch en technisch onderlegd zijn. Mensen leren milieuvriendelijk groenten telen, tuinafval composteren, geen kalk op een afvalberg gooien, etc. maar ook met elkaar omgaan in groep. Dit betekent dat samentuin-projecten ook aan gemeenschapsvorming doen.

Een praktijkvoorbeeld uit Genk: "In het kader van de overheidsopdracht aan steden en gemeenten om een Duurzaam Lokaal Milieubeleid te voeren werden twee buurtmoestuinen ingericht waar de tuiniers groenten kweken op ecologische wijze. In de wijk Sledderlo in Genk werd een enigszins verwaarloosde buurtmoestuin nieuw leven ingeblazen. In Zepperen, Sint-Truiden, veranderde een ongebruikt stukje grasland, midden in een woonwijk, in een boeiende verzameling tuinen." (website: www.vzwvelt.be)

Vzw Velt heeft na deze beide samentuin-projecten een maatschappelijke activeringsfunctie opgenomen door tijdens een landelijke studiedag de opgedane projectervaringen voor te stellen aan verschillende milieuambtenaren en mensen uit het buurtopbouwwerk. Dit is niet onbelangrijk aangezien het project koer zich ook afspeelt binnen het buurtopbouwwerk. Daarom is vzw Velt een zeer geschikte partner om vanuit een ander perspectief een blik te werpen op dit project. Verder in dit projectplan kan men dan ook lezen dat een van de leden van de stuurgroep van dit project, Lieven David, de adviseur voor de nutstuin van vzw Velt, is.

Een minder belangrijk maar interessant nut van een samentuin op de koer is dat het aanbod aan samentuintjes in Vlaanderen momenteel vrij eenzijdig is qua grootte en prijsklasse. Daarom is het interessant om na te denken over de grootte van de samentuin. Eerder al is er voor het wijkcentrum een groentetuin van 1m² aangelegd, dit is een originele manier om te variëren met de grootte van dergelijke tuinen.

1.4.8 Tips vanuit 'Samentuinieren'

De functie van een gemeenschapstuin is vanaf 1950 verschoven van voedselproductie naar recreatief tuinieren. Maar het besef groeit nu dat gemeenschapstuinen nog meer functies tegelijkertijd kunnen uitoefenen. Als eerste is er de educatieve functie door de aanwezige kennis rond tuinieren. Deze zou uitgebreid kunnen worden door bijvoorbeeld een informatie hoek te maken over milieu en natuur. Daarnaast is er de recreatieve functie waarbij tuinieren een vorm van ontspanning is. Deze functie zou uitgebreid kunnen worden door een kleine speeltuin, een plaats voor te schaken, jeu de boules,... De culturele functie is aanwezig omdat dergelijke openbare plaats ruimte biedt voor bijvoorbeeld openlucht concerten, tentoonstellingen,... Als laatste en misschien voor de werkgroep 'meer groen in de wijk' is de belangrijkste functie het openbaar groen. Hiermee wordt bedoeld dat de landschappelijke en ecologische betekenis van openbaar groen wordt verhoogd. Door de biodiversiteit op een koer te verhogen betekent dit dat deze in de stad ook verhoogt. Er komen bijvoorbeeld meer beestjes en planten bij zodat het groen in de stad gevarieerder wordt.

Een buurtmoestuin of een samentuin draagt bij tot de verbetering van de leefomgeving binnen een buurt. De buurt verbetert op verschillende punten. De sociale cohesie verhoogt tussen de burens, er ontstaat een intensief contact tussen mensen. Daarnaast is het een rustplaats waar burens samen kunnen zitten en dingen bespreken. Zo kan het eventueel bijdragen aan het voorkomen of vroegtijdig oplossen van conflicten in de

buurt. Een tweede punt is de verantwoordelijkheid voor de leefomgeving. Omdat de bewoners zich inzetten voor de koer en de tuin, dragen zij zorg voor de openbare ruimte. Een samentuin draagt bij tot welzijn van de buurtbewoners in de vorm van gezondheid en armoedebestrijding. Als er in de tuin groenten gekweekt worden, hebben de bewoners de mogelijkheid om goedkope en verse groenten te eten. Daarnaast is het tuinieren een goede en gezonde beweging in de buitenlucht.

Er wordt bij een samentuin ook gedacht aan het milieu. Door in eigen buurt groenten te telen, vermindert de CO² uitstoot om groenten te transporteren en is er minder verpakkingsmateriaal nodig. (Draaiboek buurtmoestuinen, 2011) Uiteindelijk komt dit alles neer op een integrale wijkaanpak in een groen jasje.

Dergelijk project waar zowel het beheer, onderhoud en gebruik van een samentuin door te buurtbewoners gebeurt, is een mooi voorbeeld van actief burgerparticipatie.

Belangrijk is om na het project de buurtbewoners te sensibiliseren bij het onderhoud van hun koer. Het onderhoud is een factor waar de meeste buurttuintjes op falen, zowel lokaal als elders. Het is niet makkelijk om elke vijf jaar het warm water opnieuw te moeten uitvinden. Dat vergt veel energie van een buurt en van de opbouwwerkers. Daarom is het belangrijk dat de koer niet enkel goed opgestart wordt, maar ook dat er een plan en afspraken komen voor het onderhoud ervan, zodat het niet na enkele jaren verloederd is.

Het concept buurttuinen wordt naast dit alles ook gezien binnen het transitieconcept. Een transitieconcept is opgebouwd uit de overvloed van talenten en middelen binnen een gemeenschap. Volgens het transitieconcept moeten we naar een mooiere en meer leefbare toekomst waar de afhankelijkheid van olie vermindert. Er moet gewerkt worden aan een meer ecologisch leven waar iedereen kan delen. Dit alles is mogelijk door te werken met veerkrachtige gemeenschappen. Dit wil zeggen dat een buurt weerbaar is voor tegenslagen en samen naar oplossingen kan zoeken. Het doel van een transitiegemeenschap is zelf in staat te zijn om het dagelijks leven te sturen. Dit wil bijvoorbeeld zeggen dat een gemeenschap voorziet in eigen behoeften zoals voedsel, energie,... Door een gemeenschapstuin aan te leggen in een gemeenschap helpt dit een buurt weerbaarder te maken. Daarbij is samen tuinieren een hefboom, hierbij is het belangrijk dat men klein begint. Competenties en zelfwaarde kweken bij de buurtbewoners is minstens even belangrijk dan de opbrengst zelf. Via deze competenties kunnen de buurtbewoners namelijk elkaar meer en beter helpen. De buurt wordt hierdoor weerbaarder en de mensen worden samen sterker.

1.5 Positieanalyse

1.5.1 Binnenhuis

Als eerste en belangrijkste is de organisatie Buurtschatten beheerder van het project samen met de buurtbewoners van de wijk. Het zijn de geïnteresseerde wijkbewoners die mee het project op poten zullen zetten. Ze zijn medebeheerders in de opbouw en uitvoering van de koer, maar zijn achteraf ook de onderhouders ervan. Voor Buurtschatten heeft het project een belangrijke relevantie. De plaats zal zo ingericht worden dat ze voor verschillende doeleinden kan gebruikt worden. Buurtschatten heeft na dit project een plaats die een optie vormt om alle volgende activiteiten op te organiseren. Voor de buurtbewoners zelf is de koer een belangrijke ontmoetingsplaats, een recreatieruimte, een plaats waar ideeën gedeeld kunnen worden en een plaats waar men zijn creativiteit kan uiten. Dit zijn enkele redenen voor Buurtschatten en de wijkbewoners die hen stimuleert om mee te doen met het project. Het motiveert de geïnteresseerde mensen om deze redenen om dit product tot een goed en mooi eind te brengen.

Naast Buurtschatten en de buurtbewoners zelf die dit initiatief zullen nemen, moet er rekening gehouden worden met de andere partners die in het gebouw van Centrum de Wijk aanwezig zijn. Zij zijn medebeheerder van de koer en hebben dus medezeggenschap over deze plaats. Daarom is het belangrijk dat de werkgroep die aan het project begint een zicht heeft op de wensen en verlangens van alle organisaties binnen Centrum de Wijk. Het zal niet gemakkelijk worden om met alle dingen tegelijkertijd rekening te houden, maar het is van groot belang dat de werkgroep een compromis kan vinden voor iedereen. Er zullen bij deze verschillende organisaties natuurlijk verschillende standpunten ontstaan over de koer, maar het is belangrijk om hierin een gemeenschappelijkheid te zoeken en de dingen te verenigen met elkaar. Zo hoeft de werkgroep niet enkel bezig te zijn met discussiëren maar kan ze ook effectief een plan op tafel leggen waarmee iedereen zo goed als akkoord gaat. Dit is een eerste belangrijke taak van de werkgroep. Hierbij moeten alle organisaties hun zegen kunnen geven aan de werkgroep om te starten met het effectieve product. Dit moet heel duidelijk gemaakt worden, zodat achteraf niet teruggekomen moet worden op genomen beslissingen.

1.5.2 Buitenhuis: partners

Maar om een goed project te kunnen doen is er een stevig netwerk nodig. Om een beeld uit het ecologie te gebruiken: een project als dit heeft een mycelium nodig. Dit is een ondergronds netwerk van schimmeldraden onder elke paddenstoel. Netwerken zijn nodig zowel lokaal als in de bredere omgeving. Zo is het beleid van de stad Antwerpen een netwerk dat nodig is om deze projecten te kunnen realiseren. Maar of de stad zal meewerken aan dit project, of er zijn zegen zal voor geven is een andere vraag. In sommige gevallen werkt het beleid namelijk niet mee aan dergelijke projecten. Vanuit andere partners en informatiebronnen komen voorbeelden waar het beleid van de steden de projecten niet of niet meer steunen. Zo vindt de overheid in stad H. dat na een jaar begeleiding door vzw Velt via tuintechnische ondersteuning dit niet meer nodig. De buurtwerkers zullen wel een oogje in het zeil houden vertelden de ambtenaren. Wel krijgen de kansarme tuiniers in plaats van begeleiding mooie infrastructuur van duizenden euro's. Jammer genoeg hebben deze mensen hier zelf niet om gevraagd. Een voorbeeld van hoe het dus niet moet. Deze mensen vinden de begeleiding zelf veel belangrijker dan de dure infrastructuur. Het gaat bij samentuinen zeker niet om het product alleen, het gaat om het "samen!" tuinieren, het proces is voor deze mensen belangrijk. Een ander voorbeeld in een totaal andere stad, waar hierrond een effectiever beleid wordt gevoerd, is nuttiger voor de tuiniers. In stad G is er namelijk voor de komende jaren telkens een belangrijke som gebudgetteerd voor een buurtmoestuiproject, waarvan 75% naar begeleiding gaat, namelijk 50% naar het buurtwerk en 25% naar de begeleiding van vzw Velt. Deze tuiniers zullen ook mooie infrastructuur krijgen, maar hier zal aan de zuinigere kant gewerkt worden. Er zijn dus

verschillende visies binnen een bepaalde stad, maar dit project bevindt zich in Antwerpen en hier wordt duidelijk wel gewerkt aan een beleid rond dit onderwerp. Op het vlak van stadstuinieren is de stad Antwerpen positief bezig. Zo komt er een coördinator voor alles wat met stadstuinieren te maken heeft. Dit is zou een belangrijke partner kunnen zijn op beleidsniveau om dit project een ondersteunende basis te geven. Als deze persoon tijdens het project zijn beleidsstoel al heeft ingekleed zal zijn positie tegenover het project zeker gevraagd worden.

Naast het beleid zijn er nog andere belangrijke partners en netwerken die een informatieve, begeleidende, ondersteunende, etc. functie kunnen bieden. Zo is vzw Velt een van deze partners. Voor deze vzw is het project een positieve ervaring. Elk project dat te maken heeft met samentuinieren en mensen die samen aan ecologie werken, steunen zij op een of andere manier. Vzw Velt kan op verschillende manieren dit specifieke project helpen. Ze hebben onder andere al aangegeven dat ze het project willen helpen door de wijkbewoners enkele cursussen aan te bieden via hun gediplomeerde medewerkers. Deze kunnen de buurtbewoners een basiscursus tuintechnieken aanbieden. Daarnaast kunnen zij de buurtbewoners informeren over het concept samentuinen, tips geven over de inrichting van hun nieuwe koer en samen een plan opstellen om het onderhoud ervan te garanderen. Naast deze cursusmomenten stelde vzw Velt zelfs voor dat de werkgroep 'meer groen in de wijk' een Velt-werkgroep zou kunnen worden. Wat inhoudt dat ze lid worden vzw Velt in groep en van de voordelen zouden kunnen genieten.

Er zijn in Vlaanderen veel andere groepen mensen die projecten als deze koer uitvoeren. Maar vooral het samentuinieren is een trend geworden in Vlaanderen. Met de medewerking van vzw Velt zijn er in verschillende steden al dergelijke samentuin initiatieven tot stand gekomen. Een voorbeeld van een multicultureel Velt project is dat in de Rabotbuurt in Gent. Daar zijn 166 minituintjes van 4m² aangelegd op een verlaten industrieterrein. En dit volgens het principe van successie binnen de ecologie. Van successie is er sprake wanneer de ene levensgemeenschap opgevolgd wordt van het ene natuurlijke proces op het andere. Er wordt een verschil gemaakt tussen primaire en secundaire successie. Van primaire successie is er sprake wanneer er nog geen bodem is voor het groeien van planten. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de koer in Buurtschatten, deze heeft een stenen ondergrond waar dus geen planten natuurlijk op zullen groeien. Bij een secundaire successie is er al wel een bepaalde bodem aanwezig bijvoorbeeld bij houtkap, de begroeiing is afwezig maar de bodem is er nog. Nu zullen er op een bepaald ogenblik op een kale plaats organismen zich vestigen. De eerste organismen die dergelijke kale ondergronden innemen zijn specialisten hierin. Op de koer zou dit bijvoorbeeld gaan over korstmos op de stenen. Deze organismen zijn bedoelt om zichzelf snel te vermeerderen maar ook om een korte levenscyclus te hebben, zodat ze een basis vormen voor de opvolging van andere planten. Zo zal dus de eerste fase begroeiing verdwijnen voor en door de anderen. Volgens dit principe is er begonnen aan het project in de Rabot in Gent. Daar lag een braakliggend industrieterrein waar vzw Velt samen met de buurtbewoners gemeenschapstuintjes heeft aangelegd, door een voedzame bodem aan te leggen op het terrein waar verschillende planten kunnen groeien. Dit project is een groot succes geworden. Zo zijn er ondertussen al 166 minituintjes van buurtbewoners. En aangezien de wijk in Gent heel multicultureel is, zijn ook de tuintjes dit. Er groeien van alle verschillende planten, zelfs uit verschillende landen. Deze tuintjes hebben een dynamiek op gang gebracht in de wijk. Dit is een goed voorbeeld voor de koer aan Buurtschatten. Bovenstaand project is een voorbeeld van hoe men van een bepaalde plaats een prachtig project kan maken samen met verschillende mensen.

Het Ecohuis Antwerpen speelt ook een belangrijke partner in het project. Zij helpen mee om subsidie te vinden voor het project en kunnen tips en informatie geven om het project in goede banen te leiden. Daarnaast is een bezoek aan het Ecohuis geen overbodige luxe om nog meer dingen te leren over ecologisch tuinieren en heraanleggen van de koer. Het organiseren van workshops en vormingen voor de

buurtbewoners over het aanleggen van tuinen of het verzorgen van planten is een optie voor tijdens het project.

Natuurpunt vzw die zich sinds kort ook in Antwerpen Noord heeft gevestigd, zou ook een handige partner kunnen zijn voor het project. De vzw zou mee kunnen helpen met het kiezen van de juiste planten voor op de koer en ze zou eventueel de buurtbewoners kunnen bijstaan tijdens de aanplanting zelf. Ze kan tips en uitleg geven over alles wat met tuinieren en planten te maken heeft. Ook bij de opstart van de gemeenschapstuin zou Natuurpunt een nuttige partner kunnen zijn.

De tuinarchitect en de doe-het-zelfzaken in de buurt van Antwerpen Noord zijn partners die nodig zijn voor de concrete uitwerking van het product. Het is zoals boven al vernoemd belangrijk dat deze partners uit de buurt zelf komen, omdat er dan nog een groter belang is bij de buurtbewoners voor het project. Het is van belang dat ze het project eigen maken, omdat hierdoor het onderhoud van de koer gegarandeerd kan worden.

1.6 Planning

Om dit project tot een goed einde te brengen zijn er heel wat stappen nodig. Als eerste moet de draad opnieuw opgepakt worden met de werkgroep koer. Een eerste vergadering plannen met deze mensen is een essentieel begin. Het verslag van vorige vergadering erbij nemen en vergelijken waar de mensen nog extra punten willen aanvullen of waar ze niet meer mee akkoord zijn. Ook een bepaalde sfeer en uitstraling bepalen voor de koer is een must op de eerste bijeenkomst. Tijdens de eerste vergadering wordt er met de leden van de groep een planning opgesteld en de eerste taken worden besproken. Er wordt een planning gemaakt voor de komende maanden waarin staat wanneer er bijvoorbeeld een eerste klus en opruimdag wordt gepland samen met de buurtbewoners die willen helpen. Er worden afspraken gemaakt over de verschillende ideeën die tot uitvoering gebracht moeten worden. Als laatste worden er eventueel taken verdeeld om opzoekingswerk te doen tegen de volgende vergadering. Daarna zal er reclame gemaakt worden via de website en/of flyers om mee te helpen aan het project.

Als er na deze vergadering een zicht is op de planning, de noden en verwachtingen van de werkgroep dan kan er gezocht worden naar de financiële en materiële middelen die nodig zijn voor de uitvoering.

Voor de financiële kant van de zaak zal een projectfonds worden aangevraagd bij de stad Antwerpen via het projectfonds Duurzame stad. Daarnaast zal er naar de beursvloer gestapt worden samen met een buurtbewoner. Dit laatste is een evenement dat georganiseerd wordt met als doel verenigingen en bedrijven bij elkaar te brengen om goed vraag en aanbod te kunnen uitwisselen. Zo kan op dit evenement vanuit Centrum de Wijk gevraagd worden voor extra logistiek materiaal voor de koer en eventueel gezocht worden naar een tuinarchitect.

Ook een aanvraag bij het eigen buurtschattenfonds zal gebeuren door de initiatiefnemers.

Na deze stappen kan de effectieve uitvoering van het project starten. Als eerste zal er een opruimactie moeten plaatsvinden. Door een grote container van de stad Antwerpen aan te vragen kan er al veel rommel van op de koer weggebracht worden. Ook binnen in het buurtcentrum zal tijdens de opruimactie opgeruimd worden. Dit heeft te maken met het binnenhuisproject dat in gelijke sfeer loopt van het project koer. Er worden verschillende klusjesdagen georganiseerd voor dingen die de buurtbewoners en vrijwilligers zelf kunnen realiseren.

Op de daarop volgende vergaderingen zal telkens gekeken worden naar wat al uitgevoerd is, wat beter kon/kan, de ideeën en opmerkingen waar rekening mee gehouden moet worden zullen er telkens bijgenomen worden. Als er een schets van een tuinarchitect is wordt deze samen met de werkgroep grondig bekeken en eventueel aangepast. Daarna moet gekeken worden naar budget en werkkrachten om te beslissen wie wat gaat doen. Wat kunnen de buurtbewoners samen met de opbouwwerkers zelf doen? Wat moeten ze laten doen? Hoeveel budget is er om professionele mensen aan in te schakelen? Kunnen we bijvoorbeeld in de sociale economie van Antwerpen iemand zoeken? Enz.

Concreet is de planning pas met zekerheid geweten na de eerste vergadering met de buurtbewoners, aangezien zij zelf bepalen wat er zal gebeuren met de koer.

Als alles positief en snel verloopt, is er tegen het begin van de zomervakantie een mooie opgeknapt nieuwe binnenplaats en kunnen we met de werkgroep een eventueel openingsfeest organiseren.

1.7 Doelgroep

De doelgroep van het project zijn alle mensen die de koer gebruiken. Maar aangezien het een project is van Buurtschatten specifiek, wordt de werkgroep die helpt dit plan te realiseren als doelgroep genomen. De werkgroep die mee het project zal uitwerken bestaat uit bewoners van de wijk. Meestal zijn dit mensen uit maatschappelijk kwetsbare groepen. Dit zijn mensen die omwille van financiële, sociale, lichamelijke en andere redenen kwetsbaar zijn: mensen in armoede, laaggeschoolde langdurig werklozen, asielzoekers, ... (Samenlevingsopbouw Vlaanderen, s.a.). Ook moet er rekening mee gehouden worden dat deze werkgroep uit verschillende nationaliteiten bestaat. Dit kan belangrijk zijn bij de samenwerking tussen mensen om alles in goede banen te leiden. Daarnaast zitten de andere organisaties van Centrum de Wijk in deze werkgroep, zo zal bijvoorbeeld Sara van Samik haar organisatie op de vergaderingen vertegenwoordigen. Ook de conciërges van het buurtcentrum zullen in deze werkgroep zitten.

Buurtschatten benadert elk individu als een wijkinwoner en niet als een afhankelijke cliënt. Elke bewoner kan, ongeacht zijn maatschappelijke positie, gelijkwaardig initiatiefnemer en/of deelnemer zijn van eender welk project. Het is de bedoeling dat de begeleider van de werkgroep de opdracht heeft om de competenties naar boven te halen en hen bijkomende kennis en vaardigheden aan te reiken of aan te leren waar nodig.

Er zijn natuurlijk nog andere doelgroepen bij het algemene project. Naast de werkgroep die mee de uitwerking van het project op zich zal nemen, zijn er nog alle gebruikers van de koer. Dit wil zeggen alle mensen die horen tot de organisaties die zich bevinden binnen Centrum De Wijk. Daarom is het belangrijk dat deze organisaties mee participeren met het project. Het is belangrijk dat deze mensen mee worden betrokken zodat ook hun wensen mee in het project zullen gebracht worden. Belangrijk is dat de werkgroep toelating krijgt van deze organisaties om, rekening houdend met hun wensen, het heft in handen te nemen. Op participatieniveau zou dit betekenen dat de werkgroep de meeste beslissingen zal nemen over de koer, maar dat de andere organisaties of buurtbewoners die dit willen de mogelijkheid moeten hebben om ook hun ideeën en wensen te uiten. Daarna zou de werkgroep regelmatig terugkoppelingen moeten doen naar de organisaties en de buurt over de ideeën van de koer.

Elke buurtbewoner of vrijwilliger kan komen helpen aan de uitvoering van het project door te helpen op de klusjesdagen, mee helpen opruimen, timmeren van nieuwe infrastructuur en helpen om subsidie te zoeken.

Op de participatieladder van de activerende functie kan er beschouwd worden dat de doelgroep aan dit project vooral doet aan zelfbestuur en mee beslissen. Aangezien het project in het begin ondersteund wordt door de opbouwwerkers van Buurtschatten zal de doelgroep vooral mee beslissen en uitvoeren. Maar als de koer uiteindelijk af is en de buurtbewoners zelf instaan voor het onderhoud van de koer, zal de doelgroep op zelfbestuur aangewezen zijn. Het verzelfstandigen van een project is meestal het ultieme doel van Buurtschatten. Maar een belangrijke opmerking hierbij is dat ze nooit mensen helemaal willen verzelfstandigen. Dit wil zeggen dat het contact met de mensen steeds behouden blijft. Daarnaast worden de initiatiefnemers van projecten ingeschakeld bij nieuwe projecten of andere lopende projecten.

1.8 Visie

Tijdens dit project gaat het vooral om het versterken van het proces tussen mensen. Het is belangrijk in alle fasen van het project dat mensen samen zijn. Samen bezig zijn, samen uitvoeren, samen nadenken, samenwerken, enzovoort. De sociale cohesie in de buurt stijgt omwille van het samen dingen doen. Dit project brengt mensen samen om enerzijds mee te denken over het plan en anderzijds de handen uit de mouwen te steken voor de uitvoering van dat denkwerk. Vele handen maken licht werk, is een mooie uitspraak die in dit project van toepassing is. Door middel van ontmoeting tijdens de fasen in het project wordt er op een simpele manier gestreefd naar een hogere sociale cohesie in de buurt. Ook het werken met verschillende methodieken om het groepsproces te bevorderen zal toegepast worden. Na het project is vooral de groep die intens meegewerkt heeft een netwerk geworden dat van elkaar geleerd heeft, samengewerkt heeft, elkaar ontmoet heeft en zelfs vriendschappen heeft ontwikkeld.

De focus ligt vooral op de talenten en krachten uit de buurt zelf. Aangezien er in deze buurt enorm veel verschillende mensen wonen en de diversiteit zeer hoog is, zijn er natuurlijk veel talenten aanwezig. Om nog een spreekwoord te gebruiken: "De dingen die je zelf doet, doe je meestal beter." Met dit principe zal er gewerkt worden aan het project, er wordt zoveel mogelijk door de mensen zelf gedaan. Voor andere dingen proberen de opbouwwerkers samen met de mensen beroep te doen op het professionele netwerk van de buurt.

De visie van Buurtschatten werkt inspirerend voor de visie van dit project. Zo is het bottom-up proces dat loopt langs het activeren van individuele competenties van buurtbewoners een belangrijke mentaliteit die in dit project ook tot uiting zal komen. Het is de bedoeling dat mensen empowerd worden om hun talenten en capaciteiten te ontdekken of herontdekken. Deze competenties worden dan verbonden met het vermogen dat de hele buurt heeft om een gemeenschappelijke actie of project op poten te zetten. Ook voor dit project wordt er vertrokken vanuit het bestaande dat door de buurt gezien werd als een nieuw project dat dringend nodig was. Door dit project uit te voeren kiezen de buurtbewoners voor vruchtbare onderlinge processen en een verbetering van de persoonlijke en gedeelde leefruimte in de wijk.

Een andere visie die Buurtschatten uitdraagt en die hier ook meegenomen wordt is dat de ze heel hard geloven in de buurtbewoners. Ze geloven in hen en geven hen verantwoordelijkheden. Daarom werken de opbouwwerkers altijd naar een verzelfstandiging van een project. Ook in dit project wordt gestreefd naar een verzelfstandiging, de buurtbewoners blijven na de opknopbeurt verantwoordelijk voor het onderhoud en herstel van de koer. Het kan zelfs gebeuren dat de opbouwwerker in dit project enkel het plan mee helpt opstellen en enkele concrete stappen mee uitwerkt, maar dat de buurtbewoners zelf instaan voor de verdere stappen in het gemaakte plan. Hier wordt sterk ingezet op het empoweren van de buurtbewoners, hen zelf initiatief laten nemen en op hen vertrouwen geeft de mensen meer zelfvertrouwen. Hierdoor worden ze versterkt in hun krachten en biedt de opbouwwerker enkel nog ondersteuning waar nodig. Het is hierbij wel nodig om het engagement van de buurtbewoners te vragen voor het project.

Naast het proces in dit project is het product natuurlijk ook van enig belang. Het beeld waarnaar wordt gestreefd, is een groen nieuw jasje voor de binnenplaats, waar onderliggend gewerkt wordt aan een integrale wijkaanpak samen met de buurtbewoners. Het product zou een mooie vernieuwde binnenkoer voor het buurtcentrum zijn, waar zoveel mogelijk rekening gehouden is met de eisen van alle betrokken partners en organisaties. Het zou een rustige ontmoetingsplaats zijn voor jong en oud. Maar ook een gezellige plaats voor activiteiten waar mensen actief aan kunnen deelnemen. Het zal een plaats zijn met verschillende functies waar een zeer divers publiek zich in kan vinden.

1.9 Doelstellingen

Strategische doelstelling 1:

De sociale cohesie verhoogt bij de buurtbewoners die deelnemen aan het project door middel van ontmoetingen, actieve deelname en het gebruik van verschillende methodieken.

Operationele doelstelling 1:

Er zijn elke maand een tweetal ontmoetingen in Centrum de Wijk tussen 5 à 10 mensen die een engagement aangaan voor het project.

Acties:

- Plannen van vergaderingen en werkmomenten met de geëngageerde mensen.
- Vergaderingen organiseren en samen een plan maken voor het ontwerp van de koer.
- Samen praten, nadenken en werken op de geplande momenten.
- Verslag maken van de vergaderingen en zorgen dat iedereen verstaat wat er in het verslag staat, rekening houdend met de culturele diversiteit van de groep.

Operationele doelstelling 2:

Mensen nemen actief deel aan het project om samen te werken en worden empowered om dit te doen vanuit hun eigen competenties en talenten.

Acties:

- Buurtbewoners contacteren en motiveren om actief deel uit te maken van de werkgroep en aanwezig te zijn op de activiteiten.
- Samen met de buurtbewoners zoeken naar competenties en talenten die ze kunnen inzetten voor het project.
- Verschillende methodieken inzetten die helpen de competenties van de buurtbewoners te zoeken en in te zetten. Zo kan er bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van het kwaliteitenspel.
- Evaluatiemomenten organiseren waar de buurtbewoners tonen dat ze hun mogelijkheden hebben ontwikkeld tijdens het project. Er zal bijvoorbeeld een korte vragenlijst opgesteld worden of een active reviewing gedaan worden.

Operationele doelstelling 3:

Het groepsproces tussen de buurtbewoners die deelnemen aan het project wordt versterkt door middel van het gebruik van verschillende procesbevorderende methodieken.

Acties:

- Methodieken inzetten die zorgen voor grotere sociale cohesie in de groep en het versterken van het groepsgevoel, mensen leren over zichzelf en zichzelf in groep. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met feedback geven, evaluatiemomenten, enz.
- Methodieken inzetten die zorgen voor verbinding tussen verschillende mensen, over de vijf kloven heen namelijk jong- oud, allochtoon- autochtoon, arm- rijk, laaggeschoold- hooggeschoold, moslim- niet-moslim.

- Methodieken gebruiken zodat mensen leren van elkaar, meer en beter contact hebben, samenwerken, vriendschap ontstaat en een wij-gevoel is.

Strategische doelstelling 2:

Er is een plan gemaakt samen met geïnteresseerde buurtbewoners om de binnenplaats van Centrum de Wijk in 2012 om te bouwen tot een nieuwe groene ontmoetingsplaats.

Operationele doelstelling 1:

Eind mei ligt er een concreet uitgewerkt stappenplan op tafel waar de buurtbewoners en Centrum de wijk mee aan de slag kunnen voor de afwerking van de binnenkoer.

Acties:

- Er is een stappenplan dat helemaal uitgewerkt is samen met de buurtbewoners om verder mee gewerkt te worden. Het hoe, wat, waar, wie en wanneer is beschreven in dit plan.
- Tijdens de vergaderingen zijn de buurtbewoners aangesproken om een blijvende verantwoordelijkheid op te nemen voor de verdere uitvoering en het onderhoud van de koer.

Operationele doelstelling 2:

Er zijn al enkele concrete stappen uitgevoerd van het plan voor de binnenkoer tegen het einde van mei.

Acties:

- Er is een opruimactie zowel op de binnenkoer als in het hele huis georganiseerd samen met de werknemers en vrijwilligers van Centrum de Wijk.
- Er is een kostenraming gedaan en projectsubsidies aangevraagd voor de uitvoering van het plan.
- Er is samen met een tuinarchitect een ontwerp gemaakt van de nieuwe binnenkoer.
- Er is gezocht naar sponsors en advies bij verschillende organisaties en netwerken.
- Er is een klusdag georganiseerd om herstellingen en aanpassingen aan de koer te doen die de buurtbewoners zelf kunnen.

Deze doelstellingen zijn opgesteld in twee luiken, het ene luik bevat een concrete productdoelstelling en het andere legt de focus meer op het proces tussen mensen. Deze beiden zijn van elkaar losgekoppeld om verschillende redenen. De eerste reden is dat de aandacht tijdens het project vooral zal gaan naar het proces tussen de mensen die deelnemen aan het project. Dit omwille van de visie van Buurtschatten die centraal staat en omdat de timing niet zal toelaten het hele product af te werken. De timing is de tweede reden. Daarom is de tweede doelstelling zo opgesteld dat er op het einde van de periode een concreet uitgewerkt plan op tafel ligt dat afgewerkt kan worden en waarvan er al enkele concrete stappen zijn uitgevoerd. Het is de doelstelling op lange termijn dat de koer helemaal af en bruikbaar zal gemaakt worden. Maar de timing laat niet toe dat dit in juni 2012 zal klaar zijn. Daarom zijn deze doelstellingen opgesteld op basis van een timing van vier maanden. Voor het concrete resultaat kunt u nadien beroep doen op Centrum de Wijk voor meer informatie.

1.10 Middelen

Om dit project te kunnen uitvoeren zijn er verschillende middelen nodig. Het belangrijkste middel zijn de buurtbewoners zelf. Hun talenten en competenties zijn nodig om dit project tot een goed einde te brengen. De dingen die de buurtbewoners zelf kunnen realiseren zonder de hulp van professionals of zonder de hulp van veel financiële middelen komt het project alleen maar ten goede. Het is belangrijk om eerste te kijken naar welke talenten er aanwezig zijn alvorens onnodig geld en hulp in te roepen. De buurtbewoners van de wijk in Antwerpen Noord hebben heel veel diverse talenten en zijn zeker in staat veel werk zelf te verrichten voor de opknapbeurt van de koer. Daarnaast draagt de keuze om de talenten te gebruiken bij tot het empoweren van de buurtbewoners. Ze worden in hun eigen positieve krachten gezet en werken samen aan eenzelfde doel. Dit alles is positief voor hun eigen ervaringen en zelfvertrouwen. Het komt ook het project zelf ten goede, want iets dat mensen zelf uitvoeren ligt hen nauw aan het hart. Wat maakt dat het achteraf onderhouden van de koer sneller en meer zal gebeuren dan wanneer professionals deze koer zouden maken voor de buurtbewoners.

Wanneer de eigen competenties uitgeput blijken of toch net het werk niet zelf kunnen zullen er professionals ingeschakeld worden voor hulp. Zo kan er bijvoorbeeld een tuinarchitect ingeschakeld worden om samen met de buurtbewoners een plan uit te tekenen voor de koer. Als er professionals worden ingeschakeld op eender welk moment van het project is het nog steeds van belang dat de buurtbewoners mee betrokken blijven bij het hele gebeuren.

De materiële middelen die nodig zijn voor het project kunnen pas beslist worden tijdens de vergaderingen en de planning die opgesteld wordt samen met de buurtbewoners. Maar er zouden bijvoorbeeld planten, meubilair, verf, opbergssystemen en allerhande bouw en timmermateriaal moeten worden aangekocht. Alles wat nodig lijkt om de koer op een duurzame en ecologische manier op te knappen valt onder de noemer materiële middelen.

De financiële middelen die nodig zijn voor het project komen vanuit verschillende bronnen. De eerste bron is het projectfonds van de Duurzame Stad die de stad Antwerpen aanbiedt aan projecten die bijdrage tot een betere openbare ruimte. De aanvraag voor dit fonds zal gedaan worden voor het project van start gaat. Maar de uiteindelijke uitbetaling van het fonds kan pas in juli gebeuren. Aangezien de aanvraag van dit fonds in principe al vroeger op het jaar had moeten gebeuren. Vanuit dit fonds kan er maximaal 15000 euro subsidie gekregen worden en dit voor het dekken van 80% van de totale onkosten van het project. Daarnaast is er de mogelijkheid om bij het buurtschattenfonds een aanvraag voor het project in te dienen. Zij zouden dan voor maximaal 1500 euro aan subsidies verlenen aan dit project. Als laatste wordt er op 1 maart 2012 naar de Beursvloer gestapt samen met een buurtbewoner om op dit evenement op zoek te gaan naar eventuele bedrijven die kunnen helpen dit project op eender welke manier uit te voeren. Er wordt hier gezocht naar logistieke hulp, materiële hulp en eventueel advies.

1.11 Netwerking

Het netwerk van dit project bestaat uit verschillende experts die elk een extra interessante kijk kunnen geven op het hele verhaal van het project. Elk van deze mensen zijn op een bepaalde manier bezig met het onderwerp waarover het project gaat. Enerzijds zijn er mensen die alles weten over tuinieren, groene ruimtes enzovoort. Anderzijds is er iemand die met zijn ervaring als opbouwwerkers alles weet over het proces tussen mensen en dat begeleiden.

Lieven David werkt bij vzw Velt en is iemand die veel informatie heeft over tuinieren en vooral samentuinieren. Hij heeft al verschillende andere projecten gezien en heeft daarvan veel kennis om dit project mee te begeleiden. Hij kan zowel steunen op het vlak van groene vingers als op het vlak van samen met mensen iets ondernemen.

Daarnaast is er Patrick Vinck, opbouwwerker bij Buurtschatten Antwerpen Noord. Hij kent enerzijds de buurt en zijn bewoners goed en weet wat de mensen aanbelangt en wat ze willen. Anderzijds is hij zelf veel bezig met projecten rond meer groen in de buurt. Voor dit project is hij ook interessant omdat hij expert is bij Buurtschatten en de werking daarvan. Aangezien dit project binnen Centrum de Wijk en Buurtschatten zich afspeelt is dit een belangrijke invloed.

Stuurgroep:

Lieven David (lieven.david@velt.be)
03 287 80 61 0470030759
Adviseur Nutstuin vzw Velt www.velt.be

Patrick Vinck
Buurtschatten Antwerpen Noord
0485 82 37 42
Buurtopbouwwerker in Centrum De Wijk
Begeleider van de werkgroep: 'groen in de wijk'

1.12 Evaluatie en communicatie

Voor de evaluatie van het project zou vooral tussentijdse feedback moeten voorzien worden. Het is belangrijk om op elk moment flexibel te kunnen werken en aanpassingen te doen waar nodig. Daarom is tussentijdse feedback op geregeld terugkerende momenten belangrijk.

Allereerst is een gesprek met de opbouwwerker van Buurtschatten die het project begeleid telkens om de twee weken gepland. Samen met hem zal er geëvalueerd worden hoe het project verloopt. Er zal plaats zijn om feedback te ontvangen en er zal zeker en vast rekening mee gehouden worden in het verloop van het project. Daarnaast gebeurt ook het maken van dit projectplan in samenspraak met de opbouwwerker. Het plan wordt telkens doorgestuurd en aanvullende informatie en feedback zijn daarbij meer dan welkom. Ook aan het projectrapport zal samengewerkt worden met de opbouwwerker. Deze zal nieuwe informatie aanreiken en helpen bij de opbouw van het rapport. De effectieve tussentijdse evaluatie zal samen met de opbouwwerker gepland worden en zal ergens plaatsvinden rond begin april. De eindevaluatie zal dan plaats vinden eind mei, begin juni. Met de opbouwwerker zal vooral mondeling gecommuniceerd worden over het project, maar ook via e-mail zullen documenten worden doorgestuurd.

Daarnaast is er de docent aan de KHK die dit project vanuit die invalshoek begeleidt. Deze docent zal op de geplande momenten feedback geven op het projectplan en het rapport. Deze docent is Luc Wilms, hij is ook degene die mee de eindresultaten van het

project beslist. Hij zorgt voor feedback, aanvullingen, extra informatie en ondersteuning van het project. Met deze docent zal regelmatig samen overlegd worden om het verloop van het project te bekijken. De communicatie zal mondeling en via e-mail verlopen.

Naast deze twee dichtstbijzijnde begeleiders is er ook iemand die mee in de stuurgroep van begeleiders van het project zit. Dit is Lieven David, hij zal mee zorgen voor een duidelijk en gestructureerd projectplan en rapport. Hij zorgt voor een nieuwe kijk op het projectplan. Er wordt met Lieven vooral via e-mail gecommuniceerd. Hij leest de doorgestuurde informatie en geeft hierop feedback en extra input. Daarnaast zorgt hij voor nieuwe informatie vanuit bronnen die moeilijker te vatten zijn. Ook zijn ervaringen in de thema's komen van pas bij het schrijven van het plan en rapport van dit project. Hij geeft daarnaast tips bij de effectieve uitvoering van het project. Hij zal bijstaan bij problemen die er zich eventueel kunnen voordoen en ondersteunen daarbij waar nodig. Met Lieven zal regelmatig gecommuniceerd worden wanneer er een deel van het plan of rapport geschreven is. Hierop kan ook hij dan feedback geven.

Naast al deze professionele en ervaringsdeskundige mensen gaat de grootste aandacht naar evaluatie met de doelgroep. De buurtbewoners die meewerken aan het project zijn de grootste bron van feedback. Uiteindelijk zijn zij de mensen waarvoor het project tot uitvoering komt. Het is belangrijk dat dus ook met hen aan tussentijdse en zelfs aan permanente evaluatie wordt gedaan. Deze evaluaties zullen gedaan worden door middel van verschillende methodieken. Zo kan er voor permanente evaluatie een doos tijdens de vergaderingen staan waar de mensen hun ideeën, opmerkingen, klachten, feedback kunnen insteken al dan niet anoniem. Of een bepaalde afsluitende oefening na elke bijeenkomst waar de mensen hun gedachten kunnen spuien over alles wat met het project te maken heeft. En niet enkel het product kan met de buurtbewoners geëvalueerd worden, ook het groepsproces en elkaar kan via methodieken geëvalueerd worden. Een voorbeeld van een methodiek om het groepsproces te evalueren is bijvoorbeeld een standbeeldentheater. Iemand van de groep is de regisseur en zet de beelden (de andere leden) zo, dat het beeld van de groep voor hem klopt. Daarna kan hier nog uitleg aan gegeven worden aan elkaar. Ook een uitgebreide eindevaluatie is nuttig met de groep buurtbewoners. Bijvoorbeeld door middel van technieken als de active reviewing. Hierbij evalueert men bepaalde dingen door actief met je eigen lichaam dingen duidelijk te maken. Zo kan je bijvoorbeeld op een denkbeeldige scorelijn gaan staan met de groep om te kijken wie welke score aan een onderwerp geeft. Het is belangrijk bij deze methodieken dat ze aangepast worden aan de doelgroep waarmee gewerkt wordt. Als de doelgroep niet graag actieve originele evaluaties doet, maar graag gewoon rond de tafel zit en erover praat, kan dit zeker ook. Al deze evaluaties worden daarna opgenomen in het projectrapport zodat het project op zichzelf ook grondig geëvalueerd wordt.

De documenten zoals het projectplan en het projectrapport zouden eventueel verschijnen op een website van Velt. Daarbij is het belangrijk dat in het rapport al de dingen mooi beschreven staan die in de verschillende evaluaties gezegd zijn zodat andere mensen met deze documenten zelf aan de slag kunnen. De mensen weten dan waarmee ze rekening moeten houden bij het uitvoeren van dergelijk project. Welke de succesfactoren zijn en welke de mislukkingen waren. Hieruit kunnen anderen leren.

1.13 Besluit projectplan

In dit projectplan hebben we een grondige analyse gemaakt van de verschillende partners, netwerken, doelgroep en hebben we relevante literatuur besproken en onderzocht. Hieruit kon er een planning opgemaakt worden en konden de middelen bepaald worden die nodig zijn voor de uitvoering van het project. Ook de doelstellingen werden grondig opgesteld uit de voorgaande analyses.

Uit dit alles is er een timing opgesteld samen met de verschillende partners, waaruit blijkt dat de effectieve projectperiode te kort is om de gehele binnenkoer in orde te krijgen. Daarom is er geopteerd tijdens het maken van dit projectplan om rond einde mei een concreet uitvoerbaar plan op tafel te hebben liggen dat verder uitgewerkt kan worden door de mensen van Centrum De Wijk. Daarnaast moeten er al enkele concrete stappen van dat plan uitgevoerd zijn tijdens de projectperiode. De doelstelling op langere termijn is om een perfect afgewerkte binnenkoer te hebben die voldoet aan de eisen van elke betrokken partij. Een timing van ongeveer vier maanden laat dit niet toe. Daarom wordt in dit projectplan vooral gefocust om het proces tussen de mensen die meedoen met het project. Er is een grote aandacht voor de mensen zelf en het groepsproces dat leeft tussen hen. Er zal vooral daarop worden ingezet tijdens de verdere uitvoering van het project.

In het volgende deel, het projectrapport, kan u dan de uiteindelijke resultaten lezen van het gemaakte uitvoerbare plan en de reeds genomen stappen van dit plan samen met de buurtbewoners. Ook de resultaten van de procesdoelstellingen zullen beschreven staan in dit rapport.

2 PROJECTRAPPORT

2.1 Projectgegevens

Thema: De binnenplaats van buurtcentrum De Wijk samen met de buurtbewoners opknappen zodat het een educatieve, ecologische en fraaie ontmoetingsplaats wordt die een maatschappelijke functie opneemt in de openbare ruimte van de wijk.

Werkgroep: de werkgroep 'koer' bestaande uit zes vaste mensen. Twee congiërges, een buurtbewoonster en twee mensen van Samik begeleid door de stagiaire.

Stuurgroep: Patrick Vinck, Hugo Maenhout, Lieven David

Sponsor: Buurtschatten, Beursvloer en projectfonds Duurzame Stad via het Ecohuis

Projectverantwoordelijke(n): Elien Van Herck

Periode van het project: februari- juni 2012

Activiteiten: vergaderingen met de werkgroep, opruimactie, klusdag.

2.2 Buurtbewoners als tuinarchitecten en klusjesmannen

In dit eerste deel zal een algemeen overzicht gegeven worden van het project. Er wordt uitgelegd welke stappen zijn ondernomen in min of meer chronologische volgorde. In dit deel zal het praktijkvraagstuk nog een keer toegelicht worden en zal er een terugblik gebeuren op de geformuleerde doelstellingen uit het projectplan. Dit deel zal algemeen geschreven worden. In de volgende delen van het projectrapport zal in detail gegaan worden over specifieke delen.

De doelstellingen worden een voor een grondig geëvalueerd en besproken. Elke operationele doelstelling wordt apart besproken met de daarbij horende acties die ondernomen zijn. Daarna worden in het algemeen de beide strategische doelstellingen geëvalueerd.

In het deel 'de betrokkenheid van anderen' worden de verschillende netwerken die gebruikt zijn in het project besproken. Er zijn heel wat mensen en groepen die geholpen hebben met de totstandkoming van het project. Zo zullen bijvoorbeeld de stuurgroep, de helpende handen van de werkgroep en de bronnen besproken worden.

Nadien worden de methodische keuzes beschreven. Deze worden kritisch bekeken en geëvalueerd. Indien nodig worden de keuzes beter gemotiveerd en verdedigd.

Als laatste worden de suggesties voor opvolging van het project besproken. Dit is een belangrijk deel, aangezien dit project een opstartfase was naar de concrete uitwerking ervan.

Al de belangrijkste conclusies kan u achteraf in het besluit nog eens nalezen.

2.2.1 Eerste vergaderingen en een grondplan

Allereerst is er begonnen met de ideeën die enkele buurtbewoners in augustus 2011 al hadden verteld tegen de opbouwwerker van Centrum De Wijk. Tijdens een eerste vergadering over de binnenkoer hebben de buurtbewoners en enkele medewerkers van andere organisaties binnen Centrum De Wijk al hun ideeën en eisen opgelijst. Met het verslag en de ideeën van deze eerste vergadering is in februari terug aan de slag gegaan. De doelgroep van het project is vooral de werkgroep die meewerkt aan de praktische kant. De mensen die mee vergaderen, maar ook de mensen die als vrijwillige buurtbewoners komen helpen op de acties die georganiseerd worden.

Er werd terug een vergadering gepland met de mensen die er in augustus ook al bij waren. Hier werd het verslag van vorige keer overlopen en besproken. Er werd afgetoetst of de ideeën nog steeds dezelfde zijn en of er nog een engagement van deze mensen was om mee te helpen aan de heraanleg van de binnenkoer.

Nadat bleek dat iedereen nog enthousiast was, werd er getekend en geknutseld op die eerste vergadering. Iedereen mocht zijn eigen ideale binnenkoer tekenen op een blad en uitleggen aan de groep. Deze ideeën hebben we samengekleefd en hier hebben we één plan van gemaakt. Op dit moment waren de buurtbewoners de tuinarchitecten voor het ontwerp van hun koer.

Daarna hebben we dit plan vergroot opgehangen in de cafetaria van Centrum De Wijk zodat alle passanten van het buurtcentrum de kans hadden dit grondig te bekijken. De buurtbewoners konden allemaal via post-its extra ideeën of opmerkingen op het plan hangen.

Dit plan werd dan meegenomen naar een medewerker van het Ecohuis. Hij heeft voor de mensen van het buurtcentrum de binnenkoer grof uitgemeten en uitgetekend. Zo zijn er op dit moment verschillende plannetjes met de computer vervaardigd waar al de ideeën opstaan.

Buurtbewoners en de stagiaire zijn met dit plan op zoek gegaan naar elementen die dienen aangekocht voor de heraanleg. Er werden offertes aangevraagd en prijzen vergeleken op het internet. Belangrijk is dat er eerst eind februari een subsidie is aangevraagd bij het Ecohuis in Antwerpen. Het gaat om de subsidie: Projectfonds voor een Duurzame Stad. Tijdens de week van 21 mei zal geweten zijn of deze subsidie voor het project goedgekeurd wordt. Jammer genoeg kan dit daarom niet meer in dit rapport geschreven worden aangezien de medewerkers van het ecohuis op 21 mei zelf nog een teamdag hadden en zij dus niet bereikbaar waren.

2.2.2 Opruimactie en klusdag

Naast het maken van het plan en het opzoeken van alle prijsvergelijkingen moest de binnenkoer eerst en vooral opgeruimd worden. De buurtbewoners vonden het van groot belang dat ook Centrum de Wijk vanbinnen opgeruimd werd. Daarom werd er een grote opruimactie georganiseerd. Alle medewerkers kregen een week vóór de opruimactie gele stickers. Hierop stond 'Dit mag weg tijdens de opruimactie', en kleefden ze op alle spullen waarop dit van toepassing was. In de voormiddag werd er een rommelmarkt georganiseerd op de binnenkoer. Enkele vrijwilligers uit de buurt zaten achter de kassa en deden lustig alsof ze echte marktkramers waren. Er werden de hele tijd prijzen in het rond geroepen terwijl de collega's samen met enkele buurtbewoners alle spullen met de stickers uit het hele wijkcentrum op de koer samenbrachten. De spullen die niet verkocht werden tijdens de rommelmarkt werden op een container geladen als afval. Na deze actie zag zowel de koer als het wijkcentrum er al een stuk minder rommelig uit.

Toen de opruimactie voorbij was en het plan van de nieuwe binnenkoer op tafel lag, werd er een klusdag georganiseerd samen met de buurtbewoners. Er waren namelijk een aantal dingen die zelf geïnstalleerd en afgebroken konden worden. Zo werd het terras afgebroken, omdat het te glad werd als het regende. Daarnaast werd de koer nog een keer opgeruimd en opgeknapt. De laatste dingen die nog aan de muren bevestigd waren, werden eraf gehaald en weggegooid. Als laatste werd er ook nog een muur terug opgevoegd om hem binnenkort te verven in een zomers kleurtje. Deze klusdag was een logisch eerste gevolg van de opruimactie, aangezien de methodiek van Buurtschatten vooral gebaseerd is op de verantwoordelijkheid van de mensen zelf. Er werd reclame gemaakt voor de klusdag door affiches en flyers te verspreiden in het buurtcentrum. Daarnaast werden vooral de mensen die geholpen hadden op de opruimactie persoonlijk aangesproken om weer te komen helpen. Jammer genoeg was het de dag van de klusdag enorm slecht weer en is er maar een iemand komen helpen. Het was zelfs zo slecht dat we na een paar uur het werk moesten neerleggen. Maar uiteindelijk hebben we die dag toch het terras al half kunnen afbreken en zal er samen verder gewerkt worden op een andere dag, wanneer het beter weer is. Dit zal opnieuw

aangekondigd worden zodat de andere mensen ook nog de kans hebben om te komen helpen.

2.2.3 Praktijkvraagstuk gerealiseerd of niet

Het concrete praktijkvraagstuk dat de organisatie in het begin gegeven heeft luidde als volgt: "Samen met de buurtbewoners en de gebruikers ervan tot een werkbare en duurzame oplossing komen om de koer:

- Te verfraaien en te vergroenen
- Te structureren: alles heeft zijn plaats
- Te onderhouden op permanente basis"

Hier moet toegegeven worden dat dit praktijkvraagstuk niet volledig is afgewerkt. Er ligt vooral een plan op de tafel om verder te werken aan dit vraagstuk. Er is in het plan van de binnenkoer namelijk rekening gehouden met de verfraaiing en vergroening van de binnenkoer evenals de structuur van de koer. Zo is er bijvoorbeeld een nieuwe plaats voor het kippenhok, de vuilbakken en het terras. Alles heeft zijn vaste plaats op het plan gekregen en de uitwerking hiervan is lopende. Voor het onderhoud van de koer zal vooral aan de mensen van Centrum de Wijk zelf gevraagd worden om deze zelf te onderhouden. Zo is het belangrijk dat de werknemers geen afval meer gooien op een plaats die daar niet voor bestemd is. Ook de twee conciërges staan nog meer als daarvoor in voor het onderhoud van hun eigen werk op de koer en de koer in het algemeen.

Op een van de laatste vergaderingen is er een onderhoudsplan opgesteld. Er is gevraagd aan de werkgroep om alles te noteren waaraan zij denken bij het onderhoud van de koer. Op die manier zijn deze dingen samengevoegd en werd er een lijst opgesteld van allerlei dingen die moeten gebeuren. Daarna werd er per punt een tijdsperiode opgesteld, zo werd er bijvoorbeeld geopperd dat het grof huisvuil elke maand één keer opgehaald werd.

Als laatste werden deze taken verdeeld onder de werkgroep. Er werd bijvoorbeeld iemand verantwoordelijk gesteld voor het bellen naar de stad om het grof huisvuil elke maand te laten ophalen. Daarna heeft de stagiaire met de ideeën die de mensen op de vergadering aangereikt hebben een overzicht gemaakt met de onderhoudstaken. Zo moet elke week de koer gekeerd en opgekuist worden. Daarnaast moeten de planten water gegeven worden en moet er een keer per jaar gesnoeid worden aan alle planten op de binnenkoer. Ook het kippenhok moet onderhouden worden door een van de conciërges.

2.2.4 Een kritische terugblik op de doelstellingen

Uit het bovenstaande praktijkvraagstuk zijn concrete doelstellingen gevloeid die samen met de organisatie Buurtschatten zijn opgesteld. Er zijn twee verschillende strategische doelstellingen opgesteld, waarvan de ene vooral op het proces gericht is en de andere op het concrete project. De overige doelstellingen worden hieronder verder in detail besproken en geëvalueerd.

De procesgerichte strategische doelstelling is: "De sociale cohesie verhoogt bij de buurtbewoners die deelnemen aan het project door middel van ontmoetingen, actieve deelname en het gebruik van verschillende methodieken." Deze doelstelling is voor een groot deel geslaagd. Er zijn namelijk verschillende ontmoetingen geweest, zowel tussen buurtbewoners, buurtbewoners en werknemers, buurtbewoners en verschillende partners. Er waren daarnaast veel buurtbewoners die actief deelgenomen hebben aan de opruimactie en de klusjesdag. De sociale cohesie is door dit alles tussen enkele mensen gegroeid. Maar is dit voldoende om gezien te worden als sociale cohesie? Dit wordt verder besproken in de kritische reflecties en bij de evaluatie van de doelstellingen.

De projectgerichte strategische doelstelling is: "Er is een plan gemaakt samen met geïnteresseerde buurtbewoners om de binnenplaats van Centrum de Wijk in 2012 om te bouwen tot een nieuwe groene ontmoetingsplaats."

Deze doelstelling is natuurlijk makkelijker om te evalueren, omdat ze concreter kan gemaakt worden. Er ligt namelijk een plan op tafel dat samengesteld is met de ideeën van de buurtbewoners en werknemers. Het plan bevat veel ideeën om de koer inderdaad te vergroenen en te vernieuwen.

Dit project is vooral een meerwaarde voor de organisaties van Centrum de Wijk en aan de buurtbewoners. Centrum de Wijk heeft na lange tijd eindelijk een plan op tafel liggen voor hun binnenkoer. De buurtbewoners appreciëren dit enorm, omdat er al verschillende pogingen geweest zijn in het verleden om de koer aan te pakken maar dit de eerste keer is dat er concrete stappen gebeurd zijn.

Een bijdrage aan het bredere werkveld is gebeurd door het schrijven van dit projectplan. Dit plan zou eventueel ook gebruikt kunnen worden door andere organisaties die samen met hun doelgroep een bepaalde oppervlakte wil aanpakken zoals de koer. Dit project is daarom misschien vernieuwend en creatief omdat het volledige plan opgebouwd is met mensen die niet veel van tuinen of inrichting kennen. Samen met de buurtbewoners is er tot nog toe zo weinig mogelijk contact geweest met externe mensen. Het is een project van de mensen van de buurt en het buurtcentrum.

Daarnaast is het creatief, omdat er enkele zeer goede ideeën gebundeld zijn zowel van buurtbewoners, als van medewerkers en enkele externe mensen. Het idee om bijvoorbeeld op verschillende ecologische manieren meer groen en duurzaam materiaal op de koer te gebruiken is een idee van de buurtbewoners. De creativiteit zat in dit project vooral bij de bewoners zelf, ze hadden zeer goede ideeën die kunnen uitgewerkt worden door henzelf of door professionals. Daarnaast werd de creativiteit aangespoord door een beeld te scheppen van het nieuwe plan van de koer. Door dit beeld werd de creativiteit van zowel de leden van de werkgroep als bezoekers van het wijkcentrum aangewakkerd. Dit wil zeggen dat er de mogelijkheid was voor iedereen om zijn idee te zeggen over de koer. De creativiteit bestond ook uit het feit dat er vanaf het begin niet te veel grenzen gesteld werden. De ideeën mochten de vrije loop gaan, er was nog geen idee van geld of tijdsbeperkingen. Vandaar dat mensen veel ideeën konden aanbrengen. Nadien moest dan rekening gehouden worden met enkele financiële mogelijkheden. Maar op dat moment zijn er al zeer goede ideeën gekomen.

Het feit dat dit project creatief en vernieuwend is, blijkt uit de werkgroep die mee de koer ontworpen en uitgewerkt heeft. Een binnenkoer ontwerpen samen met een zeer diverse groep mensen die in begin weinig afwisten van tuinen, planten, onderhoud, ontwerp enzovoort is op zich niet makkelijk. Daarbij komt nog dat de stagiaire zelf ook geen weet had van dergelijke technische dingen. Samen zijn ze toch tot een ontwerp en een plan gekomen om de verdere uitwerking van de koer eventueel door professionelen te laten doen. Uiteindelijk is dit misschien niet zo vernieuwend, maar de methodiek en visie die achter het project zit en die al enkele jaren door Buurtschatten wordt gebruikt, blijft voor veel andere organisaties nog nieuw. Dat buurtbewoners zelf hun wijk maken, met het daarbij horende buurtcentrum, gebeurt nog niet vaak. Het is iets wat meer organisaties zouden moeten doen. De verantwoordelijkheid meer bij de buurtbewoners zelf leggen heeft zo zijn voordelen. De bewoners maken zelf de wijk en dragen er nadien ook meer zorg voor. Als mensen zelf werk maken van iets voelen ze zich daar positief over. Daarnaast is het belangrijk dat mensen het samen doen, samen met hun eigen bureaus zodat de sociale cohesie in de buurt stijgt.

Door te werken met de verschillende talenten die mensen uit een buurt hebben, het maakt niet uit of je jong, oud, bleek, bruin of zwart bent. En al de talenten van iedereen werden in dit project gebruikt. Zo waren er mensen die een talent hadden om een groot netwerk aan te spreken in de hele stad. Andere mensen konden goed met hun handen werken tijdens de acties. Weer anderen konden alles relativeren en de ideeën van op een afstand bekijken enzovoort.

2.2.5 Verschillen met projectplan

Er zijn een aantal elementen die in het projectplan besproken zijn, maar die tijdens de effectieve uitvoering van het project toch anders gelopen zijn dan beschreven. Vandaar een korte toelichting over deze zaken.

Er werd bijvoorbeeld in de planning aangegeven dat er reclame gemaakt zou worden via flyers en website, maar er is vooral reclame gemaakt via flyers en affiches binnen het buurtcentrum. Af en toe is er per mail nog extra reclame gemaakt, maar op de website van Buurtschatten is geen reclame gemaakt voor het project. Dit komt omdat de website zelf niet veel meer gebruikt wordt. Maar de reclame die het beste werkte, was de mond aan mond reclame tussen de mensen.

Een ander punt dat anders was dan in de planning was het doel om naar de beursvloer te gaan en terug te komen met extra logistiek materiaal en eventueel een tuinarchitect. Jammer genoeg is men van de beursvloer met een negatief resultaat terug gekomen. Er waren wel enkele bedrijven die eventueel konden helpen, maar die nadien niets meer van zich lieten horen, zelfs niet na een herinneringsmail.

In de planning werd gesteld dat er verschillende klusjesdagen georganiseerd gingen worden, maar het is bij één gebleven. Er was niet genoeg tijd en ruimte om aan de dingen zelf te beginnen. Er moesten eerst concrete en professionele plannen zijn voor er aan het werk kon begonnen worden. Daarom is er één keer een klusdag georganiseerd voor de effectieve plannen in handen waren.

Als laatste punt in de planning werd er beschreven dat er tegen het begin van de zomervakantie een mooie opgeknapte nieuwe binnenplaats zou zijn en dat er eventueel een openingsfeest georganiseerd kon worden. Maar al tijdens het schrijven van het projectplan werd duidelijk dat dit een onhaalbaar doel was. Vandaar dat dit doel ook nergens in de doelstellingen beschreven staat. Het was een idealiter beeld voor wanneer er op voorhand subsidie klaar zou gelegen hebben en er meer tijd zou geweest zijn.

Het is daarom dat er gekozen is in de visie, beschreven in het projectplan, om enkel het plan op te stellen en enkele concrete stappen mee uit te werken, maar dat de buurtbewoners zelf instaan voor de verdere stappen in het gemaakte plan. Hier zou ook een kanttekening gemaakt moeten worden, het plan zou niet zijn dat de werkgroep nu ineens zelfstandig verder zou werken. Er zou een andere medewerker van Samenlevingsopbouw de werkgroep verder begeleiden in het proces.

In het projectplan staat dat er bepaalde middelen van het buurtschattenfonds zouden aangevraagd worden en dat dit ongeveer 1500 euro zou zijn. Dit is ondertussen anders voorzien dan effectief gepland. Er zou namelijk ongeveer 3000 euro voorzien kunnen worden vanuit de Raad van Bestuur van Centrum de Wijk. Deze 3000 euro zou de overige 20% zijn van het projectsubsidiefonds Duurzame Stad van het Ecohuis.

Een gegeven dat na het schrijven van het projectplan ook nog aangepast is, is de uitbreiding van de stuurgroep. Hugo Maenhout heeft zichzelf na het inleveren van het plan nog aangemeld om ook mee in de stuurgroep te zetelen. Dit wil zeggen dat hij mee het projectplan en rapport gelezen heeft en zijn feedback doorgemailed heeft. Deze feedback is mee verwerkt met de andere die gegeven zijn. Hugo Maenhout is een lid van de stuurgroep van Buurtschatten en is programmaleider Tuin de Stad van de stad Antwerpen.

2.3 Doelstellingen evalueren

In dit deel zullen de doelstellingen één voor één geëvalueerd worden. Zowel de strategische als de operationele doelstellingen en de acties worden grondig bekeken. Daarnaast worden de effectieve resultaten concreet beschreven. Aangezien er in het projectplan een onderscheid gemaakt werd in projectmatige en procesmatige doelstellingen, worden deze hieronder apart besproken. Er wordt gekeken naar de concrete resultaten voor de projectdoelstellingen. Daarnaast wordt er bij de procesdoelstellingen gekeken naar de mensen: 'Hoe zijn ze gemotiveerd en overtuigd?' en 'Hoe is de visie overgekomen?'.

2.3.1 Strategische doelstelling 1:

De sociale cohesie verhoogt bij de buurtbewoners die deelnemen aan het project door middel van ontmoetingen, actieve deelname en het gebruik van verschillende methodieken.

Operationele doelstelling 1:

Er zijn elke maand een tweetal ontmoetingen in Centrum de Wijk tussen een 5 à 10 mensen die een engagement aangaan voor het project.

Acties:

- Plannen van vergaderingen en werkmomenten met de geëngageerde mensen.
- Vergaderingen organiseren en samen een plan maken voor het ontwerp van de koer.
- Samen praten, nadenken en werken op de geplande momenten.
- Verslag maken van de vergaderingen en zorgen dat iedereen verstaat wat er in het verslag staat, rekening houdend met de culturele diversiteit van de groep.

Evaluatie van de acties en effectieve resultaten:

Er zijn tijdens de vier maanden van het project al een viertal ontmoetingen geweest met geëngageerde buurtbewoners. De werkgroep waarmee vooral werd samengekomen, bestond uit de twee conciërges van het buurtcentrum, twee medewerkers van Samik, de stagiaire van Buurtschatten en een enthousiaste buurtbewoonster. Met deze groep werd vooral vergaderd over de praktische zaken en hier werden de beslissingen genomen. Ook een eerste plan voor de binnenkoer werd hier gemaakt door de mensen van de werkgroep.

Tijdens de vergaderingen werd er telkens een verslag gemaakt dat achteraf telkens aan de werkgroep werd uitgedeeld zodat iedereen steeds op de hoogte was van de belangrijke punten. Op elke vergadering werd er respectvol met elkaar gepraat en werd er grondig samen nagedacht over eventuele problemen en ideeën. Zo werd er lang gediscussieerd over de plaats van het kippenhok op de binnenkoer. Sommige mensen zagen de verplaatsing van het hok niet zitten, maar over het algemeen stond iedereen achter het idee dat het kippenhok zeker moest blijven bestaan.

De culturele diversiteit van de werkgroep bestond zowel uit mannen als vrouwen, allochtonen en autochtonen, jongeren en oudere mensen. Deze diversiteit was niet altijd even makkelijk tijdens de vergaderingen. Er waren mensen aanwezig die niet goed Nederlands begrijpen of spreken, waardoor de communicatie soms onduidelijk bleek. Maar met veel geduld en respect van iedereen werd er trager gepraat of werden de dingen meerdere keren uitgelegd. Deze operationele doelstelling en de acties kunnen daarom goed geëvalueerd worden. Ze zijn vervuld op regelmatige basis, het enige negatieve punt zou kunnen zijn dat er niet elke keer tien mensen op de vergadering waren. Het was een eerder kleinere groep van een zestal mensen.

Operationele doelstelling 2:

Mensen nemen actief deel aan het project om samen te werken en worden empowered om dit te doen vanuit hun eigen competenties en talenten.

Acties:

- Buurtbewoners contacteren en motiveren om actief deel uit te maken van de werkgroep en aanwezig te zijn op de activiteiten.
- Samen met de buurtbewoners zoeken naar competenties en talenten die ze kunnen inzetten voor het project.
- Verschillende methodieken inzetten die helpen de competenties van de buurtbewoners te zoeken en in te zetten. Zo kan er bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van het kwaliteitspel.
- Evaluatiemomenten organiseren waar de buurtbewoners tonen dat ze hun mogelijkheden hebben ontwikkeld tijdens het project. Er zal bijvoorbeeld een korte vragenlijst opgesteld worden of een active reviewing gedaan worden.

Evaluatie van de acties en effectieve resultaten:

Tijdens de vergaderingen, maar vooral tijdens de georganiseerde activiteiten, zijn er heel wat mensen die actief deel hebben genomen aan het project. Allereerst zijn de buurtbewoners gecontacteerd en gemotiveerd om mee te doen met de vergaderingen. Door de mensen van de eerste vergadering terug persoonlijk te contacteren en te motiveren om weer mee te vergaderen, is de werkgroep opnieuw opgestart. Door affiches, flyers en persoonlijk contact zijn er een dertigtal mensen gekomen naar de rommelmarkt en opruimactie. Tijdens de dag van de opruimactie zijn er veel mensen die actief een taak vrijwillig hebben opgenomen. Er hebben mensen zichzelf aangeboden om aan de kassa van de rommelmarkt te zitten, mensen die geholpen hebben met het zwaar materiaal van het centrum naar de koer te dragen, mensen hielpen opkuisen en klaarzetten, enzovoort. Door vrijwillig taken op te nemen, hebben de buurtbewoners hun talenten en competenties ingezet.

Een specifiek voorbeeld van een buurtbewoner die nieuwe competenties en talenten heeft ontdekt is P. Hij heeft vrijwillig de kassa tijdens de rommelmarkt beheerd. Hij vond het enorm fijn om te doen en wil nu nog meer vrijwilligerswerk opnemen in het buurtcentrum. Dit is op de teamvergadering van de buurtwerkers besproken en er wordt gezocht naar nieuwe kleine taakjes die P. kan opnemen.

Tijdens de activiteiten en vergaderingen is er telkens samen op zoek gegaan met de buurtbewoners naar hun competenties die ze konden inzetten. Zo zijn er mensen die wel telkens willen helpen, maar bijvoorbeeld geen zwaar opruimwerk kunnen uitvoeren. Er werd dan samen met deze mensen gezocht naar andere taakjes die zij wel konden uitvoeren zoals administratie en coördinatie.

Door op de vergaderingen samen te brainstormen over dingen die we zelf kunnen doen, kon er een kluslijst opgesteld worden voor op de klusdag. Op die manier konden andere buurtbewoners op deze kluslijst kijken en taken zelf opnemen naargelang hun competenties. Tijdens de klusdag werden mensen gemotiveerd door opbouwwerkers en door elkaar om hun talenten in te zetten. Er werd samen geklust en er werden technieken aan elkaar geleerd. Zo werd er bijvoorbeeld geleerd aan iemand die nog nooit een hamer had vastgehouden, hoe ze dit moest doen.

Op het einde van elke vergadering werd er telkens gevraagd hoe ze de vergadering vonden in een zin of zelfs in een woord. Zo kwam er een persoon met het woord 'boeiend' op tafel en konden anderen zich hier zeker in vinden. Ook alle voorgaande activiteiten werden tijdens de vergaderingen kort geëvalueerd. Zo werd er gesproken over de opruimactie en de rommelmarkt. De bewoners waren vooral blij dat het buurtcentrum er netter uitzag. Ze vonden het ook een goed georganiseerde dag.

Tijdens de laatste vergadering zal er nog een groot evaluatiemoment georganiseerd worden met de werkgroep. Alle voorgaande stappen die gezet zijn in het project zullen worden besproken alsook het werk van de stagiaire. Daarnaast zal de samenwerking in groep geëvalueerd worden, om zo nog meer te weten te komen over de processen in de groep. Deze evaluatie zal onder andere gebeuren op basis van active reviewing. De

leden van de werkgroep zullen pionnen krijgen die ze mogen verplaatsen op het scorebord. Er wordt dan telkens een stelling uit de stapel genomen om te evalueren. Bij elke stelling kan iedereen voor zich persoonlijk de pion verzetten tussen nul en honderd, waarbij nul het slechtst is en honderd het beste. Nadien kan dan bevestigd worden waarom ze hun pion op een bepaalde plaats gezet hebben.

Al bij al kan er gesteld worden dat deze operationele doelstelling met de bijhorende acties een min of meer geslaagde doelstelling is. Er kan een punt van kritiek gegeven worden op het gebruik van methodieken en evaluatiemethodes. Deze mochten nog meer gebruikt worden bij de buurtbewoners. Maar het dit was niet altijd makkelijk, aangezien de buurtbewoners het niet gewoon zijn om creatieve methodieken te gebruiken. Af en toe was hier veel weerstand tegenover, wat wil zeggen dat de methodieken soms weggefallen zijn. Maar door enkele aanpassingen kon een aantal methodieken toch doorgaan. Zo moesten ze in principe knutselen door te knippen en te plakken uit tijdschriften om zo een grondplan te maken van de koer. Maar uiteindelijk is er de keuze gelaten aan de bewoners om het eventueel gewoon met stiften te tekenen. Dit was creatief genoeg voor deze mensen en dit hebben ze dan ook tot een zeer goed einde gebracht. De conclusie hier is dat er soms bepaalde methodieken aangepast moeten worden aan de doelgroep. Of door in kleinere stappen te werken zodat de doelgroep uiteindelijk wel goed meewerkt met creatieve dingen, zodat ze het gewoon worden.

Operationele doelstelling 3:

Het groepsproces tussen de buurtbewoners die deelnemen aan het project wordt versterkt door middel van het gebruik van verschillende procesbevorderende methodieken.

Acties:

- Methodieken inzetten die zorgen voor grotere sociale cohesie in de groep en het versterken van het groepsgevoel, mensen leren over zichzelf en zichzelf in groep. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met feedback geven, evaluatiemomenten, enz.
- Methodieken inzetten die zorgen voor verbinding tussen verschillende mensen, over de vijf kloven heen namelijk jong- oud, allochtoon- autochtoon, arm- rijk, laaggeschoold- hooggeschoold, moslim- niet-moslim.
- Methodieken gebruiken zodat mensen leren van elkaar, meer en beter contact hebben, samenwerken, vriendschap ontstaat en er een wij-gevoel is.

Evaluatie van de acties en effectieve resultaten:

Het groepsproces tussen de buurtbewoners is versterkt in de eerste plaats door het samenwerken en samen nadenken over een gemeenschappelijk doel. Een simpele methodiek waarbij men mensen betreft en actief laat meedoen met activiteiten. Door middel van de vergaderingen en de acties die gedaan zijn, zijn mensen in contact gekomen met elkaar. Op deze manier leerden ze nieuwe mensen kennen en leerden ze samenwerken. Zo hebben er enkele nieuwe buurtbewoners tijdens de opruimactie elkaar geholpen met het opruimen van de hele binnenkoer.

Een van de basismethodieken van het opbouwwerk is mensen samen brengen voor een gemeenschappelijk doel. Deze methodiek werd vooral in dit project gebruikt.

Tijdens de vergaderingen werd het groepsgevoel vooral versterkt door samen na te denken over het gemeenschappelijke onderwerp. Hier was de basismethodiek op een respectvolle manier leren praten met elkaar en luisteren naar elkaars ideeën. Door middel van feedback te geven op de ideeën van elkaar werden er samen beslissingen genomen. Er was een openheid binnen de werkgroep waarbij iedereen het woord kon nemen zonder vrees.

Op de evaluatievergadering zullen er bij de stellingen ook bepaalde processtellingen naar voren komen die de bewoners dan gaan beoordelen. Er zullen bij deze stellingen ook bepaalde processtellingen naar voor komen. Een voorbeeld zal zijn: "Kon je in deze groep goed je mening zeggen?"

Door het vrijblijvende principe van de activiteiten zoals de klusdag en de opruimactie werden alle buurtbewoners aangesproken. Door middel van affiches, flyers en mond aan mond reclame werden jong en oud, rijk en arm, autochtoon en allochtoon, uitgenodigd op de activiteiten. Er was tijdens de activiteiten en vergaderingen dan ook een grote verscheidenheid aan mensen aanwezig. Daarnaast werkt hier de methodiek van een open buurtcentrum mee aan de diversiteit van het publiek. De buurtbewoners weten dat iedereen welkom is in het buurtcentrum en dus is er automatisch een grote mix aan mensen.

De methodiek van het gemeenschappelijke doel werkt goed in het buurtcentrum. Vooral omdat het een doel is dat voor de buurtbewoners zelf voordelig is, helpt dit bij het motiveren van de mensen. Iedereen wil een betere en mooiere binnenkoer aan het buurtcentrum, dus werken de mensen graag samen voor dit doel. De activiteiten en ideeën worden daarom echt geapprecieerd door alle buurtbewoners. Een gemeenschappelijk doel helpt daarnaast ook om boven de culturen en verschillen heen te werken. Er is geen sprake geweest van problemen tussen culturen binnen dit project. Iedereen hielp elkaar en sprak met elkaar zoals ze tegen iedereen zouden doen. De diversiteit in de groep was telkens zeer groot, maar dit zorgde nooit voor problemen tussen mensen. Het zorgde in tegendeel eerder voor een leuke en gezellige sfeer. Andere methodieken zijn bijvoorbeeld mensen elkaar laten helpen. Als de ene persoon iets niet kan, zal hij het moeten vragen aan de andere en niet telkens aan de opbouwwerker. Door mensen zelf verantwoordelijk te maken en te empoweren, leren ze elkaars talenten en die van zichzelf kennen. Het is niet de bedoeling dat opbouwwerkers of andere sociaal werkers telkens dingen in de plaats van de doelgroep doen, maar hen aansporen om zelf het heft in handen te nemen.

Deze operationele doelstelling kunnen we evalueren als gelukt, maar wel op basisniveau. Er konden misschien wel meer creatieve en innovatieve methodieken gebruikt worden om het groepsproces te bevorderen. Maar zoals beschreven in de kritische reflectie gingen de buurtbewoners zelf wat weerstand tonen tegenover creatieve methodieken.

2.3.2 Strategische doelstelling 2:

Er is een plan gemaakt samen met geïnteresseerde buurtbewoners om de binnenplaats van Centrum de Wijk in 2012 om te bouwen tot een nieuwe groene ontmoetingsplaats.

Operationele doelstelling 1:

Eind mei ligt er een concreet uitgewerkt stappenplan op tafel waar de buurtbewoners en Centrum de wijk mee aan de slag kunnen voor de afwerking van de binnenkoer.

Acties:

- Er is een stappenplan dat helemaal uitgewerkt is samen met de buurtbewoners om er verder mee te werken. Het hoe, wat, waar, wie en wanneer is beschreven in dit plan.
- Tijdens de vergaderingen zijn de buurtbewoners aangesproken om een blijvende verantwoordelijkheid op te nemen voor de verdere uitvoering en het onderhoud van de koer.

Evaluatie van de acties en effectieve resultaten:

Tijdens de laatste vergaderingen is er in een concreet plan opgesteld wanneer welke actie zou moeten gebeuren voor de heraanleg van de binnenkoer. Er zijn verschillende prijzen opgezocht en er is voor bepaalde dingen een leverancier gekozen. Er zijn prijzen en kwaliteitslabels vergeleken samen met de buurtbewoners en zodoende zijn er enkele beslissingen genomen.

Daarnaast zijn er samen met de buurtbewoners acties gebeurd voorafgaand aan het plan van aanpak. Zo is er een concreet plan getekend met de ideeën van de buurtbewoners. Met dit plan kunnen de werken van start gaan.

Daarnaast is er een subsidie aangevraagd bij het Ecohuis in Antwerpen van 15000 euro. Dit geld zou gebruikt worden voor de aanleg van de koer. De organisatie van Buurtschatten zal zelf nog ongeveer 3000 euro bijleggen voor de beginfase van de heraanleg.

Tijdens de laatste vergadering zal er nog een engagement gevraagd worden van de mensen van de werkgroep om een blijvende verantwoordelijkheid op te nemen. Er zal gevraagd worden aan een collega om de werkgroep over te nemen en verder het plan van aanpak uit te voeren met de buurtbewoners zodat het plan zeker tot uitwerking komt en niet weer enkele jaren blijft liggen.

Deze operationele doelstelling en zijn acties zijn zeker geslaagd en zal hopelijk helpen bij de totale uitwerking van de binnenkoer.

Operationele doelstelling 2:

Er zijn al enkele concrete stappen uitgevoerd van het plan voor de binnenkoer tegen het einde van mei.

Acties:

- Er is een opruimactie zowel op de binnenkoer als in het hele huis georganiseerd samen met de werknemers en vrijwilligers van Centrum de Wijk.
- Er is een kostenraming gedaan en projectsubsidies aangevraagd voor de uitvoering van het plan.
- Er is samen met een tuinarchitect een ontwerp gemaakt van de nieuwe binnenkoer.
- Er is gezocht naar sponsors en advies bij verschillende organisaties en netwerken.
- Er is een klusdag georganiseerd om herstellingen en aanpassingen aan de koer te doen die de buurtbewoners zelf kunnen.

Evaluatie van de acties en effectieve resultaten:

Er is een opruimactie gebeurd zowel op de binnenkoer als in het hele buurtcentrum samen met de werknemers en de vrijwilligers. Deze opruimactie ging door op 23 maart en hieraan werd een rommelmarkt in de voormiddag gekoppeld. Dit was een idee van enkele vrijwilligers uit het buurtcentrum. Zij zagen de gele stickers van de opruimactie op enkele voorwerpen kleven en vonden het geen goed idee om alles zomaar weg te gooien. Daarom werd er in de voormiddag eerst een rommelmarkt georganiseerd door deze vrijwilligers. Wat niet door de bezoekers van de rommelmarkt gekocht of meegenomen is, ging op de afvalcontainer. Er werd een afvalcontainer van 80m³ gevuld samen met de buurtbewoners. De buurtbewoners en de werkgroep waren zeer tevreden over deze actie. Het buurtcentrum is nu weer vrij van rommel, maar er werd wel gemeld dat dergelijke acties regelmatig moesten terugkomen om het zo te houden. Er zal daarom goed gekeken worden wanneer de stad Antwerpen het grof huisvuil komt ophalen zodat dit elke maand een keer weg kan uit het buurtcentrum.

De volgende actie, namelijk de kostenraming en de subsidieaanvraag is gebeurd door de stagiaire van Buurtschatten. Het aanvraagformulier voor de projectsubsidie 'Duurzame Stad' is ingevuld eind februari samen met Patrick Vinck, medewerker van Buurtschatten. De beslissing van deze aanvraag zal gebeuren tijdens de week van 21 mei. Dan wordt beslist of het project koer 15000 euro kan ontvangen van het Ecohuis in Antwerpen. Jammer genoeg is dit niet meer op tijd om in dit projectrapport te vermelden.

Daarnaast is er gezocht naar extra geld omdat het projectfonds maar 80% van de kosten zal bevatten. De raad van bestuur van Buurtschatten heeft dan beslist om 3000 euro zelf bij te leggen voor het project. Dit geld is gebruikt voor de beginfase van het project. Met dit geld zijn al enkele dingen aangekocht om op de koer te gebruiken. Er zijn netwerken en organisaties die het project vooruit geholpen hebben met hun advies of sponsoring. Zo heeft Charly van het Ecohuis gratis gezorgd voor een plan van de binnenkoer. Hij heeft enkele keren een afspraak gehad met de stagiaire van

Buurtschatten om het plan op te stellen en te bespreken. Hij heeft zich gebaseerd op de ideeën die de buurtbewoners tijdens de vergaderingen hebben aangegeven. Ook heeft hij voor het project gezocht naar advies voor de ondergrond van de binnenkoer en hij is prijzen en kwaliteit gaan vergelijken bij verschillende bedrijven. Ook andere mensen hebben hun advies en tips verleend aan de heraanleg van de ondergrond van de koer.

Naast het voorontwerp van Charly van het Ecohuis werden ook enkele foto's naar een professionele tuinarchitect Karen Van Bauwel gemaald. Zij was direct enthousiast om het project mee vorm te geven. Er is ondertussen een afspraak met Karen gemaakt. Zij komt eind mei langs om de binnenkoer te bekijken samen met haar collega. Tijdens die ontmoeting zullen er afspraken gemaakt worden rond vergoeding en planning.

De klusdag die georganiseerd werd door de werkgroep bestond uit een aantal taken die opgelijst werden en tot uitvoering kwamen door de werkgroep en enkele vrijwilligers. Jammer genoeg was het barslecht weer en waren er niet veel mensen om te helpen. Maar toch hebben de mensen zelf het terras afgebroken en werden er oude rasters van de muur gehaald. Daarnaast hebben ze opnieuw de koer wat opgeruimd. Er zal nadien nog een klusdag plaatsvinden wanneer het weer wat beter is omdat er nog enkele werkjes zijn die kunnen gebeuren door de buurtbewoners zelf. Zo moet er nog een oudere muur terug opgevoegd worden en geschilderd worden.

Al bij al kan gesteld worden dat deze doelstelling voor een groot deel geslaagd is. Er ligt een plan op tafel dat hanteerbaar is voor de buurtbewoners en de mensen die hen verder zullen helpen met de heraanleg van de binnenkoer. En daarnaast zijn er al enkele concrete stappen ondernomen zoals de opruimactie, de klusjesdag en de aanvraag van de projectsubsidies. Jammer genoeg was er te weinig tijd en niet direct genoeg geld om al andere verdere stappen te ondernemen in de heraanleg van de koer. Als er meer tijd en sneller geld zou geweest zijn, konden er nog andere stappen gebeurd zijn.

2.3.3 Conclusie doelstellingen algemeen:

Over het algemeen kan de vraag gesteld worden of sociale cohesie in de eerste strategische doelstelling een begrip is dat te hoog gegrepen is voor dit project. De sociale cohesie zou namelijk verhogen bij de buurtbewoners die deelnemen door middel van ontmoetingen, actieve deelname en het gebruik van verschillende methodieken. Maar wat wordt dan juist bedoeld met sociale cohesie. Volgens bepaalde bronnen bestaat sociale cohesie zowel op microniveau als op macroniveau. Op microniveau betekend sociale cohesie binnen het gezin, de familie, de vriendenkring etc. Op een iets hoger macroniveau bestaat dit binnen verenigingen, kerkgemeenschappen en dergelijke. Maar ook op het niveau van de maatschappij spreekt men van sociale cohesie, vooral binnen uniculturele (één cultuur) samenlevingen. Hier delen mensen dezelfde taal, geschiedenis, gewoontes, enzovoort. Dit zorgt allemaal voor een bepaalde sociale cohesie: men identificeert zich met elkaar en/of voelt zich verbonden. Op die manier kan er gesteld worden dat in dit project de sociale cohesie in kleine mate verhoogd is op macroniveau, namelijk in de vereniging van het buurtcentrum. De groep mensen die meegeholpen hebben aan de opbouw van de koer voelden zich met elkaar verbonden omdat ze samen aan een gemeenschappelijk doel gewerkt hebben. Op zich kan er van dergelijk project nog niet veel meer verwacht worden. De doelstelling is over het algemeen misschien nogal groots geformuleerd maar er kan wel verder gewerkt worden met de strategie van sociale cohesie. De koer zou een middel kunnen zijn om deze nog meer te bevorderen. Zo is de koer een ideale ontmoetingsplaats eens ze afgewerkt is en kan ze eveneens gebruikt worden om activiteiten op te organiseren die mensen samenbrengt zodat er meer sociale cohesie ontstaat tussen buurtbewoners.

Ook in de visie die beschreven is in het projectplan staat dat er gestreefd wordt naar sociale cohesie, maar op een simpele manier door middel van ontmoetingen tijdens het

project. Deze ontmoetingen zijn op regelmatige tijdstippen gebeurd en men zou kunnen zeggen dat dit tot meer sociale cohesie geleid heeft.

Op dit moment kan er dus nog niet vastgesteld worden of de sociale cohesie bij de mensen is verhoogd, aangezien de effectenmeting nog niet gebeurd is. Maar het feit dat het project streeft naar een verhoging is op zich ook al een mooie doelstelling.

De tweede strategische doelstelling is concreter dan de eerste: er is immers een concreet plan opgemaakt samen met geïnteresseerde bewoners tijdens een aantal vergaderingen. Deze doelstelling is geslaagd omdat er een werkbaar stappenplan, onderhoudsplan en reglement op tafel ligt waarmee verder gewerkt kan worden met de werkgroep. Het buurtcentrum kan op termijn starten met de effectieve heraanleg van de binnenkoer.

Uit deze doelstellingen kan geconcludeerd worden dat ze over het algemeen geslaagd zijn. De eerste is minder vatbaar te bewijzen dan de tweede, maar daarom niet minder gerealiseerd. Er is gestreefd naar het waarmaken van de doelstellingen door de verschillende acties uit te voeren. Er is vooral geleerd om samen te werken met een diverse groep mensen en dat die mensen niet professioneel moeten bezig zijn met het onderwerp om iets goed te creëren. Met eigen talenten en competenties kan er al veel gebeuren.

2.4 Betrokkenheid van anderen

In dit deel worden alle mensen en organisaties besproken die betrokken waren bij het project. Zowel de mensen van de doelgroep, de netwerken waarmee samengewerkt is en de stuurgroep die geholpen hebben aan de opbouw van het project. Daarnaast worden ook de gebruikte bronnen in dit deel uitvoerig besproken.

2.4.1 De werkgroep

Als eerste wordt de doelgroep besproken. In het projectplan wordt de doelgroep omschreven als: "Alle mensen die de koer gebruiken. Maar aangezien het specifiek een project van Buurtschatten is, wordt de werkgroep die helpt dit plan te realiseren als doelgroep genomen." Deze werkgroep bestond inderdaad bijna allemaal uit mensen die hier in de wijk wonen, met uitzondering van de werknemers van Samik. Zij wonen wel in Antwerpen, maar niet specifiek in deze wijk. Het feit dat al de mensen van de werkgroep ook maatschappelijk kwetsbare mensen zouden zijn, klopt ook niet. Niet iedereen van de werkgroep heeft financiële of andere problemen. Wat wel klopt uit het projectplan is dat de werkgroep bestaat uit verschillende nationaliteiten. Dit was een zeer belangrijk gegeven om mee te nemen naar de vergaderingen. Het was belangrijk om duidelijk te kunnen communiceren zodat iedereen mee was in het verhaal. Daarnaast is het belangrijk voor de onderlinge samenwerking van de groep, als iedereen elkaar respecteert vlot alles beter.

Het participatieniveau dat in het projectplan beoogd werd was het mee beslissen en zelfbestuur van de buurtbewoners. De werkgroep heeft op de vergaderingen de meeste beslissingen genomen over het ontwerp van de koer en de nodige aankopen van infrastructuur. Maar naast de werkgroep is er ook gewerkt aan de terugkoppeling naar heel het buurthuis en al zijn medewerkers. Daarom is het idee van het grote plan met de post-its uitgewerkt, zo konden anderen ook hun suggesties geven. Deze mensen zitten op een ander participatieniveau dan de mensen uit de werkgroep dus eerder op het adviserende niveau. Ze gaven extra ideeën en raad aan de werkgroep via de post-its.

De mensen die op de activiteiten kwamen helpen, worden hier ook beschouwd als de doelgroep. Aangezien zij mee bijgedragen hebben tot de uitvoering van het project. Er zijn mensen die mee geholpen hebben op de klusjesdagen, mee geholpen hebben met de opruimactie en de nieuwe infrastructuur hebben gebouwd.

2.4.2 Extern netwerk

Naast de doelgroep en specifiek de werkgroep is er nog een netwerk van mensen die geholpen hebben aan het project. Als eerste is er Charly Brown van het Ecohuis, hij heeft geholpen met het maken van het eerste grondplan van de binnenkoer. Deze persoon is per mail gecontacteerd via het Ecohuis Antwerpen. Hij is twee keer ter plaatse op bezoek geweest om de binnenkoer grof uit te meten en zijn ideeën te verzamelen. Daarna heeft hij het grondplan via een technisch tekenprogramma op de computer uitgetekend en aan het buurthuis bezorgd. Dit is samen met de mensen van de werkgroep besproken en iedereen was akkoord met de algemene planning. Charly heeft achteraf ook nog offertes aangevraagd en prijzen vergeleken voor de ondergrond van de binnenkoer. Daarnaast is de stagiaire op bezoek geweest in het Ecohuis om daar een rondleiding te krijgen van Charly. Het Ecohuis Antwerpen heeft zelf enkele mooie voorbeelden van planten en creatieve manieren om te tuinieren op een kleine plaats in de stad. Daar zijn enkele ideeën naar voor gekomen die ook voor de koer kunnen gebruikt worden. Zoals het gebruik van bepaalde klimplanten die zelfhechtend tegen de muren groeien en de verticale tuin die geplaatst kan worden zonder dat hij veel plaats in beslag neemt. Charly heeft op deze manier zijn kennis nuttig gedeeld voor het project. Belangrijk om te vermelden is dat hij dit op vrijwillige basis gedaan heeft, waarvoor dank.

Naast Charly heeft ook Karen, een bevriende architect van Patrick Vinck, het plan van de koer bekeken samen met de foto's. Zij komt eind mei naar het buurtcentrum samen met haar collega om de binnenkoer te bekijken. Op dat moment zullen er afspraken gemaakt worden met haar over de tijdsplanning en het budget. Er zal haar tot in detail uitgelegd worden wat de buurtbewoners wensen met de koer en welke functies er allemaal aanwezig moeten zijn. Zij zal dan op haar beurt een origineel en ecologisch grondplan ontwerpen dat gebruikt kan worden om professionele mensen in te schakelen die kunnen starten met bijvoorbeeld de ondergrond van de koer.

2.4.3 De stuurgroep

De architecten zijn belangrijk geweest als hulp bij het realiseren van het grondplan, maar daarnaast zijn er nog enkele mensen die hun kennis gedeeld hebben. Namelijk de mensen van de stuurgroep van dit project. Onder andere Lieven David heeft enkele keren informatie doorgemailed als ondersteuning van het project. Hij heeft ook materiaal bezorgd voor andere groenprojecten in het buurthuis, waar ook interessante informatie bij was voor de binnenkoer. Lievens kennis van zaken haalde hij bij zijn werkplek namelijk vzw Velt. Een interessante organisatie, die tijdens andere groenprojecten in het buurthuis workshops gegeven heeft. Onder andere de workshop groenten en planten in bak en pot werd gegeven door medewerkers van vzw Velt. Deze workshops hebben de buurtbewoners veel kennis bijgebracht over groen en helpen natuurlijk ook bij dit project. De kennis die de mensen daar opgedaan hebben kunnen ze gebruiken voor de heraanleg van het groen op de binnenkoer. Daarnaast heeft Lieven het projectplan en rapport gelezen en steeds zijn advies gemailld om verdere aanvullingen en verbeteringen te doen.

Naast Lieven is Patrick Vinck een lid van de stuurgroep van dit project geweest. Hij is opbouwwerker bij Buurtschatten in Centrum de Wijk. Hij heeft zowel kennis van zaken over de doelgroep als over de aanpak van het project. Hij is zelf in het buurtcentrum veel bezig met groenprojecten samen met de buurtbewoners. Zo heeft hij het project Geveltuinen gedaan dat bijna afgerond is met succes, er zijn in enkele straten in de buurt ongeveer 30 nieuwe geveltuintjes aangelegd. Daarnaast is Patrick begonnen met een 15-tal mensen aan de nieuwe gemeenschapstuin. Die tuin staat in een tiental bakken voor het buurtcentrum op het plein. Twee van die bakken zullen op de koer komen te staan als zaaibakken voor deze gemeenschapstuin. Patrick heeft het project vooral gesteund door tips te geven over praktische zaken van het project, maar ook over de proceswerking met de doelgroep had Patrick steeds goede raad. Patrick heeft daarnaast ook telkens het projectplan en rapport telkens gelezen en zijn advies en opmerkingen gegeven. Patrick zal mee zorgen voor de opvolging van het project, hij zal samen met de buurtbewoners verder werken aan de aanleg van de koer.

Als laatste is er Hugo Maenhout als stuurgroeplid, hij is in het projectplan niet vermeld omdat hij pas later bevestigd had om mee in de stuurgroep te zitten. Hij zal vooral zijn advies geven over het projectrapport. Hij zal dit nalezen en eventuele tips of bemerkingen doorgeven zodat het rapport goed kan worden uitgewerkt.

2.4.4 Bronnen

Naast al deze mensen hebben ook enkele bronnen geholpen om het project tot stand te brengen. De grootste bron van informatie en financiële hulp is het Ecohuis. Van het Ecohuis is er informatie gekomen via Charly zoals hierboven beschreven. En het projectfonds Duurzame Stad werd ook aangevraagd via het Ecohuis.

Andere bronnen die gebruikt zijn, zijn vooral informatieboeken over planten en tuinieren. Daarnaast is er veel informatie op het internet gezocht voor het berekenen en vergelijken van prijzen en kwaliteiten van producten.

2.5 Methodische keuzes en kritische reflecties

In dit deel worden de methodische keuzes van het project uitgebreid toegelicht. Daarnaast wordt er telkens kritisch gereflecteerd over deze keuzes en over het project in het algemeen. Er wordt daarbij een sterktezwakte analyse gemaakt en er wordt besproken wat zeker behouden zou worden en wat anders had moeten.

2.5.1 De werkgroep

Een eerste methodische keuze is de keuze voor de mensen van de werkgroep. De werkgroep werd samengesteld uit mensen die in augustus 2011 al een eerste vergadering over de binnenkoer hadden gedaan. De opbouwwerker die deze vergadering toen begeleid heeft, gaf de contactgegevens van deze mensen door. De mensen werden op deze manier persoonlijk gecontacteerd of werden gebeld met de vraag of ze nog mee wilden vergaderen over de binnenkoer. Een persoon kon echter niet meer aanwezig zijn overdag omdat hij ondertussen werk had gevonden. De keuze om met deze mensen verder te werken was dus een logische keuze.

Na enkele vergaderingen is er echter beslist om nog meer mensen uit te nodigen op de volgende vergaderingen, omdat het groepje van zes mensen te klein is om concrete plannen te maken en te realiseren. De werkgroep bestond in het begin uit de twee conciërges van het buurtcentrum, een buurtbewoonster en twee mensen van Samik. Dit was een zeer diverse groep van jongere, oudere mensen, allochtone en autochtone mensen en vrouwen en mannen, wat het niet altijd makkelijk maakte om samen te werken en te communiceren, maar met respect voor elkaar is dit wel gelukt. Omdat de werkgroep vrij klein was van in het begin is er na een tijd toch geopteerd om extra reclame te maken voor de werkgroep. Er werden affiches opgehangen waar mensen uitgenodigd werden op de volgende vergadering van de koer. Deze keuze kwam er omdat meer mensen natuurlijk meer ideeën kunnen aanbrengen. Jammer genoeg hebben deze affiches weinig tot niets geholpen en zijn er geen extra mensen meer gekomen naar de vergaderingen.

Er was echter een persoon die niet altijd meewerkte. Dit heeft enerzijds te maken met een taalbarrière, anderzijds met het feit dat hij hield van traditie en een beetje tegen vernieuwing was. Dit was een van de conciërges, als het van hem afhing was er de ene dag veel vernieuwing nodig, maar de andere dag was hij overal tegen. Het was niet altijd makkelijk om met hem te werken, maar mits de nodige persoonlijke aandacht en het hem apart uit te leggen hoe het allemaal in zijn werk ging gaan, kwam dit goed.

Er zijn daarnaast telkens opnieuw mensen aangesproken om mee te komen vergaderen over de binnenkoer, maar er was telkens enige weerstand. Zo zijn vele mensen tijdens de opruimactie en de klusdag aangesproken om mee te vergaderen, maar daar hadden ze geen zin in. Ze wilden er niet meer tijd in steken om elke keer mee te vergaderen. De mensen die kwamen helpen waren eerder mensen die graag handwerk doen en minder het denkwerk. Misschien zouden er meer mensen in de werkgroep zitten als er van in het begin meer reclame werd gemaakt. Maar enkel affiches blijkt niet zo makkelijk te werken in het buurtcentrum. De mensen hier worden beter overtuigd met mond aan mond reclame. Jammer genoeg is het als stagiaire moeilijk om veel mond aan mond reclame te maken. Je bouwt in die vier maanden stage wel een groepje vaste mensen op waarop je kan rekenen voor activiteiten, maar dan blijft het moeilijk nieuwe mensen aan te trekken. Als opbouwwerker die vast ergens al langer werkt, is het gemakkelijker om het netwerk van het buurtcentrum aan te spreken.

2.5.2 Creatieve methodieken

Het was in het algemeen niet makkelijk om bepaalde creatieve methodieken te gebruiken bij de buurtbewoners. Er was voor sommige methodieken wat weerstand van de vrijwilligers, zo waren ze niet enthousiast over het plakken en knippen van een grondplan voor de koer. Op de eerste vergadering is er namelijk de suggestie gegeven

aan de werkgroep om zelf een eigen grondplan te tekenen voor de koer. Er was knutselmateriaal voorzien zoals stiften, potloden, scharen, tijdschriften, enz. Maar de buurtbewoners hielden het bij één stift of potlood. Een enkeling gebruikte gekleurde stiftjes, ook al is er enkele keren gemotiveerd om de andere dingen ook te gebruiken. Maar al bij al waren de mensen in de werkgroep enthousiast en heeft iedereen bijna een eigen grondplan getekend en uitgelegd aan de rest van de groep.

De keuze om toch creatief om te gaan met de ideeën kwam tot stand door de stagiaire van Buurtschatten. Zij leidde de vergaderingen en wou de buurtbewoners op een creatieve manier laten kennis maken met haar manier van werken. Het is belangrijk dat mensen tijdens een brainstorm hun ideeën de vrije loop laten gaan en op een creatieve manier lukt dit meestal het beste tenzij dat ze er natuurlijk niet voor open staan. Als dit opnieuw zou kunnen gebeuren tijdens het project zouden er nog meer pogingen kunnen zijn voor de creatieve en innovatieve methodieken.

Nu kan er de vraag gesteld worden waarom er tijdens het project dan niet meer pogingen gebeurd zijn om creativiteit aan te sporen. De pogingen zijn in ieder geval telkens ondernomen, maar zoals in het projectplan in de evaluatie vermeld stond zouden de methodieken telkens aangepast worden aan de doelgroep. En aangezien deze doelgroep blijkbaar enige drempels ervaart ten opzichte van creatieve methodieken werden deze aangepast. Er werd dan stap voor stap gewerkt om toch de creativiteit van de mensen aan te wakkeren. Zo werd er in plaats van geknipt en geplakt toch nog gekleurd. Een ander voorbeeld is dat de mensen na de vergadering oorspronkelijk in een paar woorden moesten opschrijven hoe ze het vonden. Maar uiteindelijk wilden ze gewoon enkele zinnen mondeling meegeven. Uiteindelijk is dit geen enkel probleem, als sociaal werker moet je de methodieken kunnen aanpassen en flexibel werken met je doelgroep. Tijdens de laatste vergadering zal er toch nog een laatste poging gedaan worden om een creatieve methodiek te testen. Er zal aan active reviewing gedaan worden met kleine pionnen op een spelbord. Er zal op dat moment gekeken worden of die methodiek aangepast moet worden aan de doelgroep of niet aangezien het belangrijkste is dat de mensen hun ding kunnen vertellen op een positieve manier. Op welke manier dat ze dit uiteindelijk doen is niet belangrijk maar een creatieve manier kan de mensen stimuleren om verder na te denken dan waar ze als eerste aan denken.

Nadat de buurtbewoners op de vergadering hun plan getekend hadden, hebben we die ideeën samengebracht op een groot plan. Dit werd opgehangen in de cafetaria in het buurtcentrum. Op deze manier konden passanten en bezoekers van de cafetaria hun eigen ideeën en opmerkingen op een post-it schrijven en op het plan kleven. Dit was een methodische keuze om het brede publiek van het buurtcentrum ook te betrekken bij de plannen van de koer. Dit heeft goed gewerkt, want er hingen een tiental extra post-its met goede ideeën en opmerkingen op het grote plan. Deze suggesties zijn dan ook meegenomen naar de volgende vergadering van de werkgroep en zijn mee in het plan opgenomen.

2.5.3 De opruimactie en de rommelmarkt

De volgende stap was de keuze om een opruimactie te plannen. Dit was een puur praktische keuze, omdat men nu eenmaal eerst moet opruimen vooraleer aan het echte werk te beginnen. De buurtbewoners vertelden op de eerste vergadering dat de opruimactie niet alleen nuttig was voor alle rommel buiten, maar dat binnen in het centrum ook eens opgeruimd kon worden. Iedereen mocht op alles dat weg mocht stickers kleven, de coördinator van het centrum is dan als laatste nog mee een tocht door het centrum gaan doen. Dit ter controle of de dingen waar een sticker opzat wel echt de deur uit mochten. De stickeractie was op zich ook een praktische actie, zo konden de vrijwilligers tijdens de opruim zien welke spullen ze op de binnenkoer mochten uitstellen en welke niet. Desondanks dit is niet alles juist verlopen. De vrijwilligers hadden sommige dingen verkocht die niet voor verkoop waren zoals bijvoorbeeld werkhandschoenen die aangekocht waren voor de opruim. Maar al bij al

werd dit opgelost door gewoon het geld terug te geven aan de mensen die dit per ongeluk toch gekocht hadden. Dit kon opgelost worden met een constante begeleiding van iemand die alles tot in de puntjes wist, maar dit was onmogelijk omdat er niet genoeg medewerkers aanwezig waren.

Ook de rommelmarkt in de voormiddag was een idee van de vrijwilligers uit het buurtcentrum. Dit waren mensen die nog niets te maken hadden gehad met dit project, maar ze zagen de stickers in de gangen en vonden dat niet alles zomaar mocht weggegooid worden. Deze mensen hadden natuurlijk meer dan gelijk en daarom is er met deze mensen een rommelmarkt georganiseerd. De vrijwilligers boden zichzelf aan om de dag zelf mee te organiseren, ze hebben dan ook aan de kassa gestaan en rondgelopen om vragen van bezoekers te beantwoorden. Voor de kassa hadden we voor elk voorwerp een vrije gift gevraagd als symbolisch teken. En dit geld zou dan in de koer geïnvesteerd worden achteraf. Dit idee is iets wat zeker opnieuw zou gebeuren als het project zou herbeginnen. Het is belangrijk open te staan voor de ideeën van de buurtbewoners zelf, zij zijn immers de doelgroep van het project en het is voor hen dat het hele project bestaat.

Een kritisch punt dat gevallen is met het uitdelen van de flyers voor de rommelmarkt was een bepaalde schrijfwijze van een zin. Er waren moeders en medewerksters in de speelvijver van Samik die moeite hadden met de zin: "Alles wat niet verkocht wordt, gaat de afvalcontainer in." Bij nader inzien hadden deze mensen gelijk, er wonen heel veel mensen in de buurt die niets hebben en hiervoor kan dit beledigend overkomen. Als we toch dingen gingen weggooiden, konden we ze beter weggeven. Uiteindelijk is de flyer aangepast en verder uitgedeeld. Het principe van een symbolische kleine vergoeding is wel gebeven, maar dit was telkens te bespreken met de mensen van de kassa. Deze mensen zorgden ervoor dat de mensen veel konden meenemen voor een kleine bijdrage. Uiteindelijk heeft deze rommelmarkt toch een kleine 50 euro bijeengebracht om te investeren in de binnenkoer. Het opstellen van de flyer op een correcte manier is iets wat anders zou gekund hebben, moest het project opnieuw gebeuren. Het is belangrijk om zoiets te schrijven op maat van de doelgroep.

2.5.4 Verder onderhoud

Het idee om elke maand het grof huisvuil te laten komen naar het buurtcentrum kwam van opbouwwerker Patrick Vinck. Het is natuurlijk belangrijk dat de koer nu aan een constante opruimactie wordt onderworpen zodat de rommel zich niet elke keer weer opstapelt. Daarom zal er een afspraak gemaakt worden met de ophaaldienst van de stad Antwerpen zodat er regelmatig bij het buurtcentrum vuilnis wordt opgehaald. Een van de vrijwilligers van de werkgroep zal deze taak op haar nemen elke maand.

Een volgende stap in het proces was het bepalen van een stappenplan om de binnenkoer aan te pakken. Hierbij werd er telkens opnieuw op het probleem van de ondergrond van de koer gestoten. Deze is op verschillende vlakken weggezakt en niet meer egaal. De buurtbewoners van de werkgroep zijn van mening dat men niet eerst iets anders kan doen vooraleer er nieuwe ondergrond ligt. Ze willen een egale, niet-gladde, mooie ondergrond voor hun binnenkoer. Het is een methodische keuze van de buurtbewoners om hiermee inderdaad te beginnen en zo verder te werken aan alle details die op de koer moeten komen. Maar praktisch laat het plan het niet toe om hiermee te beginnen. Er is namelijk geen zekerheid voor de week van 21 mei of er genoeg geld is om aan de ondergrond te kunnen beginnen. Daarom moest er aan de vrijwilligers duidelijk gemaakt worden dat er nu enkel kan gewerkt worden met de 3000 euro die Buurtschatten voorschiet op het bedrag en voor 3000 euro is het niet mogelijk om te beginnen met de ondergrond. Daarnaast is het niet makkelijk om geld uit te geven dat niet van jezelf is, maar van een organisatie. Telkens je geld wil uitgeven heb je daar toestemming voor nodig. Daarom is het belangrijk eerst genoeg offertes en kwaliteiten te vergelijken voor je naar de organisatie stapt om geld te vragen. Het feit dat je niet zelf mag kiezen voor wat je welk bedrag uitgeeft, vertraagt natuurlijk het

proces. Hierdoor is er tijdens de vier maanden dat het project liep niet veel aangekocht en concreet verwezenlijkt kunnen worden.

2.5.5 De taak van een stagiaire

Het is als stagiaire niet altijd makkelijk om met buurtbewoners een project te doen. Er wordt namelijk dikwijls verwacht dat je de dingen zelf wel zal doen. Maar het principe van de organisatie waar dit project zich afspeelt, namelijk binnen Buurtschatten, is dat de buurtbewoners zelf verantwoordelijk worden voor het project naarmate de tijd vordert. Het is natuurlijk voor de medewerkers van de werkgroep makkelijk om te zeggen 'doe jij dat maar'. Uiteindelijk zijn er enkele taken verdeeld bij de vrijwilligers van de werkgroep, maar het grootste opzoekwerk is wel gebeurd door de stagiaire. Dit is misschien een groot punt van kritiek, omdat dit niet altijd overeenstemde met de missie en visie van de organisatie Buurtschatten omdat zij staan voor verzelfstandiging van de projecten. Dit zou anders kunnen als het project opnieuw zou mogen gebeuren. Dan zouden de taken nog meer verdeeld kunnen worden, ook het opzoekwerk zou dan door de vrijwilligers zelf kunnen gebeuren.

Misschien moest er nog meer motivatie komen om dit engagement aan te gaan als vrijwilliger. Het is wel zo dat de buurtbewoners en allerlei vrijwilligers tijdens de vergaderingen en de activiteiten zelfstandig kunnen werken mits enkele aanwijzingen in het begin. Ook het onderhoud van de koer achteraf zal moeten gebeuren door enkele vrijwilligers en daar zijn de buurtbewoners zich wel al zeer bewust van. Aan de andere kant zijn de buurtbewoners blij dat er een stagiaire zichzelf bezighoudt met het project van de binnenkoer aangezien er al enkele keren een poging is gebeurd om de koer aan te pakken, maar er nog nooit een echt plan is gekomen om dit te doen. Ze appreciëren de werkkraft van de stagiaire en dit uitten de buurtbewoners vooral in mondelinge feedback op regelmatige momenten.

2.5.6 De maatschappelijke relevantie

De maatschappelijke relevantie van dit project werd in het projectplan omschreven als: "De maatschappelijke relevantie van dit project is verbonden met de participatie van de buurtbewoners en de verhoopte positieve effecten op wijkniveau." En "Het feit dat de buurtbewoners zelf voor het verdere onderhoud van de koer zullen moeten zorgen is een tweede maatschappelijke relevantie." Het is belangrijk om in het rapport oog te hebben voor de evaluatie van deze maatschappelijke relevantie.

Er kan gesteld worden dat vooral het eerste punt van die relevantie al voor een deel verwezenlijkt is. Zo kan er zeker sprake zijn van participatie van verschillende buurtbewoners. Zowel in de werkgroep als tijdens de activiteiten zijn er tal van buurtbewoners komen helpen. Er zijn zelfs nieuwe vriendschappen ontstaan en mensen hebben nieuwe competenties ontdekt. Daarnaast zijn er voornamelijk verschillende individuele positieve ervaringen geweest en misschien minder op wijkniveau. Er zijn namelijk mensen die nieuwe talenten ontdekt hebben en die tot het besef gekomen zijn dat ze graag nog meer vrijwilligerswerk willen doen. Op wijkniveau is er een luttele bijdrage geweest omdat de buurtbewoners samen iets verwezenlijkt hebben. Dit wil zeggen dat de sociale cohesie tussen deze mensen versterkt is, dit was duidelijk te zien omdat ze goed samen konden werken voor het gemeenschappelijke doel. Als de binnenkoer helemaal af zou zijn, zou ze wel een meerwaarde op wijkniveau kunnen bieden. Het zou dan een plaats zijn waar mensen elkaar op een aangename manier kunnen ontmoeten. Maar dit effect kan nog niet gemeten worden, aangezien de koer nog niet af is.

De tweede maatschappelijke relevantie is het feit dat de buurtbewoners zelf moeten zorgen voor het onderhoud van de koer. Er is samen met de leden van de werkgroep al een onderhoudsplan opgesteld. Ze hebben namelijk zelf taken opgeschreven die zij belangrijk vonden dat gebeurden om de koer net en proper te houden. Ze hebben zelf een aantal van deze taken op zich genomen en voor de andere taken moet er nog op

zoek gegaan worden naar andere vrijwilligers uit de buurt. Het is van belang dat de buurtbewoners zelf het onderhoud van de koer op zich nemen. Als ze dit niet zelf zouden doen zou de motivatie om de koer zelf net te houden minder groot zijn. Als ze een eigen verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van de koer dan is het makkelijker om anderen te overtuigen om ook die verantwoordelijkheid te hebben. Op die manier wordt het een deel van de mensen zelf. Ze hebben de binnenkoer zelf gemaakt met elkaar dus is het belangrijk dat ze dit ook zelf onderhouden. Men zou ook kunnen kiezen om de koer te laten onderhouden door andere mensen, maar dan gaat het verantwoordelijkheidsgevoel afnemen bij de mensen die in het buurtcentrum komen. Dan zullen ze zelf ook niet meer opletten bij het sorteren van afval of sluikstorten op de koer bijvoorbeeld. Het is belangrijk dat ze zelf anderen aanspreken op het reglement van de koer.

2.5.7 Sociale cohesie

Over sociale cohesie zijn al verschillende boeken en eindwerken geschreven. Maar in dit project staat het begrip centraal in de eerste strategische doelstelling van het projectplan. Deze doelstelling is hierboven al tot in detail geëvalueerd, maar er moet grondig en kritisch gekeken worden naar het begrip sociale cohesie. Wat is namelijk de zin van dit kleinschalige project op de sociale cohesie van een buurt? Misschien is het begrip in het projectplan wat hoog gegrepen en wat perfectionistisch opgesteld. Want er kan in principe enkel gesteld worden dat de sociale cohesie verhoogd is in de werkgroep waarvan de leden die tijdens verschillende vergaderingen elkaar ontmoet hebben. Maar ook dit is zelfs moeilijk te bewijzen.

Men kan dit achteraf meten met het instrument dat Buurtschatten zelf heeft ontwikkeld, namelijk de effectenmeting. Deze meting wordt telkens gebruikt als er projecten zijn afgelopen of activiteiten voorbij zijn. Ook bij dit project zou nadien een effectenmeting kunnen gedaan worden. Dit is een vragenlijst die via een interview wordt afgenomen met iemand die aan het project deelgenomen heeft. Door deze effectenmeting te doen is er een beter zicht op de verhoging van de sociale cohesie aangezien dat een onderwerp is binnen de meting. Er zijn enkele kleine instrumenten gebruikt om de verhoging van de sociale cohesie nu al te meten, zoals enkele evaluatie methodieken tijdens de vergadering van de werkgroep. Door aan active reviewing te doen kan het gesprek aangeknoopt worden met elkaar. Op die manier kunnen er ook stellingen over sociale cohesie gesteld worden aan de groep.

Ik als projectbegeleider kan nu ook al zien dat de groep een evolutie meegemaakt heeft. Sommige mensen uit de groep kenden elkaar al voor de groep, anderen nog niet. Uiteindelijk kent iedereen nu elkaar in de groep en maken ze ook praatjes na de werkgroep. Daarnaast hebben andere mensen tijdens de activiteiten zoals de opruimactie en de klusdag elkaar leren kennen. Er waren mensen die elkaars naam zelfs nog niet wisten voor de activiteiten en die nu samen in het buurthuis opnieuw activiteiten komen doen. Als conclusie kunnen we zeggen dat een klein project als dit niet heel veel bijdraagt tot de sociale cohesie van een ganse buurt, maar als al enkele burens elkaar beter kennen, kan dat leiden tot een hogere sociale cohesie.

2.5.8 Intercultureel werken

Intercultureel werken is een manier van werken waarbij er respect is voor en rekening gehouden wordt met verschillende culturele achtergronden en omstandigheden. Aangezien er vooral in Antwerpen Noord een zeer multiculturele samenleving heerst, is het belangrijk hiermee rekening te houden in het werk als opbouwwerker. In de eerste plaats wordt het communicatieproces vooral beïnvloedt door verschillende culturele referentiekaders die mensen hebben. Dit kan makkelijk leiden tot botsingen en misverstanden. Daarom is het van belang om hier in de eerste plaats al bewust van te zijn. Een tweede stap is het intercultureel werken zelf. Dit is een manier om culturele verschillen te overbruggen en het gemeenschappelijk belang van de mensen naar voren te halen. Dit is wat er gebeurt is in het project, er werd een gemeenschappelijk belang

gezocht tussen de mensen van de verschillende culturen. Er is dan gestreefd naar het gemeenschappelijk doel om de binnenkoer aan te pakken en deze helemaal op te knappen. Aangezien het gemeenschappelijke inzicht was dat de koer een doorn in het oog van het buurtcentrum was. Door met een gemeenschappelijk doel als dit te werken werden de culturele verschillen tijdens de activiteiten en vergaderingen overbrugd. Er waren af en toe nog communicatieproblemen, maar die werden opgelost door aan elkaar dingen uit te beelden en te laten zien. Het voordeel is dat de mensen uit de buurt van Antwerpen Noord allemaal beseffen dat ze moeten omgaan met de communicatieproblemen. De mensen verstaan elkaar in deze buurt niet allemaal. Om jezelf duidelijk te maken aan anderen en elkaar te verstaan proberen ze met hand en tand de dingen duidelijk te maken. Dit is als opbouwwerker positief om te ervaren, dit wil zeggen dat men probeert op een respectvolle manier met elkaar om te gaan. Men wil elkaar wel verstaan, maar het lukt niet altijd even goed. Het was mooi om in dit project een mooie gemixte groep mensen te zien samenwerken. Er waren mannen, vrouwen, jong, oud, allochtoon, autochtoon, enz.

2.6 Suggesties voor opvolging

Om dit project verder te laten gaan zonder de eigen medewerking is er allereerst gezorgd voor een nieuwe begeleider van de werkgroep. Er zal een andere opbouwwerker zorgen dat er vergaderingen blijven doorgaan en dat de concrete uitwerking van de binnenkoer effectief tot stand komt.

Om dit vlotter te laten verlopen is er al een soort draaiboek in de vorm van een kaft aangelegd om in het buurtcentrum te laten. In die kaft zitten vooral prijsvergelijkingen en offertes van materialen die aangekocht kunnen worden volgens het plan van de architecten. Daarnaast zitten er verschillende extra ideeën in die aangebracht zijn tijdens de vergaderingen en activiteiten. Er is een stappenplan gemaakt voor de werkgroep om per stap verder te werken met de vergaderingen en activiteiten. Als laatste is er een onderhoudsplan gemaakt samen met de werkgroep. Daarop staan enkele taken die op regelmatige tijdstippen uitgevoerd moeten worden. Bij elke taak staat een naam van de verantwoordelijke die deze taak op zich neemt. Maar als dit niet lukt door deze mensen is er nog de mogelijkheid om de organisatie 'Bureau Actief' te contacteren. Deze organisatie begeleidt mensen die in een methadon programma zitten. Om hen een nuttige dagbesteding te geven onderhouden zij verschillende groenperken in de stad. Zij zouden ook gevraagd kunnen worden om de binnenkoer elke maand te onderhouden.

Naast dit alles is er preventief nagedacht over het onderhoud van de koer. Er is samen met de werkgroep een ludiek reglement opgesteld voor iedereen die de koer gebruikt. Daar staan onder andere regels in over het opruimen na een activiteit en geen sluikstorten op de koer.

Maar er is vooral geprobeerd om de werkgroep te motiveren om ook zonder hulp ooit verder te werken met de ideeën die nu op tafel liggen. Natuurlijk wordt de groep nog steeds begeleid, maar een project binnen Buurtschatten streeft er steeds naar om verzelfstandigd te worden. Daarom werd de groep tijdens de periode al gemotiveerd en aangespoord om zelfstandig dingen op te nemen.

Om een goede opvolging voor de werkgroep te garanderen werd dit projectplan en rapport steeds meegedeeld met de stagebegeleider. Hij zal waarschijnlijk in het begin de verdere opvolging van het project op zich nemen. Daarna zal een andere collega verder werken hieraan. Vooral de stagebegeleider werd op te hoogte gehouden van het project, maar daarnaast werden ook de andere collega's mondeling af en toe bijgebeend in de vooruitgang.

Dit document zal geprint worden voor de centrum de wijk zodat het telkens nagelezen kan worden. Op die manier is dat een stap om de kennis en ervaringen te delen met de organisatie.

Ook in het werkveld wordt dit document gedeeld met verschillende mensen. Het project zal verschijnen op een nieuwe website van vzw Velt en zal te vinden zijn op Doks, de database voor eindwerken van studenten over heel Vlaanderen.

De opvolging van het project is belangrijk omdat dit nog maar een startfase is geweest. De uiteindelijke uitwerking ervan is nog maar voor een deel begonnen en moet nu verder afgemaakt worden door keuzes te maken, geld te ontvangen via de subsidie en professionele mensen aan het werk te zetten voor bepaalde werken. Als er geen opvolging komt van dit project dan heeft de startfase voor de projectdoelstellingen weinig nut gehad. Daarom vinden de mensen uit de werkgroep het van zeer groot belang om nu verder te zetten, aangezien ze nu eindelijk een goede start hebben. De opvolging van het project zal de komende weken of maanden vooral gebeuren door collega opbouwwerkers. Samen met de werkgroep gaan zij keuzes maken en uiteindelijk dingen bestellen voor de koer. Eenmaal de koer eindelijk klaar is voor gebruik kan er een groot openingsfeestje plaatsvinden voor alle helpers en bezoekers. Daarna kan de koer volledig in gebruik genomen worden voor activiteiten van het wijkcentrum of gewoon als terras voor de cafétaria.

2.7 Besluit Projectrapport

Uit dit projectrapport kan er in het algemeen besloten worden dat het project voor een groot deel geslaagd is. De doelstellingen zijn bijna allemaal goed geëvalueerd zoals ze beschreven werden in het projectplan. Er waren operationele doelstellingen en acties die minder goed geëvalueerd zijn, dit alles kon uitgebreid gelezen worden in het deel doelstellingen evalueren.

Er zijn kritische reflecties gebeurt over de methodische keuzes die gemaakt zijn. Niet alles is vlekkeloos verlopen en dit wordt dan ook zonder moeite toegegeven. Andere moeilijke keuzes worden gemotiveerd en verdedigd.

Een project in de maatschappelijke sector begeleiden is niet altijd zonder moeilijkheden. Er wordt namelijk gewerkt met mensen, daarom is het moeilijk sommige dingen op voorhand juist in te schatten. Hiermee wordt vooral bedoeld dat de procesmatige doelstellingen in het projectplan moeilijk te evalueren zijn en daarom ook moeilijk te verwezenlijken waren. Maar uiteindelijk kan er besloten worden dat het een succesvol project was, dit is te merken aan de positieve reacties van de buurtbewoners op het geleverde werk dat ze in principe zelf allemaal gedaan hebben. Als laatste in dit schrijven kan u hieronder het algemene besluit van het gehele project grondig lezen.

BESLUIT

Het praktijkvraagstuk van dit project luidde als volgt: "Samen met de buurtbewoners en de gebruikers ervan tot een werkbare en duurzame oplossing komen om de koer:

- Te verfraaien en te vergroenen
- Te structureren: alles heeft zijn plaats
- Te onderhouden op permanente basis"

Over het algemeen kan er besloten worden dat dit vraagstuk van Centrum de Wijk niet volledig vervuld is. Wat er wel concreet verwezelijkt is, is dat er een plan op tafel ligt waarmee dit vraagstuk opgelost kan worden. In principe is er dus een werkbare oplossing aanwezig, enkel de concrete uitwerking is nog niet gerealiseerd.

Samen met enkele vrijwillige buurtbewoners is er tijdens de voorbije vier maanden vergaderd en opgezocht om tot een werkbaar plan te komen. Daarnaast is er op de binnenkoer al voor een deel opgeruimd en geklust.

Daarnaast zit er in de gemaakte draaiboek een onderhoudsplan dat opgesteld is samen met de buurtbewoners. Dit plan houdt enkele taken in die moeten gebeuren om op een permanente basis de koer te onderhouden. De buurtbewoners zijn zelf verantwoordelijk gesteld voor dit onderhoud.

In begin van dit project zijn er doelstellingen opgesteld op basis van het praktijkvraagstuk. Deze bestonden uit procesgerichte- en projectgerichte doelstellingen. De procesgerichte doelstelling was: "De sociale cohesie verhoogt bij de buurtbewoners die deelnemen aan het project door middel van ontmoetingen, actieve deelname en het gebruik van verschillende methodieken." In het projectrapport is besloten dat deze doelstelling geslaagd is, maar dat het moeilijk was om concreet de resultaten te onderzoeken aangezien 'sociale cohesie' soms nogal een vaag begrip kan zijn.

Samenlevingsopbouw heeft een methode ontwikkeld om de sociale cohesie te meten, namelijk de effectenmeting. Deze zal nog uitgevoerd worden als de binnenkoer volledig afgewerkt is. Op die manier zal er geweten zijn of het project effectief een stijging van de sociale cohesie tot stand heeft gebracht bij de buurtbewoners. Wat nu al besloten kan worden is dat er effectief in kleine mate een verhoging vastgesteld kan worden. Door middel van de verschillende ontmoetingen tijdens het project kon vastgesteld worden dat bewoners elkaar hielpen, nieuwe talenten ontdekten, met elkaar in contact kwamen, enzovoort. De sociale cohesie is al zeker in kleine mate gestegen bij de mensen die met het project meededen.

De tweede doelstelling was de projectgerichte doelstelling: "Er is een plan gemaakt samen met geïnteresseerde buurtbewoners om de binnenplaats van Centrum de Wijk in 2012 om te bouwen tot een nieuwe groene ontmoetingsplaats." Deze doelstelling was makkelijker om te evalueren en werd dan ook positief geëvalueerd. Er ligt namelijk effectief een werkbaar plan op tafel dat samen met de buurtbewoners gemaakt is. Met dit plan moeten de buurtbewoners samen met de opbouwwerkers van Centrum de Wijk nu verder werken. Om het praktijkvraagstuk te realiseren dient een goede opvolging van andere opbouwwerkers te gebeuren. Maar het belangrijkste is dat de werkgroep tijdens het project gemotiveerd is om ook zonder hulp verder te werken met het plan dat nu op tafel ligt.

Dit project beoogde twee maatschappelijke relevanties. De eerste is verbonden met de participatie van de buurtbewoners en de verwachte positieve effecten op wijkniveau. De tweede relevantie is het feit dat de buurtbewoners zelf voor het verdere onderhoud van de koer zullen moeten zorgen. De eerste relevantie is tijdens het project zeker belangrijk geweest, er zijn namelijk verschillende buurtbewoners die geparticipeerd hebben aan het project. Er zijn mensen die mee vergaderd hebben, maar ook die mee opgeruimd en geklust hebben. De verwachte positieve effecten op wijkniveau zijn wat uitgebleven. De sociale cohesie tussen mensen is wel een beetje versterkt zoals hierboven beschreven. De tweede relevantie is voor een deel al gerealiseerd, zo hebben

de mensen van de werkgroep zelf een onderhoudsplan opgesteld voor de koer en een aantal taken zelf opgenomen. Dit plan moet nog uitgebreid worden en moet nog tot uitwerking komen. Deze taken zijn belangrijk omdat de buurtbewoners zelf verantwoordelijk gesteld worden voor het onderhoud. Dit verantwoordelijkheidsgevoel is relevant omdat de binnenkoer dan een deel van de mensen zelf wordt. Dit zorgt voor een gemeenschappelijk doel tussen de buurtbewoners.

Als laatste kan er besloten worden dat vooral het intercultureel werken een manier van werken was tijdens het project dat belangrijk was. Het hield in dat er gewerkt werd met respect voor elkaar en dat er rekening gehouden werd met de verschillende culturen en omstandigheden. In de eerste plaats is dit van belang tijdens de communicatie in een uitwerking van een project aangezien dit anders snel kan leiden tot misverstanden en botsingen. Het intercultureel werken zelf komt erop neer dat men werkt aan het overbruggen van culturele verschillen door samen een gemeenschappelijk belang te beogen. Dit project bewijst dat een groep mensen die enorm van elkaar verschillen samen tot een mooi resultaat kunnen komen en dat professionele hulp zo weinig mogelijk nodig is. Er werd in dit project gewerkt met een zeer divers publiek, maar allemaal vonden ze het van groot belang dat die doorn in ieders oog eindelijk verfraaid, vergroend en opgeknapt werd. De binnenkoer zal daarom binnenkort een bloeiende plaats in Antwerpen Noord zijn waar plaats is voor iedereen.

LITERATUURLIJST

Busshots, W. (2011, oktober 24). interview samenlevingsopbouw. (K. Vandoninck, Interviewer)

De 4 decretale functies van sociaal-cultureel werk. (2010). Gevonden op het internet: <http://www.socius.be/tiki-index.php?page=De+4+decretale+functies>

Documentatiebank Sociumi. (s.a.). Gevonden op 17 december 2011 op het internet: <http://www.sociumi.be/documentatiebank.htm>

Jacqueline van der Lubben. (2010). Gemeenschappelijke tuin, sociale functie. Het concept gemeenschapstuin uitgelegd aan de tuinliefhebber. Onze Eigen Tuin. Gevonden op het internet: http://www.radaradvies.nl/publicaties/gemeenschappelijke_tuin_sociale_functie/191

Johan Vandewalle. (december 2011- februari 2012). Geveltuinen voor meer biodiversiteit in de stad. *Natuur.Ruimte*. p10-11.

Kennedy, K. (1997). Citizenship education and the modern state. Falmer Press. Gevonden op het internet: <http://www.vormen.org/Kompas/Burgerschap.html>

Lise Alix, Brabantse milieufederatie en de Twern. (2011). Draaiboek Buurtmoestuinen [Brochure]. S.l.: samentuinen.org. Gevonden op het internet: <http://www.samentuinen.org/>

Participatiebeleid. (2010). Decreet en andere documentatie. Gevonden op het internet: <http://www.sociaalcultureel.be/regelgeving/participatiebeleid.aspx>

Radar Group, bureau voor sociale vraagstukken. (2010). Brochure Gemeenschapstuin [Brochure]. S.l. Gevonden op het internet: <http://www.radaradvies.nl/producten/gemeenschapstuinen/36>

Rob Hopkins. (2009). Het transitiehandboek: van olie-afhankelijkheid naar lokale veerkracht.

Samenlevingsopbouw Antwerpen noord, wijkteam Noord. (2010). Brochure Buurtschatten [Brochure]. S.l.. Gevonden via Patrick Vinck

Successie. (s.a.). Gevonden op 9 juli 2009 op Wikipedia: [http://nl.wikipedia.org/wiki/Successie_\(ecologie\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Successie_(ecologie))

Website Buurtschatten. (s.a.). Gevonden op 10 oktober 2011 op het internet: www.buurtschatten.be

Website Samenlevingsopbouw Vlaanderen. (s.a.). Gevonden op 10 oktober 2011 op het internet: www.samenlevingsopbouw.be

Website samentuinen. (s.a.). Gevonden op 12 december 2011 op het internet: www.samentuinen.org

Website transitie en gemeenschapstuinen. (s.a.). Gevonden op 12 december 2011 op het internet: <http://www.transitie.be/r/transitiegereedschap>

Website Vormingplus. (s.a.). Gevonden op het internet: www.vormingplus.be

Willem E., Jan V., Danielle D., Jessica W., Sandra T., Eric C., et al. (2009). 360°Participatie. Demos vzw.